

Algemeen ambtsbericht Eritrea/februari 2005

Directie Personenverkeer, Migratie en Vreemdelingenzaken
Afdeling Asiel- en Migratiezaken
Den Haag
070-3484517

28 februari 2005

	<i>Pagina</i>
Inhoudsopgave	
1 Inleiding	4
2 Landeninformatie	5
2.1 Basisgegevens	5
2.1.1 Land en volk	5
2.1.2 Geschiedenis	5
2.2 Politieke ontwikkelingen	8
2.3 Veiligheidssituatie	12
2.4 Staatsinrichting	15
2.5 Wetgeving	16
2.5.1 Nationaliteitswetgeving	16
2.6 Economische situatie	18
3 Mensenrechten	21
3.1 Inleiding	21
3.2 Waarborgen en Toezicht	21
3.3 Naleving en Schendingen	23
3.3.1 Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid	23
3.3.2 Vrijheid van vereniging en vergadering	25
3.3.3 Vrijheid van godsdienst	28
3.3.4 Bewegingsvrijheid	33
3.3.5 Rechtsgang	34
3.3.6 Arrestaties en detenties	35
3.3.7 Mishandeling en foltering	38
3.3.8 Verdwijningen	39
3.3.9 Buitengerechtelijke executies en moorden	39
3.3.10 Doodstraf	39
3.4 Posities van specifieke groepen	39
3.4.1 Ethiopiërs	39
3.4.2 Vrouwen	42
3.4.3 Etnische groepen en minderheden	44
3.4.4 Dienstplichtigen	45
4 Migratie	52
4.1 Inleiding	52
4.2 Opvang binnenlands ontheemden en terugkerende vluchtelingen	52
4.3 Minderjarigen	57
4.4 Activiteiten van internationale organisaties	60
4.5 Beleid andere landen	63
5 Samenvatting	66
Bijlage(n)	69

I	Literatuurlijst	69
II	Landkaart	72
III	Eritrese Nationaliteitsverordening (<i>Eritrean Nationality Proclamation</i>) nr. 21/1992	73
IV	Beschrijving van de relevante artikelen inzake dienstweigering en desertie in de <i>National Service Proclamation 82/1995</i> en de <i>Eritrean Transitional Penal Code (ETPC)</i>	74
V	Documenten	75
VI	Politieke organisaties	77

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de huidige situatie in Eritrea beschreven voorzover deze van belang is voor de beoordeling van asielerzoekers van personen die afkomstig zijn uit Eritrea en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Eritrese asielerzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van eerdere ambtsberichten over de situatie in Eritrea (laatstelijk 14 mei 2004). Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode van mei 2004 tot en met februari 2005.

Dit ambtsbericht is deels gebaseerd op informatie van openbare bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst.

Bovendien liggen vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordigingen in de regio en in EU-lidstaten aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar dergelijke bronnen zijn vermeld, is de tekst in veel gevallen ook gebaseerd op informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op recente ontwikkelingen op politiek, veiligheids- en economisch gebied. Deze beschrijving wordt voorafgegaan door een overzicht van de geschiedenis van Eritrea. Ook is een korte passage over de geografie en de bevolking van Eritrea opgenomen.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in Eritrea geschetst. Na een beschrijving van wettelijke garanties en internationale verdragen waarbij Eritrea partij is, komen de mogelijkheden van toezicht aan de orde. Daarna volgt de beschrijving van de naleving dan wel schending van enkele klassieke mensenrechten. Tenslotte wordt de positie van specifieke groepen belicht.

In hoofdstuk vier komen de opvang van binnenlands ontheemden en terugkerende Eritrese vluchtelingen en de positie en opvang van (alleenstaande) minderjarigen aan de orde, evenals het beleid van een aantal andere Europese landen inzake asielerzoekers uit Eritrea en activiteiten van internationale organisaties, waaronder de positie van UNHCR.

Een algehele samenvatting volgt in hoofdstuk vijf.

2 Landeninformatie

2.1 Basisgegevens

2.1.1 Land en volk¹

De Staat Eritrea is gelegen in de Hoorn van Afrika, tussen Sudan in het westen en noorden, Ethiopië en Djibouti in het zuiden en de Rode Zee in het oosten. Het aantal inwoners wordt geschat op ongeveer 3,5 miljoen. Het land kent negen verschillende etnische -of taalgroepen: Tigrinya (50%), Tigré (31,4%), Saho (5%), Afar (5%), Bilen (2,1%), Beja (2%), Kunama (2%), Nara (1,5%) en de Rashayda (0,5%). (Zie ook 3.4.3.) De officiële talen zijn Tigrinya en Arabisch. Een landkaart is opgenomen in bijlage II.

De belangrijkste religies zijn: islam, orthodox christendom, rooms-katholicisme en protestantisme. Volgens de meeste bronnen is de verhouding moslims-christenen ongeveer gelijk. Er zijn echter ook berichten dat het aantal moslims in Eritrea groter zou zijn dan het aantal christenen. Geografisch kan het land worden onderverdeeld in de droge kustvlakte aan de Rode Zee en de koelere en vochtigere Centrale Hooglanden. Administratief is het land ingedeeld in zes provincies (zobas): Debub, Maekel, Northern Red Sea, Southern Red Sea, Anseba en Gash-Barka.

2.1.2 Geschiedenis

In de periode 1869-1889 vestigde Italië haar gezag over het gehele grondgebied van het huidige Eritrea. In 1941 werd het Italiaanse koloniale bestuur vervangen door Brits militair gezag, hetgeen feitelijk tot 1952 duurde. In de periode van koloniaal bestuur maakte het land in sociaal, economisch en politiek opzicht een snellere ontwikkeling door dan het aangrenzende, semi-feodale Ethiopische keizerrijk.

In 1950 nam de VN een resolutie aan, op basis waarvan autonoom Eritrea een federatie ging vormen met Ethiopië onder Ethiopisch bestuur. Een nieuwe grondwet werd van kracht in 1952. Binnen de federatie was de Eritrese regering bevoegd in de meeste binnenlandse aangelegenheden. Monetaire, fiscale, militaire en buitenlandse aangelegenheden waren daarentegen de competentie van de regering in Addis Abeba. De Ethiopische keizer Haile Selassie beperkte de Eritrese autonomie steeds verder. In 1962 werd Eritrea als provincie ingelijfd bij Ethiopië. Dit vormde de aanleiding voor een gewapende strijd van de Eritreeërs tegen het bewind in Addis Abeba, die vanaf begin jaren zeventig de vorm van een burgeroorlog aannam.

¹ Grotendeels ontleend aan CIA, *World Factbook*, 2003

In 1991 wist een coalitie van Ethiopische en Eritrese verzetsbewegingen na een jarenlange strijd de toenmalige Ethiopische dictator Mengistu ten val te brengen. Het *Eritrean Peoples Liberation Front (EPLF)*, dat deel uitmaakte van deze coalitie, besloot evenwel geen deel uit te maken van de nieuwe overgangsregering van Ethiopië. Eritrea werd de facto een onafhankelijke staat, overigens met instemming van het nieuwe regime in Addis Abeba. In april 1993 stemde een overgrote meerderheid van de Eritreeërs in een referendum vóór onafhankelijkheid. Hierna werd de nieuwe staat door de internationale gemeenschap ook de jure erkend.

Het EPLF vormde de overgangsregering van de nieuwe staat. De secretaris-generaal van de EPLF, Isaias Afwerki, werd in juni 1993 benoemd tot president. Het EPLF werd in februari 1994 omgedoopt in *People's Front for Democracy and Justice (PFDJ)*.

In mei 1997 nam het overgangsparlement een nieuwe grondwet aan. De ontwikkeling richting democratie, inclusief de inwerkingtreding van de grondwet, werd wegens het uitbreken van de oorlog met Ethiopië in mei 1998 op de lange baan geschoven. Wat aanvankelijk slechts een grensincident leek, escaleerde tot een bloedige oorlog tussen beide landen, die ruim twee jaar zou duren. De oorlog bereikte een climax in mei 2000 met een grootschalig militair Ethiopisch offensief. Uiteindelijk werd na bemiddeling van onder andere de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid (OAE) op 18 juni 2000 een staakt-het-vuren overeengekomen, dat een einde maakte aan de vijandelijkheden. Deze staakt-het-vuren overeenkomst stipuleerde onder meer terugtrekking van het Ethiopische leger tot achter de grenzen van mei 1998 en de creatie van een bufferzone van 25 kilometer langs de grens op Eritrees grondgebied. In deze bufferzone werd een internationale vredesmacht, de *UN Mission in Ethiopia and Eritrea (UNMEE)*, gestationeerd die naleving van de overeenkomst moest bewaken.

Op 12 december 2000 sloten Ethiopië en Eritrea te Algiers een vredesakkoord, dat het formele einde van de oorlog markeerde. Het vredesakkoord bestond uit drie componenten:

- een onderzoek door een onafhankelijk lichaam, benoemd door de OAE, naar de oorzaken van de oorlog;
- de instelling van een neutrale grenscommissie (*Eritrea-Ethiopia Boundary Commission (EEBC)*) die de betwiste grens moest definiëren. Beide landen benoemden elk twee leden in de commissie. De arbitrage door de commissie is bindend;
- de instelling van een claimscommissie (*Claims Commission*), die compensatieclaims moet onderzoeken. De arbitrage door de commissie is bindend.

De in het staakt-het-vuren overeengekomen tijdelijke bufferzone, de *Temporary Security Zone (TSZ)*, werd formeel ingesteld in april 2001. Op dat moment kon UNMEE verklaren dat beide partijen hun troepen volledig uit de TSZ hadden teruggetrokken. In de grensgebieden hebben sindsdien geen gewapende confrontaties meer plaatsgevonden. Wel heeft zich in de TSZ een beperkt aantal incidenten voorgedaan, die UNMEE evenwel in goede banen heeft kunnen leiden.²

Op 14 augustus 2002 werd het mandaat van UNMEE door de VN uitgebreid met het opruimen van mijnen ten behoeve van demarcatie en het verlenen van administratieve en logistieke steun aan het veldkantoor van de grenscommissie.

De Grenscommissie (EEBC) deed op 13 april 2002 uitspraak in het grensgeschil. De beslissing van de Grenscommissie werd in eerste instantie door beide landen, Eritrea en Ethiopië, formeel geaccepteerd en was naar de mening van internationale waarnemers evenwichtig: beide partijen wonnen en verloren terrein. Ethiopië weigerde echter de toewijzing van met name de plaats Badme (waar de oorlog tussen Eritrea en Ethiopië in 1998 begon) aan Eritrea te accepteren en probeert sindsdien een aanpassing van de grensuitspraak te bewerkstelligen. Eritrea voelt echter niets voor een dialoog waarbij de uitspraak van de Grenscommissie ter discussie staat. In de ogen van Eritrea is de beslissing van de Grenscommissie helder en dient Ethiopië deze zonder voorbehoud, conform het door beide partijen getekende vredesakkoord, te accepteren. Om uit de impasse te raken nam de SGVN begin 2004 het initiatief een speciale gezant, Lloyd Axworthy, te benoemen om te bemiddelen in het conflict. Eritrea beschouwde de speciale gezant echter als het alternatief mechanisme, ingesteld op verzoek van de Ethiopische premier Meles om de uitspraak van de Grenscommissie ter discussie te stellen. Eritrea weigerde derhalve Axworthy te ontvangen.

Door de weigering van Ethiopië om de uitspraak van de Grenscommissie in zijn geheel te accepteren werd de feitelijke demarcatie verschillende keren uitgesteld. In oktober 2003 stelde de Grenscommissie voor de derde keer de demarcatie uit, dit keer voor onbepaalde tijd.³

Net als in Ethiopië, maakte de oorlog ook in Eritrea het nodige los aan binnenlandse onvrede. Belangrijk hierbij was de publicatie van een open brief van een 15-tal (G-15) vooraanstaande leden van de regeringspartij PFDJ, eind mei 2001. In deze brief werd voor de eerste maal sinds de regeringspartij tien jaar daarvoor aan de macht was gekomen, scherpe kritiek op partij, regering en president naar buiten gebracht. De ondertekenaars, onder wie enige ministers,

² Het ging hierbij met name om aanvallen op en ontvoering van lokale bevolking aan de zuidelijke grens van de TSZ. Deze conflicten waren veelal gerelateerd aan lokale conflicten over grasland en vee.

³ EIU september 2003 en persbericht BBC d.d. 30.10.2003

waren allen lid van het Centraal Comité van de PFDJ en veelal gerespecteerde ex-vrijheidsstrijders.

Begin augustus 2001 trad de regering voor het eerst met geweld op tegen de (vermeende) oppositie, toen studenten weigerden deel te nemen aan een nationaal arbeidsprogramma. Circa 2000 van hen werden opgepakt en onder zware omstandigheden gedwongen te werk gesteld in een kamp (Wia) ten zuiden van Massawa. Hierbij lieten enige studenten het leven.

De houding van de regering jegens de politieke oppositie verhardde verder in september 2001. Elf op dat moment in het land verblijvende ondertekenaars van genoemde open brief werden gearresteerd. Deze dissidenten zouden de 'sovereiniteit, veiligheid en vrede' van het land in gevaar hebben gebracht. Tegelijkertijd werden de burelen van alle onafhankelijke kranten gesloten en werd een negental onafhankelijke journalisten gearresteerd. Als reactie hierop schortten alle EU-landen nieuwe committeringen voor ontwikkelingshulp op, met uitzondering van humanitaire hulp en programma's van direct belang voor het vredesproces, zoals de ondersteuning van het demobilisatieprogramma.

Ook in de periode na september 2001 werden tientallen, volgens sommige bronnen zelfs honderden (vermeende) critici gearresteerd en (langdurig) gedetineerd en bleef het verschijningsverbod van de onafhankelijke pers van kracht. Een hardhandige campagne medio 2002 om dienstplichtontduikers op te sporen, leidde tot een grote verontwaardiging in het land. Voor het eerst werd openlijk kritiek geuit op het optreden van de regering.

In woord bleef de regering toegewijd aan democratisch pluralisme, inclusief een meerpartijensysteem, maar in de praktijk was daar weinig van te merken. De parlementsverkiezingen, die gepland stonden voor december 2001, werden voor onbepaalde duur uitgesteld.⁴ Een nieuwe kieswet werd in januari 2002 door het parlement (*National Assembly*) goedgekeurd, echter de behandeling in het parlement van een wet die partijvorming mogelijk moest maken werd voor onbepaalde tijd uitgesteld.⁵ Wel werden er in 2002 en 2003 lokale verkiezingen gehouden.

2.2 Politieke ontwikkelingen

De houding van de regering tegenover binnenlandse politieke oppositie is in de verslagperiode niet gewijzigd. De in september 2001 gearresteerde critici zitten

⁴ Volgens de regering vanwege voortdurende spanningen met Ethiopië en de interne problemen met critici, dissidenten en onafhankelijke pers.

⁵ Het Eritrese parlement achtte de tijd hiervoor nog niet rijp.

nog steeds vast en in de verslagperiode zijn opnieuw arrestaties verricht. Ook het verschijningsverbod van de onafhankelijke media is nog steeds van kracht. Het vooruitzicht voor verdere democratisering in de nabije toekomst blijft onduidelijk. Het parlement heeft in 2002 een onafhankelijke kiesraad (*National Commission for Elections*) ingesteld die de organisatie van algemene verkiezingen moet voorbereiden. Een datum voor de nationale verkiezingen is echter nog niet vastgesteld.⁶ Het is onwaarschijnlijk dat deze in de nabije toekomst zullen plaatsvinden.

Op 19 mei 2004 vonden in Eritrea regionale verkiezingen plaats, de laatste stap naar nationale verkiezingen. De regionale verkiezingen waren goed georganiseerd en verliepen ordelijk en in een goede sfeer. De verkiezingen kunnen echter niet als 'vrij en eerlijk' worden getypeerd, aangezien de onafhankelijkheid van de verkiezingscommissie niet vaststond, er onduidelijkheid was over het proces van kandidaatsstelling en er door het ontbreken van onafhankelijke media geen sprake was van een echte verkiezingscampagne. Bij de regionale verkiezingen konden geen partijen meedoen, iedereen kandideerde zich 'op persoonlijke' titel.⁷

Grensgeschil

Eritrea weigert nog steeds de speciale gezant van de SGVN, Lloyd Axworthy, te ontvangen. Medio 2004 leek Eritrea aanvankelijk nog bereid tot contact met Axworthy via een eigen gezant op een neutrale locatie. Op 6 september 2004 schreef president Isaias Afwerki echter aan de SGVN de missie van Lloyd Axworthy als beëindigd te beschouwen omdat, ondanks herhaald verzoek van president Isaias Afwerki, de SGVN geen duidelijkheid verschaftte over het mandaat en de agenda van Lloyd Axworthy.

De bijeenkomsten van de *Military Coordination Commission (MCC)* zijn feitelijk de enige rechtstreekse dialoog tussen Eritrea en Ethiopië.⁸

In november 2004 presenteerde Ethiopië onverwachts een nieuw vredesinitiatief. Ethiopië verklaarde in principe de uitspraak van de Grenscommissie te accepteren en een dialoog met Eritrea te willen aangaan om de beslissing van de Grenscommissie te implementeren.

De vraag is in hoeverre het Ethiopische vredesinitiatief een echte doorbraak betekent in het slepende conflict. Enerzijds betekent het vredesinitiatief dat Ethiopië expliciet het gezag en de uitspraak van de Grenscommissie heeft erkend. Anderzijds maakte Ethiopië een duidelijk voorbehoud door de toevoeging 'in

⁶ Ook de nationale verkiezingen zullen plaatsvinden op basis van een 'niet-partij' systeem, dat wil zeggen dat kandidaten op individuele basis en niet gebonden aan partijen zullen deelnemen. Pas in een later stadium kunnen politieke partijen worden gevormd.

⁷ De gekozen regionale vertegenwoordigers komen bijeen na een oproep van de gouverneur. Tot nu toe zijn in slechts twee van de zes regio's de regionale vertegenwoordigers bijeengekomen.

⁸ De MCC is een tak van UNMEE en wordt voorgezeten door de commandant van UNMEE. In deze bijeenkomsten wordt zakelijk en constructief overlegd.

principe'. Daarbij gaf de Ethiopische premier Meles aan dat wat er bij de implementatie van de uitspraak van de Grenscommissie aan vragen overblijft door een dialoog ter plekke zal moeten worden opgelost. Ook zou premier Meles na de presentatie van het vredesinitiatief hebben verklaard dat Ethiopië geen enkel gebied wil opgeven.⁹ Daarnaast heeft Ethiopië in de verslagperiode Ethiopische burgers overgebracht naar Badme en daar nieuwe gebouwen neergezet, hetgeen in strijd is met resolutie 1466 van de Veiligheidsraad.¹⁰

Eritrea deed vrijwel onmiddellijk het Ethiopische vredesinitiatief af als een poging om tijd te winnen. Eritrea wees hierbij opnieuw op het definitieve en bindende karakter van de uitspraak van de Grenscommissie. In de ogen van Eritrea dient Ethiopië de uitspraak van de Grenscommissie zonder voorbehoud en integraal te accepteren en dient de grens conform de uitspraak van de Grenscommissie te worden gedemarqueerd.¹¹

Demarcatie

De demarcatie is sinds oktober 2003 voor onbepaalde tijd uitgesteld. Ethiopië heeft recentelijk herhaald dat wat haar betreft de demarcatie van het niet omstreden deel van de grens (ongeveer 85%) direct kan beginnen maar tot nu toe hebben zowel Eritrea als de internationale gemeenschap (VN-Veiligheidsraad) een gedeeltelijke demarcatie steeds afgewezen.

Feitelijke demarcatie van de grens zal consequenties hebben: naar schatting tienduizenden Eritreeërs en Ethiopiërs zullen zich na demarcatie aan de andere kant van de grens bevinden.¹² Onduidelijk is wat de precieze status van de betreffende bewoners na demarcatie zal zijn.

Claimscommissie

Op 28 april 2004 deed de Commissie uitspraak inzake claims van burgers betreffende materiële schade, verkrachting, ontvoering, mishandeling en moord in Zuid-Eritrea en Noord-Ethiopië.

Ethiopië werd veroordeeld voor de vernieling en plundering van gebouwen, het aanbrenge van schade aan infrastructuur en grafschennis.¹³

Eritrea werd veroordeeld wegens fysieke mishandeling van burgers door middel van gerichte moorden, mishandeling en ontvoeringen en wegens grootschalige plunderingen en vernielingen in de door het leger bezette gebieden. Bovendien

⁹ Persbericht AP d.d. 26.11.2004

¹⁰ Info UNDP Asmara en persbericht AFP d.d. 28.10.2004. De VN-Veiligheidsraadresolutie 1466 (14.03.2004) roept beide landen op *'to refrain from unilateral troop or population movements, including establishment of any new settlements in areas near the border until demarcation was accomplished'*.

¹¹ Persbericht Reuters d.d. 26.11.2004, AP d.d. 26.11.2004 en Addis Admas d.d. 27.11.2004

¹² Dezerzijds kan niet worden aangegeven hoe de grens precies is bepaald en welke dorpen aan wie zijn toegewezen.

¹³ OHCHR, Human rights component of UNMEE Ethiopia/Eritrea, quarterly report februari/april 2004

werd Eritrea aansprakelijk gesteld voor de vernieling en plundering van de stad Zelambessa.¹⁴

De Commissie heeft geen bewijs gevonden voor de aantijging dat Ethiopië en/of Eritrea verkrachting of seksueel geweld hebben gebruikt als oorlogsinstrument. Beide landen zijn wel aansprakelijk gesteld voor het niet nemen van maatregelen tegen soldaten die zich schuldig maakten aan verkrachting van vrouwen, met name in Senafe en Irob.¹⁵

Momenteel onderzoekt de commissie claims betreffende de behandeling van burgers, inclusief verbanning en detentie.¹⁶

Buitenlandse betrekkingen

De relatie met de VS blijft moeizaam omdat de Eritrese autoriteiten sinds oktober 2001 twee lokale medewerkers van de Amerikaanse ambassade gevangen houden. Niettemin zou de Amerikaanse regering op militair gebied de banden met Eritrea willen aanhalen.¹⁷ Ook zouden de VS bereid zijn om meer humanitaire -en ontwikkelingshulp te geven.

De Europese Unie (EU) is, als ‘getuige bij Algiers’¹⁸, nauw betrokken bij het vredesproces en de situatie in Eritrea. De EU is van mening dat de uitspraak van de Grenscommissie bindend is en onmiddellijk moeten worden geïmplementeerd. Na een periode van marginale contacten is er sinds eind 2002 sprake van een intensievere relatie tussen de EU en Eritrea. Op 14 november 2002 werd in Asmara het EU *Country Strategy Paper* getekend. Ook werd begin 2003 de (politieke) dialoog tussen Eritrea en de EU formeel gestart. In de loop van 2004 vond in dit kader een aantal gesprekken plaats over regionale verkiezingen en mensenrechten, met name persvrijheid en vrijheid van religie. De politieke dialoog tussen de EU en Eritrea over deze onderwerpen verloopt echter zeer moeizaam.¹⁹

De relatie van Eritrea met Jemen bleef lange tijd gespannen als gevolg van een verschil van mening over traditionele visserijrechten.²⁰ Recentelijk zijn in december 2004, tijdens een bezoek van president Isaias Afwerki aan zijn

¹⁴ OHCHR, Human rights component of UNMEE Ethiopia/Eritrea, quarterly report februari/april 2004

¹⁵ OHCHR, Human rights component of UNMEE Ethiopia/Eritrea, quarterly report februari/april 2004

¹⁶ Amnesty International, *Eritrea: You have no right to ask –Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004

¹⁷ Naar verluidt zouden de VS momenteel met Eritrea en Djibouti samenwerken bij de bescherming van de kustwateren tegen terroristen, piraten en andere criminelen.

¹⁸ De volgende landen en organisaties zijn als ‘getuige bij Algiers’ nauw betrokken bij het vredesproces: Algerije, de Afrikaanse Unie, de Europese Unie, de Verenigde Staten en de Verenigde Naties.

¹⁹ Eritrea kent het onderwerp mensenrechten weinig prioriteit toe en beschouwt het feitelijk als een interne Eritrese aangelegenheid.

²⁰ In 1999 werd het visserijgeschil vreedzaam geregeld met een uitspraak van een Arbitrage Tribunaal en in 2001 werd de feitelijke demarcatie van de maritieme grens afgerond. Sindsdien bleven er echter lange tijd incidenten.

Jemenitische ambtsgenoot, afspraken gemaakt om de economische en politieke betrekkingen tussen beide landen te verbeteren.

De relaties van Eritrea met de buurlanden Ethiopië en Sudan zijn niet verbeterd. De relatie met Ethiopië bleef uiterst gespannen. Eritrea beschuldigt Ethiopië van opzettelijke obstructie van de implementatie van de uitspraak van de Grenscommissie.

De relatie met Sudan bleef gespannen vanwege gastvrijheid en (vermeende) actieve steun die beide landen aan elkaars (gewapende) oppositionele groeperingen zouden geven.²¹ Sudan beschuldigt Eritrea van actieve steun aan de rebellenbewegingen in Oost-Sudan en Darfur. Ook zou de Eritrese regering door haar banden met de rebellen de lopende vredesbesprekingen negatief beïnvloeden.²² Volgens Eritrea geeft Sudan daarentegen steun aan oppositionele Eritrese bewegingen, waaronder de islamitische Jihadbeweging die verantwoordelijk wordt gehouden voor verschillende terroristische aanslagen in West-Eritrea. Ook zou Sudan volgens Eritrea de drijvende kracht zijn achter een vermeende coup poging in Asmara in oktober 2004.²³

Sinds een bijeenkomst van de presidenten van Sudan en Jemen en de premier van Ethiopië in oktober 2002 en de tekening van een handvest in december 2003 dat de tripartiete samenwerking tussen deze landen formaliseerde, voelt Eritrea zich bedreigd door deze in haar ogen vijandige alliantie.²⁴ In december 2004 is ook de president van Somalië tot dit overlegorgaan toegetreden.

2.3 Veiligheidssituatie

Het is in Eritrea sedert de staakt-het-vuren overeenkomst van 18 juni 2000 relatief veilig, al vinden nog incidenten plaats.

In de verslagperiode waren er opnieuw berichten van banditisme en terroristische activiteiten²⁵, met name in het noorden en westen langs de grens met Sudan, zij het minder frequent dan in de vorige verslagperiode. Op 25 mei 2004 explodeerde een

²¹ Eritrea verleent gastvrijheid aan de *National Democratic Alliance* (NDA). Er zijn berichten dat Eritrea de Sudanese oppositie logistiek zou steunen bij haar aanvallen in oostelijk Sudan vanuit Eritrea. De in Eritrea actieve *Eritrean Islamic Jihad* (EIJ) en andere Eritrese oppositionele groeperingen, zoals het *Eritrean Liberation Front* (ELF), opereren vanuit Sudan.

²² Persbericht Reuters d.d. 18.06.2004

²³ Persbericht ANP d.d. 20.10.2004. Volgens Eritrea zouden terroristen met steun van Sudan van plan zijn geweest om president Isaias Afwerki te vermoorden en burgerdoelen aan te vallen.

²⁴ Persverklaring van het Eritrese ministerie van Buitenlandse Zaken d.d. 31.10.2002

²⁵ Het gaat hier volgens de Eritrese autoriteiten veelal om acties van leden van de *Eritrean Islamic Jihad* (EIJ), een kleine vanuit Sudan opererende oppositiegroep, die vanaf 1993 terroristische activiteiten uitvoert in Noord en West-Eritrea.

zware bom in Barentu. Er vielen minstens 7 doden en tientallen personen raakten gewond.²⁶ In juli 2004 werden in de *Temporary Security Zone (TSZ)* nabij Shilalo Eritrese militieleden in een hinderlaag gelokt en door een onbekende groepering beschoten, waarbij aan Eritrese zijde 3 doden vielen.

In de grensgebieden vinden geen gewapende confrontaties meer plaats. Wel vond in de verslagperiode een aantal grensincidenten plaats.²⁷ De meeste grensincidenten waren gerelateerd aan lokale conflicten over graasland en vee.²⁸ In de verslagperiode liepen naar beide zijden militairen over. Aan het begin van de verslagperiode waren er enkele schietincidenten waarbij Eritrese milities en Ethiopische militairen betrokken waren. Sinds januari 2004 zijn door de Eritrese autoriteiten reisbeperkingen opgelegd aan diplomaten en medewerkers van internationale organisaties, formeel vanwege de veiligheidssituatie.

De verbeterde relatie tussen UNMEE enerzijds en Eritrea en Ethiopië anderzijds had een positief effect op de algehele veiligheidssituatie.²⁹ Voorkomende incidenten werden door de *Sector Military Coordination Committees (SMCC)* onderzocht en in veel gevallen naar tevredenheid opgelost.³⁰ UNMEE sprak tot eind 2004 over een 'militair stabiele situatie' in de TSZ en aangrenzende gebieden. De laatste maanden heeft echter met name aan Ethiopische zijde van de grens een aanzienlijke troepenopbouw plaatsgevonden. Zowel de internationale gemeenschap als ook UNMEE maken zich hier zorgen over. Hoewel er geen concrete aanwijzingen zijn dat één van beide partijen plannen heeft voor een offensieve actie, is de situatie gespannen.

Er bevinden zich naar schatting ongeveer 3 miljoen mijnen en andere niet-ontpofte explosieven in Eritrea, zowel in de TSZ als in de rest van het land. Er waren in de verslagperiode opnieuw berichten van incidenten als gevolg van ontpofte mijnen en/of explosieven. Van mei tot en met november 2004 waren er in de TSZ en aangrenzende gebieden elf incidenten met landmijnen en andere explosieven, waarbij vijf doden en vijf gewonden vielen.³¹ Er zijn berichten dat

²⁶ UNSC, *Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 7 juli 2004*, S/2004/543 en Persbericht Reuters d.d. 27.05.2004

²⁷ Zie UNSC, *Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 7 juli 2004*

²⁸ UNSC, *Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 7 juli 2004*, S/2004/543 en UNSC, *Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 2 september 2004*, S/2004/708

²⁹ UNSC, *Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 2 september 2004*, S/2004/708

³⁰ Eritrea en Ethiopië gingen in december 2003 akkoord met de instelling van een SMCC in de drie sectoren.

³¹ UNSC, *Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea van 2 september 2004*, S/2004/708 en van 16 december 2004, S/2004/973. Sinds 2000 zijn 111 personen gedood en 293

sommige mijnen recentelijk zijn gelegd door aanhangers van een oppositionele Kunama-groepering (zie 3.4.3), de EIJ of een andere radicale groepering.³²

Het *UN Mine Action Coordination Centre* (MACC) coördineert ontminningsactiviteiten binnen de TSZ.³³ De Eritrese regering heeft haar eigen nationale ontminningsprogramma.³⁴

Bij de ontminningsactiviteiten was aanvankelijk een groot aantal nationale en internationale NGO's betrokken. Op 8 juli 2002 werd de oprichting van de *Eritrean Demining Authority* aangekondigd en werd alle buitenlandse NGO's, op twee na, te verstaan gegeven vóór eind augustus 2002 het land te verlaten.³⁵ In juni 2003 besloot de Eritrese regering om ook de NGO Halo Trust opdracht te geven het land te verlaten.³⁶ Door het wegsturen van vrijwel alle buitenlandse ontminnings-NGO's heeft de voortgang van het ontminningsproces een flinke vertraging opgelopen.

Volgens de Eritrese autoriteiten is de mobilisatie formeel beëindigd bij de tekening van het vredesakkoord met Ethiopië in 2000. Echter, door de problemen rond de grensdemarcatie is in de praktijk nog steeds sprake van een gespannen verhouding met het buurland Ethiopië. De eerste fase van de demobilisatie (70.015 personen) is voor een belangrijk deel afgerond.³⁷ Inmiddels is de tweede demobilisatiefase begonnen (zie 3.4.4). De vraag is echter in hoeverre het demobilisatieprogramma volgens plan zal worden afgerond gelet op de voortdurende spanning tussen beide landen.

UNMEE

De vredesmacht bestaat thans voornamelijk uit troepen van India, Jordanië en Kenia.³⁸ Op 14 september 2004 werd het mandaat van UNMEE opnieuw met een half jaar verlengd tot 15 maart 2005. Ook stemde de VN-Veiligheidsraad in met een voorstel van de SGVN voor een reorganisatie en een gefaseerde inkrimping van UNMEE.³⁹

gewond door mijnen in de TSZ en aangrenzende gebieden en sinds januari 2004 zijn 13 personen gedood en 17 gewond geraakt. Persbericht AFP d.d. 18.11.2004

³² US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2004*, februari 2005

³³ In de TSZ zijn de volgende bedrijven werkzaam: Bangladesh Engineering Company, Kenyan Humanitarian Demining Company en MECHEM (burgercontractant).

³⁴ Persbericht AFP d.d. 18.11.2004 in Sudan Tribune

³⁵ Eritrea was van mening dat het leger deze taak efficiënter, sneller en goedkoper zou kunnen doen dan de internationale NGO's.

³⁶ EIU september 2003

³⁷ Het reïntegratieprogramma is echter nog nauwelijks van de grond gekomen.

³⁸ Op 1 december 2004 bestond de UNMEE-vredesmacht uit 3.889 personen. UNSC, *Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 16 december 2004, S/2004/973*

³⁹ UNSC, *Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 2 september 2004, S/2004/708*, persbericht AP 14.09.2004. Zo werd afgesproken de staf van het hoofdkwartier van UNMEE met 30% in te krimpen, het aantal sectoren terug te brengen naar twee en het aantal bataljons met één te verminderen.

De samenwerking van Ethiopië met UNMEE verliep in de verslagperiode relatief goed. Op 18 augustus 2004 verklaarde Ethiopië zich bereid om direct vliegverkeer tussen Addis Abeba en Asmara voor UNMEE toe te staan. Eritrea, van meet af aan voorstander van direct vliegverkeer, was echter ontstemd over het feit dat het hierover niet officieel was ingelicht en weigert vooralsnog met UNMEE te praten over de technische implementatie van deze maatregel.⁴⁰

In het begin van de verslagperiode was er sprake van een ernstige verslechtering in de relatie tussen Eritrea en UNMEE. Eritrea beschuldigde UNMEE onder andere van overtreding van het Eritrese arbeidsrecht (illegaal aanstellen van lokaal personeel), overschrijding van het mandaat (zonder toestemming buiten de TSZ opereren en monitoren van Eritrese troepenbewegingen) en hulp aan Eritreeërs die illegaal het land wilden verlaten.⁴¹

Eritrea nam daarop verschillende maatregelen die het functioneren van UNMEE gedurende enkele maanden ernstig belemmerden. Zo beperkte Eritrea de bewegingsvrijheid van UNMEE in de aan de TSZ grenzende gebieden. Ook werd de weg Asmara-Keren-Barentu, een belangrijke aanvoerroute voor UNMEE, gesloten voor UNMEE.⁴² Verder werden tientallen lokale medewerkers van UNMEE opgepakt en gedetineerd en werd UNMEE-apparatuur in beslaggenomen.⁴³

In de loop van de verslagperiode verbeterde de situatie enigszins: de bewegingsvrijheid van UNMEE werd minder ingeperkt en het aantal arrestaties van lokale medewerkers nam af.

2.4 Staatsinrichting

Na de onafhankelijkheid van Eritrea is het land administratief ingedeeld in zes *zoba*'s (provincies) die op hun beurt weer zijn ingedeeld in *sub-zoba*'s (districten). Vóór 1993 gold de Ethiopische bestuurlijke indeling in *woreda*'s/ *keftegna*'s en *kebele*'s.

⁴⁰ Persbericht Reuters d.d. 20.08.2004 en UNSC, [Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 16 december 2004, S/2004/973](#)

⁴¹ Persbericht Reuters d.d. 09.08.2004. Ook beschuldigde Eritrea de UNMEE-vredesmacht van pedofilie, pornografie, immoraliteit en gebrek aan respect voor de Eritrese nationale munt. Persberichten Reuters d.d. 14.05.2004 en 23.07.2004

⁴² De weg Asmara-Keren-Barentu was in de verslagperiode slechts een korte periode (van 7 juli tot 20 juli en van 9 augustus tot 1 september 2004) geopend voor UNMEE-verkeer. UNSC, [Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 2 september 2004, S/2004/708](#). Sinds 1 september 2004 is de weg opnieuw gesloten.

⁴³ OHCHR, [Human rights component of UNMEE Ethiopia/Eritrea, quarterly report, februari/april 2004](#)

Door het uitstel van parlementsverkiezingen ontbreekt een gekozen parlement en is de huidige regering formeel nog altijd een overgangsregering. De macht is sterk geconcentreerd bij de uitvoerende macht en meer in het bijzonder de zittende president. De grondwet van 1997, waarin principes als politiek pluralisme en persvrijheid zijn opgenomen, is nog niet in werking getreden. Van officiële zijde wordt dit geweten aan de oorlog met Ethiopië, die Eritrea ertoe zou hebben gedwongen de verkiezingen uit te stellen. Het is nog geheel onduidelijk op welke termijn algemene verkiezingen zullen plaatsvinden. Het staatsbestel is derhalve nog gebaseerd op de overgangsregeling waartoe ten tijde van de onafhankelijkheid in 1993 was besloten.

Voorzover er in Eritrea sprake is van scheiding der machten ziet die er als volgt uit:

De uitvoerende macht ligt bij de president, die zowel staats- als regeringshoofd is, en zijn kabinet. De president benoemt de leden van het kabinet (*State Council*).

De wetgevende macht berust bij het parlement (*National Assembly*). Het Eritrese parlement is in feite een ‘overgangsparlement’ dat bestaat uit 150 leden, waarvan de helft wordt gevormd door de leden van het Centraal Comité van de PFDJ en de andere helft door (indirect) gekozen vertegenwoordigers van de regio’s en de Eritrese diaspora. De president zit het parlement voor. De rechterlijke macht bestaat uit een Hooggerechtshof (*Supreme Court*), tien provinciale gerechtshoven en 29 rechtbanken op districtsniveau. Daarnaast bestaan er bijzondere rechtbanken (*Special Courts*) voor bepaalde types delicten (zie verder 3.3.5). De grondwet kent een groot aantal waarborgen; de feitelijke praktijk wordt beschreven in 3.3.

2.5 Wetgeving

De wetgeving in Eritrea is feitelijk nog steeds gebaseerd op de Ethiopische wetgeving. Er is een nieuw concept Burgerlijk Wetboek en concept Wetboek van Strafrecht opgesteld, die nog door een gekozen parlement dienen te worden goedgekeurd.

2.5.1 Nationaliteitswetgeving

Eritrea kent formeel nog geen nationaliteitswet. Nationaliteitskwesties worden getoetst aan de Eritrese Nationaliteitsverordening (*Eritrean Nationality*

Proclamation) nr. 21/1992.⁴⁴ Hierin wordt onder meer beschreven hoe de Eritrese nationaliteit verkregen kan worden door geboorte, naturalisatie, adoptie en huwelijk.

De Eritrese nationaliteit wordt door geboorte verkregen indien één of beide ouders van Eritrese afstamming is. Iemand is van Eritrese afstamming indien hij/zij in 1933 in Eritrea woonde. Personen die zich door geboorte voor de Eritrese nationaliteit kwalificeren maar in het buitenland wonen en een buitenlandse nationaliteit hebben, kunnen ook de Eritrese nationaliteit verkrijgen. In principe doen zij hierbij afstand van hun buitenlandse nationaliteit, maar onder bepaalde voorwaarden kunnen zij hun buitenlandse nationaliteit behouden.

De Eritrese nationaliteit kan ook door naturalisatie worden verkregen. Iemand die niet van Eritrese afstamming is maar tussen 1934 en 1951 in Eritrea woonde kan de Eritrese nationaliteit verkrijgen. Iemand die niet van Eritrese afstamming is en na 1951 in Eritrea is komen wonen, kan de Eritrese nationaliteit verkrijgen mits hij/zij een onafgebroken periode van tien jaar vóór 1974 of een periode van 20 jaar, eventueel met periodieke verblijfsperioden in het buitenland, in Eritrea heeft gewoond.⁴⁵ Ook kan een persoon met een niet-Eritrese nationaliteit door een huwelijk met een persoon van Eritrese nationaliteit na een legaal verblijf van drie jaar in Eritrea de Eritrese nationaliteit verkrijgen, mits die persoon zijn niet-Eritrese nationaliteit opgeeft.⁴⁶

De nationaliteitskwestie is in Eritrea een moeilijk onderwerp. Eritrea is een nieuw land, heeft geen geautomatiseerde bevolkingsregistratie, er is geen of slechte uitwisseling van gegevens tussen steden onderling en vele dossiers/archieven zijn tijdens de oorlog vernietigd.

De Eritrese nationaliteitsverordening was aanvankelijk opgesteld uitsluitend met het oog op het te houden referendum van 1993 over de onafhankelijkheid van Eritrea om te kunnen bepalen wie wel en wie niet de Eritrese nationaliteit bezat (in Eritrea en in het buitenland). Alle Eritreeërs binnen en buiten Eritrea werden destijds opgeroepen deel te nemen aan het referendum. Alvorens deel te kunnen nemen aan het referendum diende men te bewijzen van Eritrese afstamming te zijn, waarna men een Eritrese identiteitskaart ontving.

Om te bewijzen dat men van Eritrese afstamming was, diende betrokkene aan te tonen dat hij/zij vóór 1934 in Eritrea woonde of had gewoond. Indien dit niet het geval was of indien dit niet bewezen kon worden, dan kon men drie getuigen

⁴⁴ De verordening is feitelijk een regeling uitgevaardigd door de Eritrese interim-regering, opgesteld vóór de internationale erkenning van Eritrea als onafhankelijke staat. Een nationaliteitswet is momenteel in bewerking.

⁴⁵ Hij/zij moet bovendien één van de Eritrese talen spreken en afstand doen van een eventuele buitenlandse nationaliteit.

⁴⁶ Home Office, *Eritrea, Country Assessment, oktober 2003*. Volgens de UNHCR is het voor de Ethiopische echtgeno(o)t(e) van een persoon met de Eritrese nationaliteit echter niet mogelijk om de Eritrese nationaliteit te verkrijgen. Zie 3.4.1.

aanwijzen die konden bevestigen dat betrokkene van Eritrese afstamming was (via de vader of de moeder). Zij die in het buitenland woonden, konden drie getuigen opgeven aan commissies die dit vervolgens lieten controleren door het kantoor te Asmara.⁴⁷

Het in het bezit zijn van een Eritrese identiteitskaart was een voorwaarde om aan het referendum deel te mogen nemen. Deze identiteitskaart diende tevens als bewijs van nationaliteit.

Indien men heden zijn nationaliteit wil bewijzen dan geldt dezelfde methode als ten tijde van het referendum. Bewijs van Eritrese afstamming kan geleverd worden door middel van een geboortakte of, bij het ontbreken daarvan, getuigen en/of andere ondersteunende documenten.

Voorts zal een kind geboren uit een Eritrese moeder en/of vader ook de Eritrese nationaliteit bezitten.⁴⁸ Om te bewijzen dat de moeder en/of vader de Eritrese nationaliteit bezit, dient het kind slechts de identiteitskaart van de moeder/vader te tonen.

Bewijs van Eritrees staatsburgerschap is (onder meer) een *Certificate of Nationality*, dat op verzoek kan worden afgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken.

In de Eritrese nationaliteitsverordening is een aantal gevallen aangegeven die kunnen leiden tot verlies van de Eritrese nationaliteit. Volgens de Eritrese autoriteiten komt dit in de praktijk echter niet voor. Het zelfstandig afstaan van de Eritrese nationaliteit zou in de praktijk niet mogelijk zijn.

De Eritrese nationaliteitsverordening is qua regelgeving onvolledig en biedt ruimte voor verschillende interpretaties. Ook doorstaat de Eritrese nationaliteitsverordening niet de internationale toets. Een nieuwe nationaliteitswetgeving wordt thans geredigeerd. De Eritrese autoriteiten kunnen overigens geen indicatie geven wanneer deze nieuwe nationaliteitswetgeving klaar zal zijn. De Eritrese autoriteiten gaan daarom momenteel noodgedwongen pragmatisch om met de huidige nationaliteitsverordening. Een zekere willekeur bij de toepassing van de nationaliteitsverordening wordt niet uitgesloten.

2.6 Economische situatie

Eritrea is één van de armste landen ter wereld. Op de internationale ranglijst voor sociale ontwikkeling, de *Human Development Index*, staat het land op de 156^e

⁴⁷ Deze commissies waren ingesteld ten behoeve van het referendum in 1993 en bevonden zich zowel binnen als buiten Eritrea.

⁴⁸ Volgens de UNHCR zou Eritrea in de praktijk de wettelijke bepaling dat een kind van een Eritrese moeder de Eritrese nationaliteit bezit voor onbepaalde tijd hebben opgeschort. Zie 3.4.1.

plaats (van de 177 landen)⁴⁹. 70% van de bevolking is werkzaam in de landbouw en veeteelt. De industriële sector bestaat uit lichte industrie met grotendeels achterhaalde technologie. Het Bruto Nationaal Product (BNP) van Eritrea is met ongeveer US\$ 190 per hoofd van de bevolking zeer laag, ook vergeleken met andere Afrikaanse landen. Door het conflict met Ethiopië is de noodlijdende economie sterk onder druk komen te staan. De handel met de voorheen belangrijkste handelspartner Ethiopië is tot stilstand gekomen met uitzondering van smokkel. De economische gevolgen van het onderhouden van een staand leger van naar schatting 300.000 personen zijn enorm, ook vanwege de menskracht die aan andere sectoren wordt onttrokken.

Na de oorlog hadden donorlanden, waaronder Nederland, de hulp aan Eritrea aanvankelijk hervat. In september 2001 werd echter de structurele ontwikkelingshulp door de EU-landen opgeschort (zie 2.1.2) en financierden de EU-landen alleen nog humanitaire –en demobilisatieprogramma’s.⁵⁰ Sinds oktober 2002 is weer sprake van toenadering tussen de EU en Eritrea. In november 2002 werd een overeenkomst getekend die het kader vormt voor de ontwikkelingssamenwerking in de komende vijf jaar.⁵¹ De gesloten overeenkomst met Eritrea voorziet in een bedrag van in totaal 96.8 miljoen euro voor wederopbouw en voedselhulp. Het grootste deel van dit bedrag is bestemd voor terugkeer van ontheemden/vluchtelingen, ontminning en herstel van infrastructuur.

De humanitaire situatie in Eritrea blijft ernstig. Hoewel de situatie sinds het einde van de vijandelijkheden met Ethiopië verbeterd is, blijft de voortdurende droogte alsmede het achterblijven van vooruitgang in het demarcatieproces een belangrijke belemmering voor verder herstel. Eritrea kan slechts in éénviufde van haar totale voedselbehoefte zelf voorzien; internationale voedselhulp blijft derhalve noodzakelijk. In 2005 zijn naar schatting ongeveer 2,2 miljoen Eritreeërs afhankelijk van humanitaire hulp.⁵²

De economische prognoses zijn niet optimistisch, onder meer vanwege macro-economische instabiliteit en slecht economisch beleid, het grote aantal personen dat zich thans nog in het leger bevindt en het ontbreken van een goed investeringsklimaat.

De Eritrese autoriteiten verhogen gestaag de controle over de economie. De staat, de regeringspartij PFDJ en de strijdkrachten lijken geleidelijk een steeds sterkere

⁴⁹ UNDP, *Human Development Report*, 2004

⁵⁰ Nederland financiert met name humanitaire hulpprogramma’s in Eritrea die betrekking hebben op de terugkerende ontheemden en vluchtelingen in de TSZ.

⁵¹ De daadwerkelijke verstrekking van deze hulp zal per project worden gezien en zal afhankelijk zijn van verdere verbetering van de relaties.

⁵² UNSC, *Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea*, 16 december 2004, S/2004/973

greep op de meest vitale (en harde valuta genererende) sectoren van de economie te hebben verworven. Veel prominente Eritrese zakenmensen zijn inmiddels gearresteerd of het land ontvlucht. De private sector wordt steeds verder weggedrukt en het economisch klimaat nodigt niet uit tot (buitenlandse) investeringen. Ook aan buitenlandse bedrijven worden beperkingen opgelegd. Ondertussen worden de importen, waar de Eritrese economie sterk van afhankelijk is, vrijwel gemonopoliseerd door de staat. De laatste maanden lijken sommige importen zelfs geheel stil te liggen, met alle consequenties van dien voor consumenten en producenten in Eritrea.

In 2002 heeft president Isaias Afwerki een plan voor ‘ontwikkeling en wederopbouw’ gelanceerd, de Warsay Yika’alo campagne. Het plan bestaat uit een vijftal fasen van elk drie jaar en omvat vrijwel alle sectoren van de economie. In de uitvoering van dit plan speelt het militaire apparaat een belangrijke rol. Beroepsmilitairen en dienstplichtigen worden ingezet bij lokale publieke werken, zoals het bouwen van dammen en het repareren van wegen en publieke gebouwen. Ook moeten bepaalde groepen gedemobiliseerde militairen en studenten beschikbaar blijven voor activiteiten in het kader van de Warsay Yika’alo campagne. Zie ook 3.4.4.

In Eritrea worden ook middelbare scholieren en studenten in het kader van zomerwerkprogramma’s ingezet bij de opbouw van het land. Gedurende één tot anderhalve maand worden scholieren tijdens de zomer ingezet voor werkzaamheden als het planten van bomen, het schoonhouden van en onderhoud plegen aan scholen, etc. Zie 4.3.

Ook de in het buitenland wonende Eritreeërs dienen een bijdrage te leveren aan de opbouw van Eritrea. Alle in het buitenland geregistreerde Eritreeërs die niet werkloos of gepensioneerd zijn, dienen via de Eritrese ambassade 2% van hun netto-inkomsten af te dragen voor de opbouw van Eritrea.⁵³

⁵³

Deze betaling zou voor Eritreeërs een voorwaarde zijn om gebruik te kunnen maken van de diensten van de Eritrese overheid en ambassades. Naar verluidt weigeren vele Eritreeërs in het buitenland deze afdracht te voldoen. Amnesty International, *Eritrea: ‘You have no right to ask’ – Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004

3 Mensenrechten

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een aantal deelaspecten van de mensenrechtensituatie beschreven, te weten waarborgen en toezicht (3.2), de naleving dan wel schending van een aantal grondrechten (3.3) en de mensenrechtensituatie van een aantal specifieke groepen (3.4).

3.2 Waarborgen en Toezicht

Eritrea is partij bij het Afrikaans Handvest inzake de Rechten en het Welzijn van het Kind (1999) en het Afrikaans Handvest inzake de Rechten van Mensen en Volkeren (2001).

Ook heeft Eritrea de meeste VN-mensenrechtenverdragen getekend en geratificeerd, waaronder:

- Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1994);
- Verdrag inzake de Uitbanning van alle Vormen van Vrouwendiscriminatie (1995);
- Verdrag inzake de Uitbanning van alle Vormen van Rassendiscriminatie (2001);
- Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (2001);
- Verdrag inzake Burger- en Politieke Rechten (2002).

Eritrea heeft alleen in het kader van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het Verdrag inzake de Uitbanning van alle Vormen van Vrouwendiscriminatie (met verdraging) aan haar internationale rapportageverplichtingen voldaan.

Eritrea heeft op 7 oktober 1998 het Statuut van Rome (Internationaal Strafhof) getekend en onderzoekt momenteel mogelijke ratificatie van het statuut.

Eritrea is geen partij bij de volgende internationale verdragen:

- Verdrag tegen Foltering
- Verdrag inzake de Preventie en Bestrafing van Genocide;
- Verdrag inzake de Status van Vluchtelingen (met Protocol 1967);
- Verdrag inzake de Status van Statenloze Personen;
- Verdrag inzake het Terugdringen van Statenloosheid;
- Optionele 1e en 2e Protocol bij het Verdrag inzake Burger- en Politieke Rechten;
- Optionele 1e en 2e Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind;
- Optioneel Protocol bij het Verdrag inzake de Uitbanning van alle vormen van Vrouwendiscriminatie;

Eritrea heeft ook een aantal Afrikaanse Unie (AU) overeenkomsten nog niet getekend, zoals:

- Verdrag betreffende Specifieke Aspecten van Vluchtelingenproblemen in Afrika 1969;
- Protocol bij het Afrikaans Handvest inzake de Rechten van Mensen en Volkeren betreffende de Vestiging van een Afrikaanse rechtbank voor de rechten van Mensen en Volkeren;
- Protocol bij het Afrikaans Handvest inzake de Rechten van Mensen en Volkeren betreffende de rechten van Vrouwen in Afrika;
- Verdrag inzake Preventie en Bestrijding van Corruptie.

In juli 2000 is Eritrea toegetreden tot de vier Geneefse Conventies van 1949 inzake het humanitair oorlogsrecht. Op basis hiervan kreeg het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) toegang tot de interneringskampen en gevangnissen waarin Ethiopiërs tot juni 2001 waren ondergebracht. Het ICRC kreeg verder in september 2000 toegang tot de Ethiopische krijgsgevangenen, waarvan de laatste geregistreerde krijgsgevangenen in augustus 2002 zijn vrijgelaten. Het ICRC heeft momenteel contact met een kleine groep Ethiopische krijgsgevangenen (minder dan 50) in Eritrea die niet terug willen naar Ethiopië omdat zij vervolging vrezen bij terugkeer. ICRC heeft verder toegang tot Ethiopische burgergedetineerden in politiecellen en gevangnissen. Het ICRC heeft echter geen toegang tot een onbekend aantal Ethiopische soldaten, waarvan de Eritrese regering stelt dat zij gedeserteerd zijn uit het Ethiopische leger.⁵⁴

Er is internationaal (met name vanuit de EU en mensenrechtenorganisaties) veel kritiek op de mensenrechtensituatie in Eritrea. In het bijzonder de detentie van critici, dissidenten, religieuze groepen en de beperking van de persvrijheid zijn onderwerp van kritiek.⁵⁵ De Eritrese regering is echter weinig ontvankelijk voor deze kritiek. De Eritrese regering rechtvaardigt haar beleid door te verwijzen naar het voortdurende grensconflict met Ethiopië, alsmede de opbouwfase waarin Eritrea zich bevindt. Bovendien beschouwt het de mensenrechtensituatie in Eritrea als een interne Eritrese aangelegenheid.⁵⁶

⁵⁴ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2004, februari 2005

⁵⁵ Eritrea is voor het *European Initiative for Democracy and Human Rights* één van de aandachtslanden. Hierbij ligt het accent met name op goed bestuur (*good governance*) en het maatschappelijk middenveld (*civil society*). Eritrea heeft echter aangegeven deze terreinen niet als prioritair te beschouwen

⁵⁶ Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004. In maart 2004 wees de Eritrese regering een resolutie van de *African Commission on Human and People's Rights*, waarin de Eritrese regering werd opgeroepen de 11 gedetineerde parlementsleden (G-15) vrij te laten, rigoreus af als 'onrechtvaardig, bevooroordeeld en politiek gemotiveerd'.

Geen enkele internationale mensenrechtenorganisatie heeft toestemming om in Eritrea te werken. Alleen het ICRC is actief in Eritrea.

Op nationaal niveau is er een aanzienlijk aantal waarborgen opgenomen in de nieuwe grondwet van 1997, die evenwel nog niet in werking is getreden. Binnenlands wordt toezicht op naleving van mensenrechten bemoeilijkt. Het huidige politieke klimaat is niet bevorderlijk voor een kritische dialoog. In 1998 werd de eerste non-gouvernementele mensenrechtenorganisatie, *Citizens for Peace in Eritrea* (CPE), opgericht. In eerste instantie richtte de organisatie zich vooral op de schendingen van mensenrechten in verband met de oorlog met Ethiopië, in het bijzonder de deportaties van Eritreeërs uit Ethiopië. Later heeft de organisatie zich voor korte tijd ook kritischer ten opzichte van de Eritrese overheid opgesteld, onder meer tijdens de studentencrisis in 2001 (zie 2.1.2). Tegenwoordig houdt de organisatie zich alleen bezig met niet-controversiële onderwerpen. CPE is feitelijk de enige nationale non-gouvernementele mensenrechtenorganisatie, die binnen Eritrea werkzaam is. Binnen de overheid bestaat (nog) geen gespecialiseerde mensenrechteninstantie.

3.3 Naleving en Schendingen

Hieronder volgt een beschrijving van de naleving dan wel schending in Eritrea van een aantal klassieke grondrechten.

3.3.1 Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid

De in september 2001 gearresteerde dissidenten van de G-15 zitten nog steeds gevangen, zonder formele aanklacht of proces. President Isaias Afwerki heeft hen openlijk beschuldigd van verraad, waarop de doodstraf staat. Ook de na september 2001 gearresteerde (vermeende) critici zitten nog steeds gevangen. Zie ook 2.1.2 en 3.3.6. Het is onbekend hoe het deze critici vergaat en of zij nog steeds in leven zijn.

De Eritrese autoriteiten passen naast arrestatie en detentie, ook andere methodes toe om critici en opposanten aan te pakken. Zo worden soms critici en opposanten in opdracht van de veiligheidsdienst door hun omgeving geïsoleerd. De veiligheidsdienst zou over een groot netwerk beschikken van agenten en informanten om critici en opposanten in de gaten te houden.⁵⁷

⁵⁷

Amnesty International, *Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004

Ook familieleden van opposanten in Eritrea kunnen van de zijde van de Eritrese autoriteiten problemen ondervinden.⁵⁸

In de Perswet (1996) wordt het recht op vrije meningsuiting uitgewerkt en worden de begrenzingen van dit recht aangegeven. Zo worden in de Perswet beperkende voorwaarden en eisen gesteld aan pers en perspublicaties.⁵⁹

Alle onafhankelijke kranten en tijdschriften in Eritrea⁶⁰, die naast de staatsmedia verschenen, kregen in september 2001 door de regering een verschijningsverbod opgelegd. In maart 2003 zou de Eritrese regering dit verbod voor onbepaalde tijd verlengd hebben.⁶¹

De in september 2001 gearresteerde journalisten zitten nog steeds om redenen van ‘nationale veiligheid’ gevangen, zonder formele aanklacht of proces. Ook na september 2001 zijn enkele journalisten opgepakt.⁶² In september 2004 verbleven in totaal veertien journalisten in (afgezonderde) detentie.⁶³

Op 10 september 2004 werd de Britse BBC-correspondent in Eritrea vanwege zijn kritische houding gedwongen Eritrea te verlaten. Momenteel is er nog één buitenlandse correspondent in Eritrea werkzaam. Hij is werkzaam voor *Agence France Presse*.

In februari 2002 stelde het parlement een commissie in met als opdracht de perswet te herzien en de mogelijkheden van een ‘vrije en onafhankelijke’ pers te onderzoeken. Deze commissie heeft nog geen verslag uitgebracht en het is onduidelijk of en wanneer een nieuwe perswet zal worden opgesteld.

⁵⁸ Volgens *Amnesty International* kunnen familieleden van opposanten worden lastig gevallen, onder druk gezet, bedreigd, ondervraagd en (soms maanden) worden vastgehouden. Zo werd bijvoorbeeld in december 2003 Aster Yohannes, de vrouw van de in detentie verblijvende Petros Solomon, bij aankomst in Eritrea opgepakt vanwege de oppositionele rol van haar echtgenoot. Ook zijn er berichten dat in opdracht van de Eritrese autoriteiten familieleden van in het buitenland verblijvende oppositieleden hun huis is afgenomen. Familieleden van verdwenen opposanten zouden ook voor represailles moeten vrezen als zij de bij de autoriteiten om opheldering vragen.

⁵⁹ Zo staat de wet geen privaat bezit toe van uitzendende media en is buitenlandse invloed op de media taboe. Elke krant dient een vergunning aan te vragen en journalisten dienen te worden geregistreerd.

⁶⁰ Onafhankelijke weekbladen waren onder andere Setit, Admas, Keste Debena, Mekalih, Tsigenay en Zemen.

⁶¹ EIU juni 2003. Volgens de Eritrese autoriteiten zou het verbod duren totdat de onafhankelijke media geen bedreiging voor de nationale veiligheid meer zouden vormen.

⁶² In januari 2003 werd één journalist vrijgelaten. Het betreft hier Semret Seyoum, een journalist van het onafhankelijke dagblad Setit, die sinds januari 2002 gevangen zat.

⁶³ Voor het derde achtereenvolgende jaar noemde het internationale *Committee to Protect Journalists* Eritrea één van de slechtste tien landen voor journalisten. EIU november 2004. Onder de gedetineerde Eritrese journalisten bevindt zich Dawit Isaac, de oprichter van de eerste onafhankelijke Eritrese krant. Dawit Isaac, die tevens de Zweedse nationaliteit heeft, zit sinds oktober 2001 gevangen. EIU februari 2005

Naast de inperking van de persvrijheid worden ook andere nieuwsbronnen verder aan banden gelegd. Eind 2004 werden alle internetcafé's onder regeringstoezicht gesteld.⁶⁴ Ook zou de import van satellietshotels door particuliere bedrijven ten behoeve van het ontvangen van buitenlandse televisiezenders worden stopgezet.

Ook de academische vrijheid is beperkt in Eritrea.⁶⁵ De Universiteit van Asmara heeft in 2003 en 2004 geen nieuwe studenten aangenomen. Volgens een oppositionele website verklaarde President Isaias Afwerki in november 2004 dat de universiteit de afgelopen 12 jaar heeft gefaald in enig opzicht bij te dragen aan de ontwikkeling van Eritrea en slechts 'incompetente en zelf-geobsedeerde' studenten had opgeleid. De Eritrese regering lijkt de academische opleiding van studenten meer als een bedreiging dan als een aanwinst te zien.

In 2004 werd het *Mai Nefhi Technical Institute* geopend. Een deel van de scholieren die hun 12e niveau van de middelbare school in het Sawa-trainingskamp (zie 4.3) hebben afgerond, volgt op het *Mai Nefhi Technical Institute*, dat het karakter heeft van een militair kamp, een 13e niveau.⁶⁶ De beste studenten aan het *Mai Nefhi Technical Institute* zouden vervolgens worden uitgekozen om naar de universiteit te gaan.⁶⁷ Het is de vraag of dit ook daadwerkelijk gaat gebeuren. Volgens persberichten zouden op 6 november 2004 de studenten van het *Mai Nefhi Technical Institute* 10 dagen met verlof zijn gestuurd om zich daarna te melden bij hun militaire eenheid.⁶⁸

Wat de ontwikkelingen op de Universiteit van Asmara en het *Mai Nefhi Technical Institute* betreft, lijkt zich een patroon af te tekenen van steeds meer controle en steeds meer focus op oorlog in plaats van ontwikkeling.

3.3.2 Vrijheid van vereniging en vergadering

De regeringspartij PFDJ is de enige toegestane partij in Eritrea. Deze partij heeft overigens wel een multi-etnisch karakter en staat in principe voor een ieder open. Onder de nieuwe grondwet zijn meerdere partijen toegestaan mits zij niet op etnische of religieuze gronden zijn gebaseerd, maar deze grondwet is, zoals reeds gesteld, nog niet in werking getreden. De oppositie is dan ook niet actief in Eritrea, maar wel in het buitenland.

⁶⁴ Human Rights Watch, *World Report Eritrea 2005 (betreft 2004)*. Volgens de Eritrese autoriteiten was de maatregel bedoeld om gebruikers van internet in Eritrea te beschermen tegen pornografische websites.

⁶⁵ Zo werd in juli 2001 een aantal studentenleiders gearresteerd na kritiek te hebben geleverd op de regering. In oktober 2003 werden twee professoren ontslagen vanwege hun vermeende oppositionele opstelling.

⁶⁶ De rest van de scholieren werd geacht hun nationale dienstplicht te gaan vervullen.

⁶⁷ De overige studenten zouden bij overheidsdiensten gaan werken of (weer) worden opgenomen in de *National Service* om ontwikkelingsprojecten te gaan uitvoeren.

⁶⁸ Persbericht Gedab News d.d. 08.11.2004

De *Alliance of Eritrean National Forces* (AENF) is opgericht in 1999 als een alliantie van een tiental verschillende oppositie groeperingen, waaronder het *Eritrean Liberation Front* (ELF)⁶⁹, het *Eritrean Liberation Front-Revolutionary Council* (ELF-RC) en de *Eritrean Islamic Salvation Movement* (EISM). In oktober 2002 werd de AENF omgedoopt in *Eritrean National Alliance* (ENA). De doelstelling van de ENA is het vervangen van het huidige Eritrese regime door een democratisch gekozen regering. Het gebruik van geweld wordt daarbij nadrukkelijk niet uitgesloten. Uit protest tegen vermeende buitenlandse invloeden in de ENA verliet de ELF-RC de ENA. Een afsplitsing van de ELF-RC groepering heeft zich eind 2003 weer aangesloten bij de ENA.

De Eritrese regering beschouwt de ENA niet als een serieuze bedreiging. De groepering wordt gezien als een samenvoeging van kleine partijen die geen invloed hebben in Eritrea en sterk onder invloed staan van Ethiopië en Sudan. De ENA heeft een militaire vleugel, die incidenteel gewapende acties zou uitvoeren.⁷⁰ Over het algemeen wordt de militaire dreiging van de ENA voor de Eritrese regering niet erg groot geacht.

Begin 2002 werd de *Eritrean People's Liberation Front – Democratic Party* (EPLF-DP) opgericht met als doelstelling “de vestiging van een constitutioneel systeem in overeenstemming met de democratische principes zoals neergelegd in de geratificeerde Grondwet van Eritrea”. De G-15 leden die destijds vanwege verblijf in het buitenland niet waren gearresteerd en andere critici van het regeringsbeleid zijn aan deze beweging gelieerd. Een aantal van hen geniet onder meer vanwege hun aandeel in de bevrijdingsstrijd populariteit onder de Eritrese bevolking. In mei 2003 kwamen de EPLF-DP en de *Movement for Democracy and Change* (MDC) overeen om op termijn volledig samen te gaan. Deze fusie is inmiddels voltooid.

De EPLF-DP wijzigde haar naam in februari 2004 in *Eritrean Democratic Party* (EDP). De EDP wijst gewapende strijd als middel af en wil een nationale dialoog. De EDP is vooralsnog alleen actief in het buitenland.

Volgens verschillende persberichten zijn er in de verslagperiode besprekingen geweest tussen een aantal oppositiebewegingen om meer te gaan samenwerken en een gezamenlijk front te vormen tegen de Eritrese regering.⁷¹ Zo zouden er recentelijk een tweetal nieuwe allianties zijn gevormd. De eerste alliantie zou bestaan uit ELF, ELF-RC, EDP en MDC. De tweede alliantie zou bestaan uit ELF-NC, *Eritrean Revolutionary Democratic Front* (ERDF), *Democratic Movement for*

⁶⁹ Van de deze partij zijn in de jaren tachtig door onderlinge onenigheid verschillende facties afgesplitst, te weten: ELF-RC (*Revolutionary Council*), ELF-NC (*National Council*), ELF-UO (*United Organization*) en ELF-CC (*Constitutional Council*).

⁷⁰ Amnesty International, *Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004

⁷¹ Persbericht BBC d.d. 18.08.2004, d.d. 31.11.2004 en berichten in Gedab News

*the Liberation of Eritrea Kunama (DMLEK), Red Sea Afar Democratic Organization (RSADO) en de Eritrean People's Movement (EPM).*⁷² Onduidelijk is in hoeverre deze nieuwe alliantievorming invloed zal hebben op de ENA. Vertegenwoordigers van diverse Eritrese oppositiegroeperingen hebben in december 2004 in Sudan een ontmoeting gehad met premier Meles van Ethiopië en president Bashir van Sudan. En marge van deze ontmoeting werd bekendgemaakt dat de ENA streeft naar hervorming van de eigen organisatie teneinde alle Eritrese oppositiegroeperingen in de ENA te kunnen opnemen.⁷³ Vooralnog is er nog geen sprake van een sterke, georganiseerde buitenlandse oppositie, die een werkelijke bedreiging voor de zittende Eritrese regering zou kunnen vormen.

Na de onafhankelijkheid in 1993 konden leden van de oppositionele ELF(-facties) terugkeren naar Eritrea op voorwaarde dat zij afzagen van verdere oppositionele activiteiten. Een deel van de leden van de oppositionele ELF(-facties), met name die behorende tot de *ELF-Unified Organization*, keerden in deze periode terug en werd opgenomen in het militaire- en overheidsapparaat. Voorzover bekend hebben zij destijds geen problemen ondervonden vanwege hun vroegere oppositionele activiteiten.

Andere leden van de oppositionele ELF(-facties), waaronder die behorende tot de ELF-RC, bleven echter vanuit het buitenland oppositie voeren.⁷⁴

Er zijn berichten dat de regering nog steeds een groot aantal leden van de gewapende oppositiegroep ELF zou vasthouden.⁷⁵ *Amnesty International* is van mening dat voormalige ELF-strijders en kaderleden, die verdacht worden van voortdurende ELF steun, bij terugkeer het risico lopen opgepakt te worden.⁷⁶ Volgens UNHCR is het waarschijnlijk dat voormalige strijders en kaderleden van de ELF op alle niveaus bekend zijn bij de voormalige EPLF-aanhangers, die nu in de regering en de veiligheidsdienst zitten. Het zou daarom voor voormalige strijders en kaderleden van de ELF niet mogelijk zijn om anoniem terug te keren naar Eritrea.⁷⁷

Gelet op het huidige politieke klimaat in Eritrea is het aannemelijk dat personen die ervan verdacht worden aanhanger van een oppositionele beweging te zijn, bij

⁷² Gedab News d.d. 26.08.2004 en 28.08.2004

⁷³ Persbericht Gedab News d.d. 27.12.2004

⁷⁴ Home Office UK, *Eritrea, Country Assessment, oktober 2003 en oktober 2004*

⁷⁵ US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2004*, februari 2005

⁷⁶ Amnesty International, *Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004

⁷⁷ Ook Amnesty International meldt dat de Eritrese veiligheidsdienst een uitgebreide kennis heeft van ELF-aanhangers vanaf de tijd van de onafhankelijkheidsstrijd, alsmede van verdachte EPLF-dissidenten. Amnesty International, *Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004

terugkeer de aandacht van de Eritrese autoriteiten zullen trekken en mogelijk problemen (arrestatie en detentie) zullen ondervinden. De houding van de Eritrese autoriteiten lijkt mede afhankelijk van factoren als de positie van deze persoon binnen de betreffende oppositiebeweging, in hoeverre de betreffende oppositiebeweging in verband wordt gebracht met gewelddadige of terroristische activiteiten en in hoeverre deze persoon verdacht wordt van voortdurende oppositionele steun. Hierbij dient overigens te worden opgemerkt dat arrestatie en detentie in Eritrea vaak tamelijk arbitrair lijken te gebeuren.

Niet bekend is in hoeverre de Eritrese veiligheidsdienst actief is in landen waar zich grote aantallen oppositieleiden bevinden. Wel is het aannemelijk dat de Eritrese regering via het eigen inlichtingennetwerk goed op de hoogte is van oppositionele activiteiten in het buitenland.

Het maatschappelijk middenveld in Eritrea is zwak. In Eritrea zijn ongeveer 14 nationale NGO's geregistreerd. De meeste van deze organisaties zijn echter nauw gelieerd aan de regeringspartij.

Het regeringsbeleid maakt bovendien de vorming van onafhankelijke vakbonden onmogelijk. De *National Confederation of Eritrean Workers* (NCEW) heeft een nauwe band met de regering.

3.3.3 Vrijheid van godsdienst

Eritrea is een seculiere staat met vier gevestigde religies: Eritrese orthodoxe kerk, islam, Eritrese katholieke kerk en de kleinere evangelisch-lutherse kerk. De twee dominante godsdiensten, islam en christendom, bestaan in goede harmonie naast elkaar.

In Eritrea bestaat echter geen godsdienstvrijheid, waar het de overige zogenaamde 'nieuwe religies' betreft.

Naast de vier gevestigde religies zijn er in Eritrea ongeveer 20 zogenaamde nieuwe religies. Onder deze nieuwe religies kunnen christelijke, voornamelijk evangelische- en pinkstergroeperingen, worden geschaard als Jehova's getuigen, *Mullu Wongel (Full Gospel) Church*, *Rema Charismatic Church*, *Kale Hiwot Church*, *Meseret Christos Church*, *Holy Spirit Reformist Church*, *Hallelujah Church*, *Knowledge of Truth Church*, *Charismatic Church*, *Tensea Church*, *Faith Mission Church*, *Seventh-day Adventist* en *Mehrete Yesus Presbyterian Church*, met in totaal ongeveer 20.000 aanhangers.⁷⁸ Daarnaast zijn er nog kleine aantallen joden, baha'i, hindoes en boeddhisten in Eritrea, die onder de noemer nieuwe religies kunnen worden geschaard.

⁷⁸

In deze opsomming zijn de dezerzijds bekende religieuze groeperingen opgenomen.

In mei 2002 werd deze nieuwe religieuze groeperingen te verstaan gegeven hun activiteiten te beëindigen. Zij dienden zich volgens een wettelijke bepaling te laten registreren en daarbij onder andere melding te maken van hun (buitenlandse) financieringsbronnen en de namen van hun leden. Pas na officiële registratie en formele autorisatie zouden deze groeperingen hun activiteiten mogen hervatten. De vier door de overheid erkende religies zijn vrijgesteld van registratie. Twaalf religieuze groeperingen hebben inmiddels een verzoek tot registratie ingediend.⁷⁹ Geen enkele nieuwe religieuze groepering heeft tot nu toe registratie verkregen. Er zijn verschillende berichten dat de Eritrese autoriteiten overwegen om een drietal meer gematigde nieuwe religieuze groeperingen (*Faith Mission Church*, *Seventh-day Adventist* en *Mehrete Yesus Presbyterian Church*), die een compleet registratieverzoek hebben ingediend, officieel te registreren.⁸⁰ Gedurende de verslagperiode bleven de gebouwen van de nieuwe religieuze groeperingen gesloten. Sommige van deze religieuze groeperingen vormen nu huisgemeenten. De autoriteiten hebben laten weten de wettelijke bepaling die (huis)bijeenkomsten van meer dan drie personen verbiedt strikt toe te passen.⁸¹ Naar verluidt wordt deze wet in de praktijk verschillend toegepast. Sommige lokale autoriteiten zouden toestaan dat de nieuwe religieuze groeperingen in stilte bijeenkomen, terwijl anderen geen enkele bijeenkomst van deze groeperingen zouden toestaan.⁸²

De Eritrese autoriteiten houden de activiteiten en bewegingen van de nieuwe religieuze groeperingen en hun leden nauwlettend in de gaten. Dit geldt ook voor vernieuwingsbewegingen binnen de Eritrese orthodoxe kerk.⁸³

Vanaf februari 2003 begonnen de Eritrese autoriteiten op grote schaal (honderden) leden van deze nieuwe religieuze groeperingen op te pakken en voor korte of langere tijd te detineren. Deze arrestaties vonden met name plaats tijdens gebedsbijeenkomsten en (huis)diensten. Ook leden van vernieuwingsbewegingen binnen de vier gevestigde religies werden opgepakt.⁸⁴

⁷⁹ Een viertal religieuze groepen (*Mehrete Yesus Presbyterian Church*, *Faith Mission Church*, *Seventh-day Adventist* en *Baha'i Faith*) heeft een compleet verzoek tot registratie ingediend, inclusief ledenlijsten, overzicht bezittingen, inkomstenbronnen, etc. De andere religieuze groeperingen hebben een verzoek tot registratie ingediend waarbij slechts beperkte informatie werd bijgevoegd. Een aantal van deze verzoeken tot registratie ligt reeds twee jaar ter behandeling bij de autoriteiten.

⁸⁰ De Eritrese autoriteiten lijken met name de meer uitgesproken charismatische- en pinksterbewegingen als een gevaar voor de nationale veiligheid te beschouwen.

⁸¹ Home Office UK, *Eritrea, Country Assessment, oktober 2004*

⁸² US Department of State, *International Religious Freedom Report 2004*, 15 september 2004

⁸³ US Department of State, *International Religious Freedom Report 2004*, 15 september 2004

⁸⁴ Voor een overzicht van opgepakte leden van de nieuwe religieuze groeperingen in de periode februari 2003 – april 2004 verwijs ik naar het algemeen ambtsbericht Eritrea van 14 mei 2004. In de verslagperiode werden voor zover bekend de volgende arrestaties verricht:

Er zijn verschillende berichten dat de politie en veiligheidsdiensten opgepakte leden mishandelden en martelden (slaan, vastbinden van handen en/of voeten⁸⁵ en langdurig blootstellen aan hitte).⁸⁶ Ook zijn er betrouwbare berichten dat

Op 23 mei 2004 werden twee leiders van de *Eritrean Mullu Wongel (Full Gospel) Church* gearresteerd. Volgens berichten worden beide leiders nog steeds op een onbekende lokatie vastgehouden. Zie Amnesty International, AFR 64/006/2004 en persbericht Compass Direct d.d. 25.08.2004

Op 27 mei 2004 werd een voorganger van de *Rema Charismatic Church* in Asmara opgepakt. Volgens berichten wordt deze voorganger nog steeds op een onbekende lokatie vastgehouden. Zie Amnesty International, AFR 64/006/2004 en persbericht Compass Direct d.d. 25.08.2004

Op 25 juli 2004 werden tijdens een christelijke huwelijksceremonie in Senafe dertig gasten opgepakt. Nadat ze een document hadden ondertekend waarin zij beloofden in de toekomst geen christelijke huwelijksceremonies meer bij te wonen, werden allen, op twee na, enkele dagen later vrijgelaten. Persbericht Compass Direct d.d. 30.07.2004

Op 15 september 2004 werden vijf leden van de nieuw gevormde *New Covenant Church* tijdens een gebedsbijeenkomst gearresteerd. De enige vrouw werd vrij snel vrijgelaten, de vier mannen werden overgebracht naar het militaire kamp van Adi-Abyto buiten Asmara. Persbericht Compass Direct d.d. 15.09.2004

Volgens onbevestigde berichten zouden in september 2004 in Asmara tientallen islamitische leraren zijn opgepakt. EIU november 2004

Op 10 november 2004 werd Aba Teklemariam Merkhazion, werkzaam voor de *Eritrea Orthodox Tewahdo Church* en criticus van het regeringsbeleid op religieus gebied, na 7 maanden detentie onverwachts vrijgelaten. Bericht Asmarino.com d.d. 10.11.2004

Op 31 december 2004 arresteerden politiefunctionarissen 60 leden van de *Rema Charismatic Church* tijdens een oudejaarsviering en brachten hen over naar een militair kamp Mai-Serwa. Persbericht Compass Direct d.d. 05.01.2005 Van de 60 gearresteerde leden zouden inmiddels 25 zijn vrijgelaten nadat zij een document hadden ondertekend waarin zij beloofden in de toekomst dergelijke christelijke bijeenkomsten niet meer bij te wonen. Persbericht Compass Direct d.d. 14.01.2005

Eind 2004 protesteerde de patriarch van de Eritrese orthodoxe kerk tegen de arrestatie van leden van het orthodoxe genootschap Medina Alem. Wellicht als gevolg van dit protest werd de jaarlijkse kerstboodschap van de patriarch voor het eerst dit jaar niet uitgezonden in de Eritrese nationale media. Persbericht Compass Direct d.d. 14.01.2005

Op 9 januari 2005 arresteerden de Eritrese autoriteiten 25 leden van de katholieke kerk (van de Tebadasso vernieuwingsbeweging) tijdens een huwelijksceremonie in Asmara. Dezelfde dag werden tijdens een huwelijksceremonie in Barentu 67 evangelische christenen gearresteerd.

Volgens berichten zouden allen zijn overgebracht naar het militair trainingscentrum in Sawa voor een 'militaire bestraffing'. Ook werden op 9 januari 2005 in het Beleza district vier leden van de *Kale Hiwot Church* gearresteerd tijdens een gebedsbijeenkomst. Zij zouden zijn overgebracht naar het militaire Mai-Serwa kamp. Persbericht Compass Direct d.d. 14.01.2005

Op 4 februari 2005 werden 14 leden van de *Kale Hiwot Church* in Adi-Tekelzan opgepakt tijdens een bijbelstudie en gedetineerd. Op 12 februari 2005 werden 15 vrouwen in Keren tijdens een gebedsbijeenkomst opgepakt en gedetineerd. Persbericht Compass Direct d.d. 16.02.2005

Op 19 februari werden 27 leden van de *Medhane Alem Orthodox Church* gearresteerd tijdens een zondagschoolbijeenkomst. Persbericht Compass Direct d.d. 23.02.2005

⁸⁵ *Amnesty International* beschrijft in haar rapport van mei 2004 (AFR 64/003/2004) verschillende vormen van deze martelmethode.

⁸⁶ US Department of State, *International Religious Freedom Report*, 2004. Voor zover bekend is de mate van mishandeling en marteling niet afhankelijk van de positie die de betreffende persoon inneemt binnen de religieuze groepering.

opgepakte leden gedwongen werden een verklaring te tekenen waarin zij hun geloof herriepen en beloofden terug te keren naar de Eritrese orthodoxe kerk, als voorwaarde voor vrijlating. Bij weigering werden in een aantal gevallen familieleden gedwongen deze verklaringen voor hen te tekenen.⁸⁷ Er zijn eveneens berichten van bedreigingen met terechtstelling als betrokkene door zou gaan met het bijwonen van niet-gesanctioneerde (huis)diensten.

Opgepakte personen in de dienstplichtige leeftijd worden in de regel vrijwel direct naar Sawa overgebracht om hun nationale dienstplicht te vervullen. Ook zou een aantal opgepakte personen, die hun dienstplicht al had vervuld, opnieuw zijn gerekruteerd en naar Sawa zijn overgebracht.⁸⁸

Ook zijn er verschillende berichten dat individuen en groepen tijdens het vervullen van de nationale dienstplicht en in het leger worden lastiggevallen, gedetineerd en gemarteld vanwege het praktiseren van een niet-gesanctioneerde religie.⁸⁹

In februari 2002 werden 74 personen die in het leger dienden of hun dienstplicht vervulden gearresteerd vanwege het bijwonen van een religieuze bijeenkomst. Volgens berichten zijn eind 2004 10 personen vrijgelaten. De overige 64 personen worden nog steeds in de militaire gevangenis van Assab in afzondering vastgehouden totdat zij hun nieuwe geloof hebben herroepen. Zij zouden tijdens hun detentie zijn mishandeld, misbruikt en gemarteld.⁹⁰

Op 19 en 20 augustus 2003 werden meer dan 200 scholieren tijdens de verplichte drie maanden durende militaire opleiding (*pre-National Service Education*, zie 4.3) in Sawa gearresteerd wegens het bezit van een bijbel in de Tigrinya taal. Een deel van hen, 57 leden van nieuwe religieuze groeperingen, werd gedurende enkele maanden gedetineerd in vrachtcontainers onder slechte omstandigheden. Zij werden zo onder druk gezet om afstand te doen van hun geloof. Een aantal zou nog steeds worden vastgehouden in ondergrondse cellen.⁹¹

⁸⁷ US Department of State, [International Religious Freedom Report](#), 2004

⁸⁸ De informatie over de arrestatie en detentie van leden van deze nieuwe religieuze groeperingen is afkomstig van US Department of State, [International Religious Freedom Report](#), 2003 en 2004, diverse persberichten van *Human Rights Without Frontiers* en *Compass Direct*. Zie ook Amnesty International, [Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights](#), AFR 64/003/2004, mei 2004

⁸⁹ US Department of State, [International Religious Freedom Report](#), 2004. Tijdens de Eritrees-Ethiopische oorlog (1998-2000) zou aan het front een religieuze 'opwekking' hebben plaatsgevonden onder met name jonge dienstplichtigen en zouden velen zich hebben aangesloten bij één van de religieuze vernieuwingsbewegingen. Als reactie hierop werd aan het einde van de oorlog een militaire order uitgevaardigd met een verbod voor militairen om een bijbel in bezit te hebben, religieuze liederen te zingen of te bidden.

⁹⁰ US Department of State, [International Religious Freedom Report 2004](#), 15 september 2004 en US Department of State: [Country Report on Human Rights Practices 2004](#), februari 2005

⁹¹ Amnesty International AFR 64/006/2003, AFR 64/010/2003 en AFR 64/003/2004

Volgens *Amnesty International* zouden in mei 2004 meer dan 400 leden van de nieuwe religieuze groeperingen worden vastgehouden in politiecellen, militaire gevangenissen en andere detentiecentra.⁹²

Er is sprake van een zekere maatschappelijke aversie tegen leden van de nieuwe religies. Sommige burgers werken samen met de autoriteiten door leden van de nieuwe religies aan te geven en lastig te vallen.⁹³ De maatschappelijke houding tegenover de nieuwe religies is een uitzondering op de algemene religieuze tolerantie in Eritrea.

Jehova's getuigen

De gemeenschap van Jehova's getuigen in Eritrea is klein (minder dan 1500 personen) en wordt administratief bestuurd vanuit Kenia.⁹⁴ De procedure om Jehova's getuige te worden is streng. Voordat men toegelaten en gedoopt kan worden, moet men eerst een zware proeve van kennis en toewijding afleggen.⁹⁵

Jehova's getuigen kunnen slachtoffer worden van discriminatie, zowel van de zijde van de overheid als, zij het in mindere mate, van de zijde van medeburgers. De maatschappelijke aversie tegen de Jehova's getuigen is de laatste jaren afgenomen.⁹⁶ Het lijkt alsof de houding van de autoriteiten tegenover Jehova's getuigen daarentegen minder tolerant is geworden. Regelmatig worden Jehova's getuigen de laatste jaren opgepakt en voor korte of langere tijd gedetineerd.⁹⁷

Jehova's getuigen kunnen vrijwel geen werk of huisvesting krijgen in de publieke sector. Ook kunnen zij geen handelsvergunning, identiteitskaart, paspoort en uitreisvisum krijgen.⁹⁸ Jehova's getuigen wordt onder meer kwalijk genomen dat zij niet hebben gestemd bij het referendum van 1993 en dat ze niet willen dienen in het leger, omdat zij zich naar hun zeggen alleen onderwerpen 'aan het hemelse

⁹² Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004. Deze aantallen zijn gebaseerd op informatie afkomstig van religieuze leiders, leden van religieuze groeperingen en familieleden van gedetineerden. Volgens het US Department of State (*International Religious Freedom Report 2004*, 15 september 2004) is het lastig om het exacte aantal gevangenen dat om religieuze redenen wordt vastgehouden te bepalen, maar ligt het aantal waarschijnlijk boven de 200.

⁹³ US Department of State, *International Religious Freedom Report 2004*, 15 september 2004

⁹⁴ Home Office UK, *Eritrea. Country Assessment*, oktober 2004

⁹⁵ In een aantal gesprekken met ouderlingen worden kennis en motivatie diepgaand getoetst.

⁹⁶ US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices, 2003*, februari 2004

⁹⁷ Zo werden in januari en april 2004 tientallen Jehova's getuigen, waaronder ook een aantal kinderen, opgepakt in Asmara tijdens een huisdienst. De meeste Jehova's getuigen werden binnen een maand vrijgelaten. Ongeveer 6 leden zouden nog gevangen zitten in een metalen vrachtcontainer bij een gevangenis buiten Asmara. US Department of State, *International Religious Freedom Report 2004*, 15 september 2004. Recentelijk zijn opnieuw vier Jehova's getuigen opgepakt. Amnesty International, AFR 64/009/2004

⁹⁸ US Department of State, *International Religious Freedom Report 2004*, 15 september 2004

gezag'. Jehova's getuigen die dienst weigeren, kunnen ernstige problemen ondervinden. (Zie 3.4.4.) Er zijn geen koninkrijkszalen⁹⁹ in Eritrea. Gebed en huisvesting in de particuliere sfeer is mogelijk, al is er soms sprake van tegenwerking. In de private sector krijgen Jehova's getuigen vrijwel geen baan, behalve zwart, omdat ondernemers bang zijn om Jehova's getuigen (zonder geldige papieren) in dienst te nemen. Eritreeërs die Jehova's getuigen onderdak bieden, onroerend goed verhuren, werk verschaffen of anderszins helpen, lopen het risico zelf gedetineerd en bestraft te worden.

3.3.4 Bewegingsvrijheid

Binnen Eritrea zijn er over het algemeen geen restricties op het gebied van de bewegingsvrijheid, met uitzondering van de *Temporary Security Zone* en het grensgebied met Sudan. Wel worden er regelmatig wegversperringen opgeworpen in Asmara en andere steden waar de militaire politie reizigers controleert, onder meer op dienstplichtvervulling.

De Eritrese autoriteiten verplichten alle burgers om een nationale identiteitskaart bij zich te hebben, die op verzoek moet worden getoond.

Buitenlanders dienen sinds 10 januari 2004 een reisvergunning aan te vragen bij de Eritrese autoriteiten voor het reizen binnen Eritrea, met uitzondering van de hoofdwegen Asmara/Massawa, Asmara/Keren, Asmara/Dekemhare en Asmara/Mendefera.¹⁰⁰

Voor reizen buiten Eritrea bestaan enkele restricties. Ondanks het vredesakkoord is er nog geen rechtstreeks (vlieg)verkeer mogelijk met Ethiopië. Vluchten naar Europa gaan naar Rome, Milaan, Frankfurt en Amsterdam.

Om het land te kunnen verlaten is een uitreisvisum vereist waar een uitvoerige controle aan vooraf gaat. Uitreisvisa worden regelmatig geweigerd aan jonge mannen en vrouwen die de leeftijd van hun dienstplicht naderen, personen in de dienstplichtige leeftijd, studenten, Jehova's getuigen, beambten van het voormalige Mengistu regime en andere personen die bij de Eritrese regering in ongenade zijn gevallen of indien de aanvrager (belasting)schulden heeft.¹⁰¹

Sinds juni 2003 worden de vereisten voor een uitreisvisum strikter toegepast en dient iedere Eritreeër die naar het buitenland wil reizen, te beschikken over een

⁹⁹ Koninkrijkszalen zijn de benaming voor de gebouwen waar Jehova's getuigen samenkomen.

¹⁰⁰ De formele reden voor deze nieuwe maatregel is het verbeteren van de coördinatie met de *National Security Agency* en lokale politie en het garanderen van de veiligheid van reizigers. In de praktijk werkt deze maatregel sterk belemmerend vanwege de periode die is gesteld voor het aanvragen van een vergunning (10 dagen) en vanwege de omvang van het gebied dat onder de beperkingen valt. Met enige regelmaat worden vergunningen voor diverse bestemmingen zonder opgaaf van redenen geweigerd.

¹⁰¹ Zie onder andere US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2004*, februari 2005

uitreisvisum.¹⁰² Daarentegen zouden getrouwde vrouwen boven de 27 jaar makkelijker een uitreisvisum kunnen krijgen dan voorheen.

Amnesty International meldt gevallen van Eritreeërs met een buitenlandse nationaliteit, die bij hun bezoek aan Eritrea mogelijk om politieke redenen voor korte of langere tijd in Eritrea werden vastgehouden.¹⁰³ Hen zou ook het recht op consulaire bijstand zijn geweigerd. Ook het niet vervullen van de nationale dienstplicht zou een reden zijn geweest om Eritreeërs met een buitenlandse nationaliteit tijdens hun bezoek aan Eritrea voor enige tijd vast te houden.¹⁰⁴

3.3.5 Rechtsgang

De wetgeving van Eritrea biedt in theorie bescherming tegen schending van mensenrechten. Zo verbiedt de huidige wetgeving bijvoorbeeld willekeurige detentie zonder aanklacht of proces. In de praktijk wordt hier echter in veel gevallen ongestraft vanaf geweken. Bovendien heeft de Nationale Vergadering (*National Assembly*) de afgelopen jaren verschillende wetten en regelgeving aangenomen die met name het recht op godsdienstvrijheid en vrijheid van meningsuiting beperken.¹⁰⁵

De rechterlijke macht in Eritrea is formeel onafhankelijk. Echter, ingeval rechtspraak geschiedt in de bijzondere rechtbanken (*Special Courts*), is er sprake van sterke beïnvloeding door de uitvoerende macht. In augustus 2001 werd de president van het Hooggerechtshof (*Chief Justice*) zonder opgaaf van redenen uit zijn functie ontslagen, nadat hij zich in het openbaar kritisch had uitgelaten over de regering.

De rechtbanken hebben verder te kampen met gebrek aan gekwalificeerd personeel en aan adequate infrastructuur. Door de mobilisatie van dienstplichtigen is de personele capaciteit van de rechtbanken nog verder afgenomen. Als gevolg hiervan lopen veel processen vertraging op.

Er is geen Orde van Advocaten in Eritrea. Het beperkte aantal onafhankelijke advocaten is niet in staat adequate juridische ondersteuning te geven aan verdachten in Eritrea.

¹⁰² Ook Eritreeërs die woonachtig zijn in het buitenland en op bezoek zijn geweest in Eritrea, dienen bij vertrek te beschikken over een uitreisvisum. Vóór juni 2003 was dit voor hen niet nodig.

¹⁰³ Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004

¹⁰⁴ Volgens een Westerse ambassade in Asmara zou het bij Eritreeërs met een buitenlandse nationaliteit die bij hun bezoek aan Eritrea problemen krijgen, veelal gaan om Eritreeërs die reizen op een Eritrees reisdocument.

¹⁰⁵ Voorbeelden zijn de Wet inzake Religies (1994), Wet inzake Media (1996), Wet inzake registratie van Religies (2002) en de Wet inzake Censuur (2003). Zie Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004

Special Courts

Met name zorgelijk vanuit het perspectief van mensenrechten zijn de bijzondere rechtbanken (*Special Courts*). Deze bijzondere rechtbanken waren aanvankelijk in 1996 opgericht om delicten als corruptie en machtsmisbruik te bestrijden, maar gaandeweg werd het mandaat uitgebreid met andere strafzaken, waaronder zware misdrijven.

De bijzondere rechtbanken staan buiten het reguliere rechtssysteem. Zij vallen buiten de jurisdictie van het Hooggerechtshof en de rechters zijn niet gebonden aan het Wetboek van Strafrecht. De Procureur-Generaal beslist formeel wanneer een bepaalde zaak door een bijzondere rechtbank wordt behandeld. De processen vinden plaats achter gesloten deuren en het recht op hoger beroep en het recht op juridische bijstand zijn hier niet van toepassing. De bijzondere rechtbanken zijn ook gemandateerd om uitspraken van civiele rechtbanken, inclusief de Hoge Raad, te herroepen. De rechters bij de bijzondere rechtbanken worden benoemd door de president zonder bepaalde vereisten met betrekking tot juridische scholing en competentie. Veel rechters bij de bijzondere rechtbanken zijn legerofficieren en vroegere EPLF-commandanten. De bijzondere rechtbanken worden door velen dan ook als een verlengstuk van de regering gezien.

Volgens berichten van *Amnesty International* zouden militaire- en politieofficieren in geheime zittingen ten behoeve van een aantal personen, die om politieke redenen of redenen van nationale veiligheid (zonder proces of aanklacht) waren gearresteerd, gevangenisstraffen hebben uitgesproken. Ook zou een aantal buitengerechtelijke- en snelrecht executies hebben plaatsgevonden (zie 3.3.9 en 3.3.10).¹⁰⁶

3.3.6 Arrestaties en detenties

Het komt voor dat arrestanten langer dan de wettelijke 30 dagen zonder aanklacht worden vastgehouden. Ook zijn er gevallen bekend van detentie op verdenking van een commuun delict, terwijl de detentie in feite politiek gemotiveerd is. Het onderscheid tussen commune en politieke delicten is soms lastig te maken. Geschat wordt dat aan het einde van de verslagperiode honderden personen om politieke redenen vastzaten.

Politiek gemotiveerd is ongetwijfeld de detentie van de elf dissidenten, die sinds hun arrestatie in september 2001 nog niet formeel in staat van beschuldiging zijn gesteld.¹⁰⁷ Ook na september 2001 zijn tientallen, volgens sommige bronnen zelfs

¹⁰⁶ Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights. AFR 64/003/2004, mei 2004

¹⁰⁷ Ook de negen journalisten die tegelijk met de dissidenten waren gearresteerd, zitten nog steeds vast zonder formele aanklacht of proces.

honderden critici of vermeende critici van de regering gearresteerd (zie 3.3.2.).¹⁰⁸ Zij worden veelal op geheime locaties vastgehouden en bezoek van familie of een advocaat is niet toegestaan.¹⁰⁹ De meeste arrestaties worden niet toegegeven of bekend gemaakt. Evenmin is er sprake van een formele aanklacht of enige vorm van proces.

Er zijn berichten dat nog steeds een groot aantal leden van de ELF gevangen zit. Zij zouden gedetineerd worden op geheime locaties in Eritrea.¹¹⁰ Soms worden ook voormalige strijders of leden van de PFDJ willekeurig gearresteerd en gedetineerd vanwege het overtreden van ongeschreven regels (gedragscode).¹¹¹ Volgens berichten van *Amnesty International* zou ook een onbekend aantal voormalige Eritrese krijgsgevangenen om politieke redenen vastzitten. Na de laatste repatriëring van Eritrese krijgsgevangenen onder auspiciën van het ICRC, zouden begin 2003 ongeveer 700 Eritrese voormalige krijgsgevangenen door de Eritrese autoriteiten gevangen zijn gezet omdat zij tijdens hun krijgsgevangenschap in Ethiopië zouden hebben blootgestaan aan ELF propaganda.¹¹²

Sporadisch wordt een politieke dissident vrijgelaten. Zo werd in maart 2003 de prominente EPLF-veteraan Ermias Debessai (Papayo) vrijgelaten. Hij zat sinds 1997 gevangen en was in 2001 door een *Special Court* veroordeeld tot 7 jaar.¹¹³

In de verslagperiode zijn opnieuw leden van nieuwe religieuze groeperingen door de Eritrese autoriteiten opgepakt en voor korte of langere tijd gedetineerd. Aan het einde van de verslagperiode zouden enkele honderden leden van de nieuwe religieuze groeperingen in detentie verblijven, veelal onder slechte omstandigheden (zie 3.3.3).

Er zijn onbevestigde berichten dat honderden militairen en dienstplichtontduikers gevangen zitten, verspreid over het hele land (zie 3.4.4). Zo zouden er bijna 1500 gedetineerden in een gevangenis zitten vlak bij de kantoren van de commandant van de *Military Central Zone*.¹¹⁴

¹⁰⁸ Volgens US Department of State (*Country Report on Human Rights Practices 2003*, februari 2004) zijn er sinds 2001 zeker 80 personen op politieke gronden gearresteerd. Volgens onbevestigde berichten zouden het er ook honderden kunnen zijn. Zie US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2004*, februari 2005

¹⁰⁹ Volgens *Amnesty International* worden personen in het geheim gedetineerd in de Sembel gevangenis in Asmara, in militaire gevangenissen in Asmara of in verweggelegen detentiekampen op het platteland. *Amnesty International*, *Eritrea: Human Rights Appeal for 10th Independence Anniversary*

¹¹⁰ US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2004*, februari 2005 en *Amnesty International*, *Eritrea: Human Rights Appeal for 10th Independence Anniversary*

¹¹¹ US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2003*, februari 2004

¹¹² *Amnesty International*, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004

¹¹³ Home Office UK, *Eritrea, Country Assessment*, oktober 2003

¹¹⁴ US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2003*, februari 2004

Er zit ook nog een onbekend aantal personen in detentie, vaak al jaren en zonder formele aanklacht, die worden verdacht van banden met Ethiopië, radicale islamitische elementen of van terrorisme verdachte organisaties.¹¹⁵

De leefomstandigheden in reguliere Eritrese gevangenissen zijn Spartaans. Er zijn geen speciale faciliteiten voor minderjarigen in de vorm van een tuchtschool of een jeugdgevangenis. Minderjarigen worden veelal samen met volwassenen gedetineerd. Personen die wachten op berechting worden in de regel samen met veroordeelden gedetineerd.

Gevangenen die om politieke redenen of redenen van nationale veiligheid (zonder proces of aanklacht) zijn gearresteerd, worden veelal vastgehouden in niet-officiële, vaak provisorisch gebouwde gevangenissen verspreid over het hele land. Deze detentiecentra worden veelal bestuurd door de militaire of de interne veiligheidsdienst. Veel van deze detentiecentra zijn ondergronds. Sommige gevangenen worden in afzondering vastgehouden op politiebureaus of in officiële gevangenissen. Militairen en dienstplichtigen worden in de regel vastgehouden in militaire gevangenissen en zogenaamde ‘rehabilitatie-centra’ binnen de legereenheden. Ook wordt op grote schaal gebruik gemaakt van metalen vrachtcontainers om het toenemend aantal gevangenen te huisvesten of te bestraffen.

De leefomstandigheden voor gevangenen in deze detentiecentra zijn slecht. Gevangenen verblijven veelal in overvolle ondergrondse cellen met nauwelijks daglicht, weinig voedsel, geen schoon drinkwater, slechte hygiëne en vrijwel geen medische voorzieningen. In de metalen vrachtcontainers verblijven de gevangenen vrijwel 24 uur per dag. Naar verluidt zou een aantal gevangenen inmiddels zijn overleden aan martelingen en ziekten.

Er zijn berichten dat de veiligheidsdiensten ook zogenaamde ‘safe houses’¹¹⁶ gebruiken voor korte detenties en ondervragingen.¹¹⁷

¹¹⁵ Zie Amnesty International, Eritrea: ‘You have no right to ask’ – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004 en US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2004, februari 2005

Volgens het rapport van *Amnesty International* zouden al jaren tientallen leden van de Kunama in geheime detentiecentra verblijven op verdenking van sympathie voor het Ethiopische leger. Ook zouden sinds 1999 meer dan 200 leden van de Afar zonder aanklacht of proces gevangen worden gehouden op verdenking van banden met Ethiopië. Verder zouden sinds de jaren negentig Eritrese veiligheidsdiensten in West-Eritrea honderden moslims hebben opgepakt op verdenking van banden met de EIJ en ELF. Velen zouden al jaren vastzitten zonder enige aanklacht of proces. Een aantal van hen zou volgens *Amnesty International* wellicht inmiddels buitengerechtelijk zijn geëxecuteerd.

¹¹⁶ ‘Safe houses’ zijn geheime verblijfplaatsen die door de veiligheidsdiensten gebruikt worden voor korte detenties en ondervragingen.

¹¹⁷ Zie Amnesty International, Eritrea: ‘You have no right to ask’ – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004

De Eritrese autoriteiten laten geen enkele mensenrechtenorganisatie toe tot de gevangenis. De enige organisatie die contacten onderhoudt met bepaalde groepen gedetineerden is het ICRC (zie 3.2).

3.3.7 Mishandeling en foltering

Het huidige Eritrese Wetboek van Strafrecht (*Eritrean Transitional Penal Code*) verbiedt wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen, alsmede foltering.

Er zijn berichten dat de politie zich in de verslagperiode van tijd tot tijd schuldig maakte aan mishandeling en marteling van gevangenen. De (militaire) politie en veiligheidsdiensten maakten zich in de verslagperiode ook schuldig aan (soms ernstige) mishandeling van dienstplichtontduikers, deserteurs en leden van nieuwe religieuze groeperingen.¹¹⁸ Dienstplichtontduikers, dienstweigeraars en deserteurs werden bestraft met disciplinaire maatregelen als het langdurig blootstellen aan hoge temperaturen of het langdurig binden van handen en voeten, hetgeen in sommige gevallen leidde tot blijvend letsel.¹¹⁹ Volgens *Amnesty International* werd marteling ook toegepast op sommige politieke gevangenen.¹²⁰

Er zijn berichten dat vrouwelijke dienstplichtigen het slachtoffer werden van seksueel misbruik.¹²¹

Het is onduidelijk in hoeverre mishandeling en marteling door de Eritrese autoriteiten getypeerd kan worden als een structureel verschijnsel. Internationale mensenrechtenorganisaties zijn van mening dat mishandeling en marteling in Eritrea op grote schaal worden toegepast en berichten over een omvangrijke en systematische praktijk. Zo noemt *Amnesty International* in haar rapport van mei 2004 vele voorbeelden van mishandeling en marteling van gevangenen, met name van dienstplichtigen door de militaire autoriteiten.¹²² Hoewel deze berichten

¹¹⁸ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2004, februari 2005

¹¹⁹ US Department of State: Country Report on Human Rights Practice 2004, februari 2005, Amnesty International: Rapport Eritrea 2003, Amnesty International, Eritrea: Human Rights Appeal for 10th Independence Anniversary en Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004

Volgens *Amnesty International* is marteling een standaardvorm van militaire bestraffing. De meest gebruikte martelmethode is het vastbinden van handen en/of voeten. *Amnesty International* beschrijft in dit laatste rapport verschillende vormen van deze martelmethode.

¹²⁰ Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004

¹²¹ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2004, februari 2005

¹²² *Amnesty International* spreekt over het systematisch gebruik van marteling in het leger ten behoeve van ondervraging en bestraffing, met name van dienstplichtontduikers, deserteurs en soldaten beschuldigd van militaire overtredingen, en leden van religieuze minderheidsgroeperingen. Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004

geloofwaardig zijn en goed gedocumenteerd, is het voor Westerse ambassades in Asmara moeilijk in te schatten op welke schaal mishandeling en marteling wordt toegepast. Gegeven de praktijk van verregaande controle over de maatschappij en intimidatie van burgers, en het gebrek aan transparantie en toezicht, zijn in Eritrea in ieder geval de omstandigheden geschapen die mishandeling en marteling op grote schaal mogelijk maken.

3.3.8 Verdwijningen

Er is sprake van een groot aantal personen dat na arrestatie (soms politiek gemotiveerd) op geheime locaties wordt vastgehouden en waarvan onduidelijk is wat hun toestand is. Zie 3.3.6.¹²³

3.3.9 Buitengerechtelijke executies en moorden

Amnesty International maakt melding van buitengerechtelijke executies (zie 3.3.5 en 3.4.4). Deze berichten kunnen niet worden bevestigd.

3.3.10 Doodstraf

Hoewel het strafrecht de doodstraf mogelijk maakt voor een aanzienlijk aantal misdrijven, is volgens de Eritrese autoriteiten de doodstraf sinds de onafhankelijkheid in 1993 geen enkele keer uitgesproken. Er zijn geen aanwijzingen van het tegendeel.¹²⁴ Wel zijn er onbevestigde berichten van snelrecht executies.

3.4 Posities van specifieke groepen

Hieronder wordt de positie van een aantal specifieke groepen beschreven, achtereenvolgens Ethiopiërs, vrouwen, etnische groepen en minderheden, en tot slot dienstweigeraars en deserteurs.

3.4.1 Ethiopiërs

Tot het uitbreken van het conflict met Ethiopië verbleven ongeveer 100.000 Ethiopiërs in Eritrea. Dit waren mensen die er ten tijde van de Eritrese

¹²³ Niet bekend is hoeveel 'verdwenen' personen inmiddels zijn overleden als gevolg van de slechte leefomstandigheden in de detentiecentra of mogelijk buitengerechtelijk zijn geëxecuteerd. *Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004*, mei 2004

¹²⁴ Ook zijn er geen aanwijzingen dat de doodstraf is uitgesproken binnen het militaire strafrecht.

onafhankelijkheid in 1993 al woonden maar niet geopteerd hadden voor de Eritrese nationaliteit, alsook Ethiopiërs die na de Eritrese onafhankelijkheid naar Eritrea waren gekomen, bijvoorbeeld om er te werken, onder meer in de havens van Assab en Massawa.

In maart 1999 werd een begin gemaakt met de registratie van Ethiopiërs in Eritrea, in het kader van de algemene registratie van vreemdelingen in dit land. Doel was om het onderscheid tussen legaal en niet legaal verblijvende vreemdelingen te kunnen maken. Vanaf dat jaar dienden Ethiopiërs dus een verblijfsvergunning te hebben. Normaal gesproken is de geldigheidsduur van deze vergunning (de zogenaamde *yellow card*, zie ook 4.2) een jaar. Voor verlenging van de duur van de vergunning dient men een brief van de Zoba waar men woonachtig is te overleggen, alsmede een verklaring van de werkgever en een identiteitsbewijs en/of paspoort.¹²⁵

Na het uitbreken van de oorlog in 1998 werden de leefomstandigheden van Ethiopiërs in Eritrea moeilijk. Verblijfsvergunningen van Ethiopiërs werden niet verlengd, Ethiopische bedrijven werden gesloten, Ethiopiërs werden ontslagen vanwege hun nationaliteit, etc. Velen kozen er daarom voor terug te keren naar Ethiopië. De regering ging ook Ethiopiërs in detentiekampen opsluiten en gedwongen repatriëren (lees: deporteren). Deze gedwongen repatriëring duurde tot het einde van de oorlog (augustus 2000). In juli 2001 werd officieel de laatste in Eritrea geïnterneerde Ethiopiër vrijgelaten. In augustus 2002 liet Eritrea de laatste officiële Ethiopische krijgsgevangenen vrij. ICRC heeft nog contacten met een kleine groep Ethiopische krijgsgevangenen (minder dan 50) in Eritrea die niet terug willen naar Ethiopië omdat zij bij terugkeer vrezden voor vervolging. Er is ook een kleine groep (enkele tientallen) Ethiopische krijgsgevangenen tot wie het ICRC geen toegang heeft en die ook nooit door het ICRC zijn geregistreerd. Het zou hierbij gaan om krijgsgevangenen die in de oorlog gedeserteerd zijn. Ook wordt een aantal Ethiopiërs nog vastgehouden in gevangenissen en politiebureaus. Volgens de Eritrese autoriteiten gaat het hier om Ethiopiërs die een wettelijke overtreding hebben begaan of een misdrijf hebben gepleegd.¹²⁶ Volgens *Amnesty International* wordt een aantal Ethiopiërs, soms al jarenlang, op geheime plaatsen gedetineerd zonder enig proces of aanklacht vanwege hun Ethiopische nationaliteit.¹²⁷

¹²⁵ Indien men geen werkgever heeft, dan volstaat ook een brief van de persoon die voor betrokkene verantwoordelijk is. Indien men geen paspoort of identiteitskaart heeft, dan kan betrokkene zich wenden tot de *Eritrean Relief and Refugee Commission* (ERREC).

¹²⁶ US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2003*, februari 2004. Zie ook noot 129.

¹²⁷ Amnesty International, *Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004

Volgens het ICRC bevinden zich nog zo'n 15.000 Ethiopiërs in Eritrea, voor het grootste deel in de steden. De (sinds januari 2003 gesloten) Ethiopische ambassade in Eritrea noemde in 2002 een aantal van ongeveer 7.000. Onder hen bevinden zich ook gemengd gehuwden en kinderen uit een gemengd huwelijk. De leefomstandigheden van Ethiopiërs in Eritrea zijn verbeterd, al is er nog steeds sprake van hinder en discriminatie, met name op het gebied van werk en voorzieningen. Er zijn nog steeds Ethiopiërs die hun baan kwijt raken vanwege hun Ethiopische nationaliteit. Ook ondervinden zij problemen bij het verkrijgen van bedrijfsvergunningen en huurcontracten. Er zijn berichten dat het voor Ethiopiërs verboden zou zijn om in de strategisch belangrijke provincie Debub te wonen.¹²⁸ Over het algemeen krijgen Ethiopiërs zonder problemen een verblijfsvergunning. Personen die hun verblijfsvergunning niet tijdig hebben verlengd kunnen bij controle echter problemen ondervinden en opgepakt en gedetineerd worden.¹²⁹

Volgens de UNHCR kunnen Ethiopiërs problemen ondervinden bij het aanvragen van een uitreisvisum. Na een verblijf in het buitenland kunnen Ethiopiërs in het algemeen zonder problemen terugkeren naar Eritrea.

Het ICRC verleent bijstand aan naar Ethiopië terugkerende Ethiopiërs. Zo faciliteerde ICRC in de verslagperiode de terugkeer vanuit Eritrea van minstens 593 Ethiopiërs.¹³⁰ De redenen voor terugkeer zijn veelal sociaal-economische problemen die Ethiopiërs in Eritrea ondervinden. Volgens het *Office of the United Nations High Commissioner of Human Rights* (OHCHR), die interviews heeft gehouden onder 174 repatrianten, verklaarden vele repatrianten in Eritrea het slachtoffer te zijn geweest van willekeurige arrestatie en detentie, met name vanwege hun Ethiopische afkomst, en tijdens hun detentie slecht behandeld en in sommige gevallen zelfs gemarteld te zijn.¹³¹

De Ethiopische autoriteiten blijven bereid de teruggekeerde landgenoten te accepteren.

Een (langdurig) verblijf van een persoon met de Ethiopische nationaliteit in Eritrea vormt voor Ethiopië geen reden om deze persoon bij terugkeer de toegang tot Ethiopië te ontzeggen.

¹²⁸ De provincie Debub grenst aan Ethiopië. US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2003, februari 2004

¹²⁹ Het ICRC bezocht in 2004 ongeveer 300 Ethiopiërs in detentie. Zij waren gedetineerd omdat hun verblijfsvergunning was verlopen en zij onvoldoende financiële middelen hadden om deze te vernieuwen. US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2004, februari 2005.

¹³⁰ Sinds juni 2000 zijn ruim 42.000 Ethiopiërs naar hun land teruggekeerd. Persbericht IRIN 01.09.2004, DPA 29.11.2004 en OHCHR, Human rights component of UN Peace Mission (UNMEE), Ethiopia/Eritrea, quarterly report, mei/juli 2004

¹³¹ OHCHR, Human rights component of UN Peace Mission (UNMEE), Ethiopia/Eritrea, quarterly report, mei/juli 2004

Volgens de UNHCR is de situatie voor gemengd gehuwden in Eritrea moeilijk, met name ingeval de man de Ethiopische nationaliteit heeft. Gemengd gehuwden in Eritrea kunnen volgens de UNHCR slachtoffer worden van discriminatie zowel van de zijde van de autoriteiten als van de zijde van de bevolking.

De Ethiopische echtgeno(o)t(e) van een persoon met de Eritrese nationaliteit die thans in Eritrea verblijft heeft als verblijfstitel een (tijdelijke) verblijfsvergunning, die elk jaar verlengd dient te worden. Volgens de UNHCR is het voor de Ethiopische echtgeno(o)t(e) van een persoon met de Eritrese nationaliteit echter niet mogelijk om de Eritrese nationaliteit te verkrijgen. Voor nieuwkomers zou nog een andere regeling gelden: de Ethiopische echtgeno(o)t(e) van een persoon met de Eritrese nationaliteit zou geen verblijfsvergunning kunnen verkrijgen en op basis van een toeristenvisum hooguit een maand in Eritrea mogen verblijven. Volgens Amnesty International zou een aantal gemengd-gehuwde Ethiopiërs op verdenking van Ethiopische sympathieën zonder enig proces of aanklacht worden vastgehouden, sommige al jarenlang.¹³²

Een nog steeds niet opgelost probleem vormen de personen van gemengde afkomst. Volgens de UNHCR is de status van deze personen, waaronder kinderen, problematisch, met name die met een Ethiopische vader. De nationaliteitswetgeving van zowel Eritrea als Ethiopië lijkt hun in principe de mogelijkheid te bieden van staatsburgerschap, maar in de praktijk wordt deze vaak niet verleend.¹³³ Volgens de UNHCR zou Eritrea in de praktijk de wettelijke bepaling dat een kind van een Eritrese moeder ook de Eritrese nationaliteit bezit voor onbepaalde tijd hebben opgeschort.

Zowel in Ethiopië als in Eritrea verblijven personen afkomstig uit het buurland Eritrea of Ethiopië die feitelijk stateloos zijn, bijvoorbeeld omdat hen in het ene land (Ethiopië) het staatsburgerschap is ontnomen en zij in het andere land (Eritrea) (nog) niet als staatsburger worden erkend.

3.4.2 Vrouwen

Een aantal verworvenheden die mede het gevolg zijn van de rol van vrouwen in de onafhankelijkheidsstrijd is opgenomen in de Eritrese (overgangs-) wetgeving. Zo is 30% van de parlementszetels gereserveerd voor vrouwen, terwijl zowel mannen als vrouwen mogen meedingen naar de resterende zetels. Vrouwen zijn juridisch handelingsbekwaam en ook anderszins formeel gelijkgesteld aan mannen. Net als

¹³² Amnesty International, *Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004

¹³³ Het niet verlenen van het Eritrees staatsburgerschap betekent voor betrokkene onder andere beperkingen op het gebied van huisvesting en werk.

mannen zijn vrouwen tussen de 18 en 40 jaar dienstplichtig.¹³⁴ De Grondwetscommissie bestond voor de helft uit vrouwen en drie ministerschappen worden momenteel bezet door vrouwen.

De wet schept weliswaar het kader voor gelijkheid van man en vrouw, maar de uitvoering van de wet is verre van volledig. Hierbij spelen traditionele, patriarchale normen en waarden een hardnekkige rol. In de praktijk bekleedt de vrouw veelal nog een ondergeschikte positie en blijft de man bevoordeeld waar het gaat om onderwijs, werk en inkomen, met name op het platteland.

Geweld tegen vrouwen, met name huiselijk geweld, is wijd verspreid in Eritrea. Naar schatting was in 2002 ongeveer 65 % van de vrouwen in Asmara slachtoffer van huiselijk geweld. Het is echter taboe om dit probleem openlijk te bespreken. Ook de overheid is zeer terughoudend in de bestrijding van huiselijk geweld. Eventuele maatregelen worden in de regel binnen de familie of door de clerus getroffen.¹³⁵

Er zijn ook berichten dat vrouwen tijdens het vervullen van de dienstplicht (met name tijdens de militaire training in Sawa) het slachtoffer werden van seksuele intimidatie en misbruik.¹³⁶

Genitale verminking

Naar schatting 89% van alle vrouwen ondergaat, hetzij als baby, hetzij later in hun jeugd, enigerlei vorm van genitale verminking (*female genital mutilation*, ofwel FGM).¹³⁷ In 1995 onderging naar schatting 95% van de vrouwen genitale verminking.

Genitale verminking komt overal in het land en vrijwel in alle gemeenschappen voor. Alleen de Rashaida gemeenschap zou geen genitale verminking praktiseren. De praktijk van FGM vindt het sterkst plaats in de provincies Southern Red Sea, Northern Red Sea en Anseba. Grosso modo kan worden gesteld dat moslims doorgaans de meer ingrijpende vormen van genitale verminking (infibulatie) praktiseren, terwijl christenen kiezen voor de minder ingrijpende vormen (excisie). De meest ingrijpende vorm van genitale verminking komt naar verhouding het meest voor bij de Hidareb, Nara, Bilen en Saho gemeenschappen.¹³⁸

¹³⁴ Onduidelijk is welke leeftijdsgrens daadwerkelijk wordt gehanteerd. Er zijn bronnen (waaronder USDOS) die ervan uitgaan dat in de praktijk alleen vrouwen in de leeftijd 18-27 jaar dienstplichtig zijn. Vrouwen dienen net zo lang als mannen en verrichten in principe dezelfde taken. In de praktijk worden vrouwen vermoedelijk meer ingezet bij ondersteunende taken.

¹³⁵ US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2004*, februari 2005

¹³⁶ US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2004*, februari 2005 en Amnesty International, *Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004

¹³⁷ Eritrea Demographic and Health Survey 2002. Recentere cijfers zijn niet voorhanden.

¹³⁸ Norwegian Church Aid, *A Study on FGM in Eritrea*, april 2003

De leeftijd waarop genitale verminking wordt uitgevoerd, is afhankelijk van de etnische groep waartoe men behoort. Volgens een in 2003 uitgevoerd onderzoek is bijna de helft van de besneden vrouwen in Eritrea vóór hun eerste levensjaar besneden.¹³⁹

De maatschappelijke druk om genitale verminking toe te passen, is nog altijd groot, met name op het platteland. In hoeverre ouders hun dochter aan deze druk willen en kunnen onttrekken, hangt af van factoren als opleidingsniveau en de mate van blootstelling aan de Westerse cultuur.

De Eritrese autoriteiten voeren een beleid om de praktijk van genitale verminking te ontmoedigen, bijvoorbeeld door steun aan voorlichtingsactiviteiten.¹⁴⁰

Een verbod op genitale verminking wordt niet expliciet genoemd in de wet. In theorie zouden ouders die hun dochter willen onttrekken aan genitale verminking een beroep kunnen doen op wetgeving die het toebrengen van lichamelijk letsel aan personen in algemene zin verbiedt.

Er zijn geen gevallen bekend van vrouwen/meisjes of ouders die aan de Eritrese autoriteiten om bescherming tegen genitale verminking hebben gevraagd. Om die reden is evenmin bekend in hoeverre de Eritrese autoriteiten in staat zijn effectief bescherming te bieden tegen genitale verminking.

Er is in Eritrea een vrouwenbeweging (*National Union of Eritrean Women*) actief, die zich onder meer inzet voor voorlichting aan en bewustwording van vrouwen met betrekking tot genitale verminking. Het uitgebreide netwerk van vrouwencentra van de NUEW zou mogelijk steun kunnen bieden aan vrouwen die zich willen onttrekken aan genitale verminking.

3.4.3 Etnische groepen en minderheden

Er zijn negen etnische of taalgroepen in het land. Dit zijn de Tigrinya-sprekenden (vooral christenen) en de aanverwante Tigré-sprekenden (vooral moslims), verder de Saho, de Afar (of Danakil), de Beja, de Bilen, de Kunama, de Baira (of Nara), die elk hun eigen taal spreken, alsmede de Rashayda (Arabisch sprekende islamitische nomaden). De verstandhouding tussen de bevolkingsgroepen is in het algemeen goed.

Ten aanzien van de Afar en de Kunama, die etnisch en cultureel als verschillend worden gezien, zijn er wel berichten die duiden op een kwetsbare positie. Beide bevolkingsgroepen worden verdacht van collaboratie met Ethiopië en hebben te maken met maatschappelijke discriminatie en marginalisering.¹⁴¹

¹³⁹ Norwegian Church Aid, A Study on FGM in Eritrea, april 2003

¹⁴⁰ Ook (inter)nationale organisaties als de *National Union of Eritrean Women* en de *National Union of Eritrean Youth and Students* en UNPF geven steun aan voorlichtingsactiviteiten. Zie US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2004, februari 2005

¹⁴¹ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2004, februari 2005

De Kunama worden verdacht van collaboratie met Ethiopische troepen tijdens de tijdelijke bezetting van hun woongebied (mei/juni 2000). Volgens de Eritrese autoriteiten zou Ethiopië de Kunama bovendien gebruiken om mijnen te leggen en gewapende overvallen te plegen. Veel van de mannen van deze gemeenschappen zijn over de grens gevlucht terwijl hun gezinnen achterbleven. Ongeveer 4000 Kunama's verbleven tot juni 2004 in een kamp in Ethiopië, Wa'ala Nihibi, vlak bij de Eritrese grens.¹⁴² In juni 2004 zijn alle in het kamp verblijvende vluchtelingen overgebracht naar een nieuwe locatie bij Shimelba (zie 4.2). Deze Kunama's zijn na de terugtocht van de Ethiopiërs in 2000 (staakt-het-vuren) met hen meegegaan naar Ethiopië. Zij vrezen voor represailles van de zijde van de Eritrese autoriteiten. Er zijn berichten dat de regering land van de Kunama af heeft genomen ten behoeve van andere etnische groepen zonder enige compensatie. Ook zouden de Kunama te lijden hebben van landclaims van teruggekeerde vluchtelingen. Hoewel er sprake is van maatschappelijke discriminatie en marginalisering van de Afar en Kunama is er geen bewijs van systematische discriminatie of vervolging door de Eritrese autoriteiten van de Afar en de Kunama als etnische groep.

Er zijn twee gewapende oppositionele Kunamagroepen: *de Eritrean Democratic Resistance Movement (EDRM)-Gash Setit* onder leiding van Ismail Nada en de *Democratic Movement for the Liberation of Eritrea Kunama (DMLEK)* onder leiding van Kerneolos Osman met een basis in Addis Abeba. De *Red Sea Afar Democratic Organisation (RSADO)* is een oppositionele Afar beweging onder leiding van Ibrahim Haroun.

3.4.4 Dienstplichtigen

Eritrea kent een nationale dienstplicht (*National Service*) voor mannen en vrouwen van 18 tot 40 jaar¹⁴³, die normaal gesproken (in vreedstijd) bestaat uit een half jaar militaire training en een jaar dienst in het leger dan wel in de burgermaatschappij, afhankelijk van de genoten opleiding. Hoog opgeleide personen worden meestal buiten het leger ingezet. De periode van 18 maanden kan wettelijk verlengd worden ingeval van nationale noodtoestand of algehele mobilisatie. In de praktijk dienen de meeste dienstplichtigen veel langer dan 18 maanden.¹⁴⁴

Ontheffing wordt slechts verleend aan moeders met kleine kinderen. Vrijstelling op grond van religieuze of principiële bezwaren is niet mogelijk. Ook bestaat er bij gewetensbezwaren geen mogelijkheid voor alternatieve dienstplichtvervulling. Voor zover bekend is het voor iemand die zich wenst te onttrekken aan de

¹⁴² Het kamp werd bestuurd door de Administration for Refugees and Returnees Affairs (ARRA) en UNHCR.

¹⁴³ Onduidelijk is welke leeftijdsgrens daadwerkelijk wordt gehanteerd. Er zijn bronnen (US Departement of State) die ervan uitgaan dat mannen in de leeftijd 18-45 jaar dienstplichtig zijn.

¹⁴⁴ Sinds de oorlog met Ethiopië is een deel van de opgeroepen nog steeds formeel onder de wapenen, velen zouden inmiddels al 6 of 7 jaar dienen.

dienstplicht niet mogelijk een familielid voor hem/haar dienstplicht te laten vervullen.

Na het voltooien van de middelbare school ('*Secondary School*') wordt men geacht zich te melden voor de nationale dienstplicht.¹⁴⁵ Verder worden er soms oproepen gedaan op de televisie en de radio. Alleen diegenen, die in overheidsdienst zijn, kunnen via de werkgever een oproep ontvangen.

Uitstel van nationale dienstplicht wordt verleend indien men na de middelbare school verder gaat studeren. Het is in dat geval toegestaan na het afronden van de universitaire opleiding de nationale dienstplicht te vervullen. Het universitaire diploma wordt naar verluidt pas uitgereikt nadat de betreffende student de nationale dienstplicht heeft vervuld en een bewijs van ontslag uit de dienst kan tonen.

De Eritrese autoriteiten houden een registratiesysteem bij van alle dienstplichtigen. Slechts bij het formele ontslag uit de dienst ontvangt de dienstplichtige een bewijs van vervulde dienstplicht in de vorm van een speciale ID-kaart of brief.¹⁴⁶ Dit betekent dat iemand die is gedeserteerd niet middels documenten kan aantonen dat hij of zij daadwerkelijk in dienst heeft gestaan van het Eritrese leger.

De meeste Jehova's getuigen weigeren dienstplicht op religieuze gronden. Een aantal moslims weigert eveneens dienstplicht.¹⁴⁷ Er zouden negen Jehova's getuigen wegens dienstweigering in Sawa in detentie zitten zonder formele aanklacht of proces, waarvan een aantal al sinds 1994.¹⁴⁸ Er zijn berichten dat deze personen slecht worden behandeld (verblijf in containers, mishandeling en marteling). Het ministerie van Justitie ontkent dat er Jehova's getuigen gedetineerd worden zonder formele aanklacht of vorm van proces, maar stelt dat enkele Jehova's getuigen en moslims een straf uitzitten wegens een veroordeling voor dienstweigering.

Overeenkomstig de Wet op de Nationale Dienstplicht (*National Service Proclamation 82/1995*) kan voor dienstweigering in vreedstijd een straf van zes maanden tot vijf jaar worden opgelegd. De hoogste strafmaat kan worden opgelegd indien men opzettelijk het land verlaat om de dienstplicht te ontduiken. Indien dienstweigering heeft plaatsgevonden tijdens mobilisatie of oorlog, dan

¹⁴⁵ Scholieren worden niet persoonlijk opgeroepen.

¹⁴⁶ In de praktijk echter wordt dit bewijs van vervulde dienstplicht vaak niet verstrekt of wordt bij documentcontroles een dergelijk afgegeven bewijs door de (militaire) politie in twijfel getrokken.

¹⁴⁷ Sommige moslimmannen weigeren dienstplicht vanwege het feit dat ook vrouwen de nationale dienstplicht moeten vervullen. Daarnaast zouden ook moslimvrouwen proberen de dienstplicht te ontlopen omdat dienstplichtvervulling de huwelijkskansen voor moslimvrouwen aanzienlijk zou verkleinen.

¹⁴⁸ US Department of State, *International Religious Freedom Report 2004*, 15 september 2004

kan, ook als dit geschiedt op religieuze of principiële gronden, een straf worden opgelegd van maximaal tien jaar gevangenisstraf.¹⁴⁹

Overeenkomstig artikel 300 (1) van het huidige Wetboek van Strafrecht (*Eritrean Transitional Penal Code*) kan voor desertie in vreedstijd maximaal vijf jaar gevangenisstraf worden opgelegd. Indien desertie heeft plaatsgevonden tijdens mobilisatie of tijdens oorlog, dan kan overeenkomstig artikel 300 (2) een straf worden opgelegd van 5 jaar gevangenisstraf tot levenslang of, in het uiterste geval, de doodstraf.

Formeel is de oorlog met Ethiopië beëindigd met het tekenen van het vredesakkoord in december 2000.

Er zijn dezerzijds geen vonnissen bekend die betrekking hebben op dienstplichtontduikers, dienstweigeraars of deserteurs. Bovengenoemde strafmaten en de vraag of de bestraffing in oorlogs- dan wel vreedstijd van toepassing is, lijken vooral van theoretisch belang. In de praktijk worden dienstplichtontduikers, dienstweigeraars en deserteurs niet berecht, ook niet door de militaire rechtbank. In plaats daarvan worden zij zonder proces bestraft, in het geval van deserteurs door hun superieuren. Hierbij kan worden gedacht aan taakstraffen, gedwongen tewerkstelling (in mijnen, bij wegebouw), lijfstraffen¹⁵⁰ en detentie, gevolgd door basistraining (bij dienstplichtontduikers en dienstweigeraars) en actieve dienst. Dienstplichtontduikers en dienstweigeraars die worden opgepakt worden in de regel direct naar het militaire kamp in Sawa gestuurd om alsnog hun dienstplicht te vervullen. Dienstplichtontduikers en dienstweigeraars die het land zijn ontvlucht en terugkeren worden eveneens direct naar het militaire kamp in Sawa gestuurd dan wel afgevoerd naar een detentiekamp.

Het is aannemelijk dat de bestraffing van dienstplichtontduikers, dienstweigeraars en deserteurs sterk afhankelijk is van de specifieke omstandigheden van betrokkene, bijvoorbeeld was er sprake van dienstplichtontduiking, dienstweigerings of desertie, vond het in vreedstijd of oorlogstijd plaats, was het destijds bekend bij de autoriteiten, wat was de achtergrond van betrokkene, etc. Iemand die in oorlogstijd is gedeserteerd zal zwaarder worden gestraft dan iemand die geen dienstplicht heeft vervuld omdat hij in het buitenland verbleef.

Aangezien er een registratiesysteem is voor dienstplichtigen wordt aangenomen dat ook deserteurs zijn geregistreerd en als zodanig bekend zijn bij de autoriteiten.

¹⁴⁹ Een beschrijving van de relevante artikelen uit de *National Service Proclamation 82/1995* en de *Eritrean Transitional Penal Code* (E.T.P.C.) is opgenomen als bijlage III.

¹⁵⁰ Een veel toegepaste lijfstraf is het langdurig vastbinden van handen en voeten, hetgeen soms leidt tot blijvend letsel.

Er zijn berichten dat familieleden van personen die voortijdig de dienst hebben verlaten soms worden lastiggevallen en opgepakt teneinde deze personen te dwingen zich weer te melden. Ook zijn gevallen bekend waarbij familieleden, die verdacht werden van medeplichtigheid bij dienstplichtontduiking, zijn opgepakt.

Sinds de mobilisatie in 1998 zijn mannen en vrouwen tussen 18 en 40 jaar in actieve dienst ingezet, terwijl 40- tot 50-jarigen voor andere diensten dan gevechtshandelingen zijn ingezet. Naar schatting zijn tijdens de oorlog 300.000 mensen gemobiliseerd en aan het front gestationeerd geweest. Een deel van de tijdens het conflict opgeroepen is nog steeds formeel onder de wapenen, velen zouden inmiddels al zes of zeven jaar dienen.¹⁵¹ Sommige dienstplichtigen zijn weliswaar inmiddels teruggekeerd in hun civiele baan (van vitaal belang voor het functioneren van de Eritrese regering of economie), maar vallen formeel nog onder het ministerie van Defensie.¹⁵²

Volgens de Eritrese autoriteiten is de mobilisatie formeel beëindigd bij de tekening van het vredesakkoord met Ethiopië in 2000. Er is dan ook na de uitspraak van de Grenscommissie een begin gemaakt met de demobilisatie van in totaal 200.000 soldaten. In de zomer van 2002 zijn ongeveer 6.000 soldaten (vooral vrouwen) gedemobiliseerd in een driedaags pilotproject, uitgevoerd in Asmara, Keren en Massawa. In december 2002 is de demobilisatie van bepaalde groepen in het leger (vrouwen, schoolverlaters, militairen in civiele dienst) daadwerkelijk begonnen. De eerste fase van de demobilisatie (70.015 personen) is inmiddels voor een belangrijk deel afgerond. Het reïntegratieprogramma is echter nog nauwelijks van de grond gekomen.¹⁵³ Inmiddels is de tweede demobilisatiefase begonnen: 27.000 personen zijn recentelijk afgezwaaid. In totaal zijn er inmiddels 97.678 soldaten afgezwaaid.¹⁵⁴

De vraag is echter in hoeverre het demobilisatieprogramma volgens plan zal worden afgerond, gelet op de nog steeds gespannen verhouding met het buurland Ethiopië. Daarbij komt dat de afgelopen jaren naar schatting duizenden mensen zijn opgeroepen en via razzia's zijn opgepakt voor het vervullen van hun dienstplicht, hetgeen het effect van de demobilisatie op de totale troepensterkte voor een belangrijk deel teniet kan hebben gedaan.

¹⁵¹ US Department of State: [Country Report on Human Rights Practices 2003](#), februari 2004

¹⁵² US Department of State: [Country Report on Human Rights Practices 2004](#), februari 2005

¹⁵³ Alle 70.115 gedemobiliseerde personen hebben inmiddels hun ID-kaart en twee (van de in totaal drie) afzwaaipremies ontvangen.

¹⁵⁴ Deze groep bestaat uit: 46 % national service, 21 % gemobiliseerde oud-strijders en 33 % reservisten van strijdkrachten en militia. In de eerste fase van demobilisatie lag de nadruk op kwetsbare groepen als gehandicapten, ouderen, vrouwen en economisch belangrijke groepen als ambtenaren, boeren, etc. Het reïntegratieprogramma voor deze groep moet echter nog beginnen.

Bepaalde groepen gedemobiliseerde soldaten hebben na hun formele demobilisatie een clause moeten tekenen waarmee zij zich verplichten nog twee jaar beschikbaar te blijven voor werkzaamheden in de publieke sector.

De onzekerheid over de duur van de dienstplicht en over de voortgang van het demobilisatieprogramma heeft tot grote weerstand onder de bevolking tegen de nationale dienstplicht geleid. Vele dienstplichtigen proberen de dienstplicht te ontlopen door onder te duiken, een vervalste ID-kaart te bemachtigen of te vluchten naar het buitenland.¹⁵⁵ Zo hebben in het Wa'ala Nihibi kamp in Noord-Ethiopië (recentelijk verplaatst naar Shimelba, zie 3.4.3) naast zo'n 4.000 Kunama's vele honderden deserteurs en dienstweigeraars hun toevlucht gezocht. Vrouwelijke dienstplichtigen trouwen veelal op jonge leeftijd en raken zwanger om aan de dienstplicht te ontsnappen.

Er is volgens *Amnesty International* aanzienlijke religieuze en culturele weerstand tegen de rekrutering van vrouwelijke dienstplichtigen vanuit de moslimgemeenschappen, met name in de regio's aan de Rode Zee kust. De Eritrese autoriteiten zouden derhalve gestopt zijn met gedwongen rekrutering van moslimvrouwen uit deze gebieden.¹⁵⁶

In de verslagperiode bleef de (militaire) politie in het hele land door middel van documentcontrole, bijvoorbeeld bij wegversperringen in en rond steden, 'veegacties' en huis-aan-huis zoekacties (zonder huiszoekingsbevel) dienstplichtontduikers en deserteurs opsporen. De militaire politie zocht hierbij naar personen in de dienstplichtige leeftijd die hun nationale dienstplicht nog niet geheel hadden vervuld of geen gehoor aan de oproepen hadden gegeven en die niet konden aantonen vrijstelling of uitstel te hebben. Deze personen werden via verschillende verzamelcentra naar het militaire trainingscentrum in Sawa overgebracht. Er zijn berichten dat er door de militaire politie is geschoten op personen die tijdens documentcontroles probeerden te ontsnappen.

Op 4 november 2004 werden in het hele land omvangrijke razzia's gehouden om dienstplichtigen en personen met valse identiteitskaarten op te pakken. Auto's, taxi's en bussen werden aangehouden en winkels, kantoren en huizen werden doorzocht. Tijdens deze razzia's werden in Barentu ook meer dan 50 lokale stafmedewerkers van UNMEE opgepakt.¹⁵⁷

¹⁵⁵ Volgens statistieken van de UNHCR zijn er maandelijks 300 à 600 Eritreeërs die naar Ethiopië en Sudan vluchtten en zich melden bij de UNHCR. Het totaal aantal Eritreeërs dat per maand naar Ethiopië en Sudan vlucht, ligt in werkelijkheid waarschijnlijk aanzienlijk hoger.

¹⁵⁶ Amnesty International, *Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004

¹⁵⁷ Persbericht AFP 11.11.2004 en Progress Report of the Secretary General on Ethiopia and Eritrea, 16/12/2004 S/2004/973

Duizenden arrestanten werden in een kamp in Adi Abeito, vlakbij Asmara, bijeengebracht. In de nacht van 4 op 5 november 2004 probeerde een aantal arrestanten uit te breken. Daarbij begaf een muur het en werden twee bewakers gedood. Toen daarop gevechten uitbraken gaven, commandanten opdracht het vuur te openen, waarbij zeker 25 doden vielen.

Volgens omstanders bij de razzia's was de aanpak dit keer ongewoon agressief. Voorheen werden razzia's in en rond Asmara uitgevoerd door dienstplichtigen uit de regio, die vaak familie en kennissen waarschuwden voor de op handen zijnde razzia's. Om dat te voorkomen waren dit keer dienstplichtigen uit ver weg gelegen streken gehaald, van wie een groot deel ongeletterd is. Daardoor zijn ten onrechte ook vele mensen gearresteerd die over papieren beschikken die aantonen dat zij de dienstplicht al hebben vervuld. De volledig door de overheid gecontroleerde media hebben met geen woord gerept over deze zaak. De waarnemend minister van Informatie bagatelliseerde het dodelijke incident en sprak over een routine controle gericht op het opsporen van criminelen.

Er zijn berichten dat de (militaire) politie en veiligheidsdiensten zich in de verslagperiode schuldig hebben gemaakt aan (soms ernstige) mishandeling van dienstplichtontduikers, dienstweigeraars en deserteurs.¹⁵⁸ Dienstplichtontduikers, dienstweigeraars en deserteurs werden bestraft met disciplinaire maatregelen als het langdurig blootstellen aan hoge temperaturen of het langdurig binden van handen en voeten, hetgeen in sommige gevallen leidde tot blijvend letsel.¹⁵⁹

Er zijn ook berichten dat personen in het leger en tijdens hun dienstplichtvervulling vanwege het praktiseren van een niet-gesancioneerd geloof werden lastiggevallen, gedetineerd en gemarteld.¹⁶⁰ Ook zouden vrouwen tijdens het vervullen van de dienstplicht (met name tijdens de militaire training in Sawa) het slachtoffer zijn geworden van seksuele intimidatie en misbruik.¹⁶¹

¹⁵⁸ US Department of State: [Country Report on Human Rights Practices 2004](#), februari 2005

¹⁵⁹ US Department of State: [Country Report on Human Rights Practices 2004](#), februari 2005, Amnesty International: [Rapport Eritrea 2003](#), Amnesty International, [Eritrea: Human Rights Appeal for 10th Independence Anniversary](#) en Amnesty International, [Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights](#), AFR 64/003/2004, mei 2004

Volgens *Amnesty International* is marteling een standaardvorm van militaire bestraffing. De meest gebruikte martelmethode is het vastbinden van handen en voeten. Amnesty International beschrijft in dit laatste rapport verschillende vormen van deze martelmethode.

Volgens *Amnesty International* worden opgepakte dienstplichtontduikers en dienstweigeraars in de praktijk gemarteld en enkele maanden gedetineerd in vrachtcontainers of geheime gevangenissen (in combinatie met dwangarbeid) voordat men (terug)gezonden wordt naar het leger. Amnesty International, AFR 64/007/2003

¹⁶⁰ US Department of State: [Annual Report on Religious Freedom for 2004; Eritrea](#)

¹⁶¹ US Department of State: [Country Report on Human Rights Practices 2004](#), februari 2005 en Amnesty International, [Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights](#), AFR 64/003/2004, mei 2004

Amnesty International maakt melding van buitengerechtelijke executies in het leger bij zware militaire overtredingen.¹⁶²

Volgens verschillende bronnen zitten verspreid over het hele land honderden militairen en dienstplichtontduikers gevangen.¹⁶³ Zo zouden er bijna 1500 gedetineerden in een gevangenis zitten vlak bij de kantoren van de commandant van de *Military Central Zone*.¹⁶⁴

¹⁶² Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004

¹⁶³ Volgens een rapport van *Amnesty International* zitten er honderden personen in militaire gevangenissen zonder enige aanklacht of proces. Het zou hierbij gaan om:

- dienstplichtontduikers;
- personen die het militair recht zouden hebben overtreden, waaronder 'ongeoorloofde afwezigheid' en het weigeren van orders;
- personen die zich politiek zouden hebben misdragen door kritiek op de regering te uiten of door een verzoek tot demobilisatie in te dienen;
- vrouwen die weigeren seksuele diensten te verlenen aan officieren.

Amnesty International, Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004

¹⁶⁴ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2003, februari 2004

4 Migratie

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de situatie van ontheemden en vluchtelingen. Achtereenvolgens komen de opvang van binnenlands ontheemden en terugkerende Eritrese vluchtelingen, de positie en opvang van (alleenstaande) minderjarigen aan de orde, evenals de activiteiten van de internationale organisaties in Eritrea, waaronder die van UNHCR, en tot slot het toelatings- en terugkeerbeleid ten aanzien van Eritrese asielzoekers van een aantal andere Europese landen.

4.2 Opvang binnenlands ontheemden en terugkerende vluchtelingen

Als gevolg van de oorlog met Ethiopië waren tijdens de gevechten van mei/ juni 2000 naar schatting ruim een miljoen mensen van huis en haard verdreven, die in het binnenland en buitenland (voornamelijk in Sudan) een veilig heenkomen hadden gezocht. Een groot aantal van hen keerde vrij snel na het staakt-het-vuren van juni 2000 terug.

Het aantal binnenlands ontheemden in Eritrea wordt geschat op ruim 70.000, waarvan het merendeel verblijft in een twintigtal kampen in de provincies Gash-Barka, Debub en Northern Red Sea.¹⁶⁵ Ongeveer 10.000 personen leven buiten deze kampen bij gastgemeenschappen of in provisorische huisvesting onder slechte omstandigheden. In de kampen ontvangen de ontheemden onderdak, voedsel en drinkwater. Men is daar vrijwel geheel afhankelijk van hulporganisaties voor de eerste levensbehoeften.¹⁶⁶ In de verslagperiode keerden slechts weinig ontheemden terug naar hun woongebieden vanwege de vele landmijnen, het ontbreken van elementaire voorzieningen of omdat hun woongebied zich in het (nog niet gedemarqueerde) grensgebied bevindt.¹⁶⁷ Wel zijn er volgens de *Eritrean Relief and Refugee Commission* (ERREC) plannen om in 2005 het grootste ontheemdenkamp Adi Keshi (17.000 ontheemden) te sluiten en de bewoners terug te laten keren naar hun oorspronkelijke woongebied.¹⁶⁸

Het aantal Eritrese vluchtelingen in het buitenland wordt geschat op ongeveer 280.000, waarvan bijna 10.000 in Ethiopië en ongeveer 270.000 in Sudan (zie 3.4.3).¹⁶⁹ Nederland heeft met geen van beide landen een aparte T&O (Terug- en

¹⁶⁵ Persbericht OCHA d.d. 31.05.2004 en info ERREC Asmara

¹⁶⁶ Profile of internal displacement: Eritrea, Norwegian Refugee Council, augustus 2003

¹⁶⁷ Het langzaam verlopende ontminningsproces, de beperkte schaal van rehabilitatie, reïntegratie- en reconstructieprogramma's en het uitstellen van de demarcatie waren in dit verband negatieve factoren.

¹⁶⁸ Het betreffende woongebied zou dan ontminnd zijn en er zouden basisvoorzieningen beschikbaar zijn.

¹⁶⁹ USCR World Refugee Survey-Eritrea 2004

Overname) overeenkomst inzake Eritrese vluchtelingen. Wel hebben beide landen de Overeenkomst van Cotonou ondertekend en geratificeerd.¹⁷⁰

In Ethiopië verbleven tot voor kort ongeveer 8.500 Eritrese vluchtelingen in het kamp Wa'ala Nihibi. Deze groep bestond uit ongeveer 4.000 Kunama's en 4.500 andere Eritrese vluchtelingen.¹⁷¹ In juni 2004 zijn de in het Wa'ala Nihibi kamp verblijvende vluchtelingen overgebracht naar een nieuwe locatie bij Shimelba, op veiliger afstand van de Eritrese grens. Van de 8.500 vluchtelingen zijn er uiteindelijk 6.500 terechtgekomen in Shimelba. Van de overige 2.000 vluchtelingen is niet bekend waar ze momenteel verblijven.¹⁷²

Enkele jaren geleden werd het aantal Eritrese vluchtelingen in Sudan nog op een half miljoen geschat. In de afgelopen drie jaar zijn ongeveer 120.000 Eritrese vluchtelingen op vrijwillige basis vanuit Oost-Sudan naar Eritrea teruggekeerd. Het nog in Sudanese kampen verblijvend aantal vluchtelingen is ongeveer 90.000. De situatie in de Sudanese kampen is slecht: weinig voorzieningen en regelmatig voedselschaarste. Buiten de vluchtelingenkampen wordt het aantal Eritrese vluchtelingen in Sudan geschat op 180.000. De gouvernementele *Eritrean Relief and Refugee Commission* (ERREC) draagt zorg voor de opvang en reïntegratie van binnenlands ontheemden en, in samenwerking met UNHCR, van de uit Sudan teruggekeerde vluchtelingen (zie 4.4).

Daarnaast heeft Eritrea te maken gekregen met naar schatting 75.000 uit Ethiopië gedeporteerde Eritreeërs¹⁷³ en Ethiopiërs van Eritrese afkomst¹⁷⁴. Volgens de Ethiopische autoriteiten ging het hier om Eritrese burgers, wier verblijf in Ethiopië een risico voor de veiligheid vormde.

Deze deportatie (1998 – 2001) was een onderdeel van een pakket maatregelen (registratie, internering en deportatie) van de Ethiopische autoriteiten jegens in Ethiopië verblijvende Eritreeërs en Ethiopiërs van Eritrese afkomst. Deze

¹⁷⁰ De overeenkomst van Cotonou is een partnerschapsovereenkomst tussen de ACS-landen (Staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan) en de EU en haar lidstaten. De overeenkomst besteedt onder meer aandacht aan humanitaire hulpverlening, zoals hulp aan vluchtelingen. De overeenkomst voorziet ook in de mogelijkheid maatregelen te nemen wanneer een partij een essentieel element van de overeenkomst schendt, zoals de eerbiediging van de mensenrechten. Verder verplicht de overeenkomst van Cotonou de betreffende landen om bij onderhandelingen over een nadere T&O-overeenkomst ook aandacht te besteden aan terugkeer- en overname van onderdanen uit derde landen en staatlozen.

¹⁷¹ Deze laatste categorie zou voor een deel bestaan uit Eritrese jongeren die de dienstplicht hebben ontdoken.

¹⁷² UNSC, *Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 2 september 2004*, S/2004/708

¹⁷³ Het betreft hier in Ethiopië verblijvende personen met het Eritrese staatsburgerschap.

¹⁷⁴ Het betreft hier personen met het Ethiopische staatsburgerschap maar van Eritrese afkomst. Men spreekt van Eritrese afkomst als één van beide ouders –of mogelijk zelfs een of meer grootouders- van Eritrese afkomst zijn.

maatregelen waren volgens de Ethiopische autoriteiten gericht tegen diegenen die zich voor het referendum over de onafhankelijkheid van Eritrea hadden laten registreren en die daartoe van de Eritrese vertegenwoordiging in Ethiopië een identiteitskaart hadden ontvangen, alsmede tegen diegenen die na de onafhankelijkheid van Eritrea de Eritrese nationaliteit hadden verkregen. Daarmee zouden zij in de visie van de Ethiopische autoriteiten hun Ethiopische nationaliteit hebben opgegeven (zie verder het algemeen ambtsbericht Ethiopië van 15 maart 2002).

De gedeporteerden ontvingen bij aankomst in Eritrea een geldbedrag van ERREC en vonden onderdak hetzij bij vrienden of familie, hetzij in kampen voor ontheemden. ERREC beschikt over een gedetailleerde database van uit Ethiopië gedeporteerden. De in 2.1 genoemde *Claims Commission* zal gestelde gevallen van 'onterechte deportatie' onderzoeken, maar hiervan is op korte termijn geen resultaat te verwachten in die zin dat de gedeporteerden hun Ethiopische nationaliteit zal worden 'teruggegeven' dan wel dat de gedeporteerden het recht krijgen terug te keren naar Ethiopië.

De gedeporteerden uit Ethiopië, of '*expellees*', zoals ze in Eritrea genoemd worden, kunnen worden onderscheiden in '*rural*' en '*urban expellees*'.

De eerste categorie, circa 30.000 in aantal, bestaat voor het merendeel uit voormalige bewoners van de Ethiopische regio Tigray. Een deel van hen (circa 16.000) werd opgevangen in kampen op het platteland van Eritrea, voornamelijk in Gash Barka. De gedeporteerden zijn weliswaar vrij om het kamp te verlaten (veel mannen doen dit ook teneinde als dagloner wat geld te verdienen), maar de facto zijn deze mensen afhankelijk van de hulpverlening. De Eritrese regering is bezig deze personen te hervestigen. Inmiddels zijn ruim 10.000 personen hervestigd, voornamelijk in noord-west Gash Barka. Daar hebben zij een stuk land gekregen en zijn basisvoorzieningen gerealiseerd. De Eritrese regering hoopt op termijn de overige 6.000 personen te hervestigen.

De tweede categorie, circa 45.000 *urban expellees*, bestaat uit de relatief meer welgestelden. Zij vonden een verblijf in de steden en kunnen over het algemeen in hun eigen levensonderhoud voorzien of worden door familieleden onderhouden. Contact met achtergebleven familieleden in Ethiopië is echter zeer moeilijk.

Alle gedeporteerden ontvingen bij aankomst een tijdelijke verblijfsvergunning. Het gaat hier om een door ERREC afgegeven *Identification Card for Eritreans Expelled from Ethiopia*, die formeel zes maanden geldig was. Vervolgens beoordeelden de immigratie-autoriteiten in elk individueel geval hoe het verblijf verder geregeld moest worden. De overgrote meerderheid (95%) werd door de autoriteiten erkend als Eritreeër, en is dan ook in het bezit gesteld van een Eritrees identiteitsbewijs, een zogenaamde *blue card*. In die gevallen waarin de betrokkene de Eritrese afstamming niet met documenten kon aantonen, werd ook genoeg genomen met de verklaringen van (drie) getuigen.

Volgens de UNHCR werden diegenen die vanwege hun Eritrese afkomst uit Ethiopië waren verwijderd en in Eritrea voorzien waren van een *blue card* maar voorheen nooit het Eritrese staatsburgerschap hadden verkregen, in eerste instantie door de Eritrese autoriteiten beschouwd als een bepaalde categorie vluchteling en apart geregistreerd. Tot op heden worden zij echter net zo behandeld als iedere andere Eritrese staatsburger.

Een kleine minderheid van de uit Ethiopië gedeporteerden is er de afgelopen jaren (nog) niet in geslaagd om hun Eritrese afstamming aan te tonen.¹⁷⁵ Volgens berichten zou het hier gaan om een groep van ongeveer 1.000 personen. Volgens de Eritrese autoriteiten zijn in die gevallen waarin de Eritrese afstamming niet kon worden aangetoond, de uit Ethiopië gedeporteerden door de immigratie-autoriteiten in het bezit gesteld van een *yellow card*, de verblijfsvergunning voor buitenlanders (zie ook 3.4.1). Deze laatste groep gedeporteerden zou op dezelfde manier behandeld worden als in Eritrea verblijvende Ethiopiërs met een *yellow card*.

Volgens andere bronnen echter beschikt deze laatste groep slechts over door ERREC afgegeven documenten (*green card*), die hen identificeert als uit Ethiopië gedeporteerden (maar dus geen bewijs van Eritrees staatsburgerschap zou zijn). Volgens de UNHCR is de status van deze laatste groep gedeporteerden onzeker en lopen zij het risico lastiggevallen en opgepakt te worden. Volgens een Amerikaanse bron echter waren er in 2003 (in tegenstelling tot 2002) geen berichten dat uit Ethiopië gedeporteerden van Eritrese afkomst bij documentcontroles opgepakt en gedetineerd werden.¹⁷⁶

Personen van Eritrese afkomst die nog in Ethiopië verblijven, hebben te maken met discriminatie op de arbeidsmarkt in Ethiopië. Om die reden kozen in de verslagperiode opnieuw personen van Eritrese afkomst uit Ethiopië ervoor naar Eritrea terug te keren, maar in kleinere aantallen dan voorheen.¹⁷⁷ Het is mogelijk dat dit lagere aantal het gevolg is van de in januari 2004 door de Ethiopische regering genomen maatregelen, gericht op het verbeteren van de verblijfsstatus van Eritreeërs in Ethiopië.¹⁷⁸

¹⁷⁵ De Ethiopische autoriteiten zouden tijdens de deportaties reis- en identiteitspapieren van etnische Eritreeërs hebben vernietigd, waardoor gedeporteerden niet konden voldoen aan de gestelde vereisten voor het verkrijgen van de Eritrese nationaliteit. Ook zijn er berichten dat de Eritrese autoriteiten in de loop van het deportatieproces de vereisten voor het verkrijgen van de Eritrese nationaliteit strakker zijn gaan toepassen.

¹⁷⁶ US Department of State: [Country Report on Human Rights Practices 2003, februari 2004](#)

¹⁷⁷ Op 19 maart 2004 repatrieerden uit Ethiopië onder begeleiding van ICRC 81 personen van Eritrese afkomst. UNSC, [Progress report of the Secretary-General on Ethiopia and Eritrea, 7 juli 2004](#), S/2004/543 en OHCHR, Human rights component of UN Peace Mission (UNMEE), Ethiopia/Eritrea, quarterly report may to july 2004

¹⁷⁸ Voor nadere informatie over deze door de Ethiopische regering genomen maatregelen verwijst ik naar het algemeen ambtsbericht Ethiopië van februari 2005, paragraaf 3.4.3.

Voormalige bewoners van Ethiopië van Eritrese afkomst, afkomstig uit een derde land, zijn evenzeer welkom in Eritrea als de direct uit Ethiopië afkomstige gedeporteerden, mits betrokkenen de Eritrese nationaliteit kunnen aantonen. Indien zij dat niet kunnen aantonen, zullen zij vanuit dat derde land een verblijfsvergunning als vreemdeling in Eritrea moeten aanvragen. De Eritrese ambassades in derde landen kunnen zonodig behulpzaam zijn bij het verzamelen van bewijs van de Eritrese nationaliteit.

In oktober 2002 werden ruim 200 Eritreeërs door Malta verwijderd naar Eritrea. Deze Eritreeërs, die om uiteenlopende redenen Eritrea waren ontvlucht (onder andere om de dienstplicht te ontlopen), werden bij terugkeer onmiddellijk gearresteerd en gedetineerd zonder aanklacht of nadere verklaring. Er zijn berichten dat personen met kinderen en personen boven de 40 jaar vrij snel zijn vrijgelaten maar de overigen zouden nog steeds onder slechte omstandigheden (dwangarbeid, marteling, etc) in verschillende (geheime) detentiecentra in Eritrea worden vastgehouden en van de buitenwereld worden afgeschermd. Een aantal gevangenen zou inmiddels zijn overleden als gevolg van ziekte en verwondingen. Een 30-tal gevangenen zou er inmiddels in geslaagd zijn te ontsnappen naar Sudan. Minstens één persoon zou tijdens een ontsnappingspoging zijn doodgeschoten.¹⁷⁹

Volgens berichten van *Amnesty International* verwijderde Libië op 21 juli 2004 110 Eritreeërs naar Eritrea. Het zou hierbij gaan om Eritreeërs die in Libië gevangen zaten wegens illegale inreis en Eritreeërs die op 21 juli tijdens 'veegacties' in Libië waren opgepakt. Een groot deel van de groep Eritreeërs zou bestaan uit deserteurs en dienstplichtontduikers. De verwijderde Eritreeërs zouden bij aankomst zijn overgebracht naar de afgelegen Ghelalo gevangenis in Oost-Eritrea. Momenteel zouden zij zich in geheime detentiecentra op het Dahlak Kebir eiland bevinden onder moeilijke leefomstandigheden.¹⁸⁰

In augustus 2004 werd een groep van 75 Eritrese vluchtelingen per vliegtuig Libië uitgezet naar Eritrea. Een aantal vluchtelingen slaagde erin de bemanning van het vliegtuig te overmeesteren en te dwingen het toestel in Khartoem te landen. Een groep van ongeveer 15 Eritrese vluchtelingen werd op 2 september 2004 in Khartoem in eerste aanleg veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijf jaar, gevolgd door deportatie. De overige 60 Eritrese vluchtelingen kregen asiel in Sudan. Uit interviews met de groep vluchtelingen bleek dat de meeste mannelijke

¹⁷⁹ Home Office UK, *Eritrea, Country Assessment, oktober 2003*; UNHCR: *UNHCR position on return of rejected asylum seekers to Eritrea*, Amnesty International, *Eritrea: 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights*, AFR 64/003/2004, mei 2004 en Amnesty International MDE 19/014/2004 d.d. 6 september 2004

¹⁸⁰ Amnesty International, MDE 19/012/2004 d.d. 28.07.2004 en MDE 19/014/2004 d.d. 6 september 2004

vluchtelingen gedeserteerd waren uit het Eritrese leger dan wel de nationale dienstplicht hadden ontlopen.¹⁸¹

4.3 Minderjarigen

Binnen het ministerie van Arbeid en Welzijn is een speciale afdeling Kinderzaken ingesteld om toezicht te houden op de rechten en het welzijn van kinderen.

Onderwijs

Primair onderwijs is kosteloos en verplicht in de leeftijd van 7 tot 13 jaar. Slechts 40% van de kinderen in de leerplichtige leeftijd volgt echter daadwerkelijk onderwijs. Op het platteland verlaten veel kinderen, met name meisjes, al vroeg het onderwijs om thuis of op het land te gaan werken. Secundair onderwijs is noch kosteloos noch verplicht. De bezettingsgraad van het secundair onderwijs is 22.5 %.¹⁸²

Er is op alle niveaus een tekort aan scholen en leerkrachten. De laatste jaren zijn er echter veel nieuwe scholen geopend, met name in gebieden in de periferie.

Met ingang van het schooljaar 2003/2004 heeft de Eritrese regering een nieuwe opzet van het onderwijssysteem geïntroduceerd. Niveau (*grade*) 1 tot en met 8 is voor alle Eritrese kinderen verplicht. Senior middelbaar onderwijs loopt van niveau (*grade*) 9 tot en met 12, waarbij het onderwijs van niveau (*grade*) 12 uitsluitend plaats vindt aan de Sawa Warsay-Yikealo High School.¹⁸³ Degenen die de opleiding in Sawa met succes afronden kunnen verder studeren. Van de anderen wordt verwacht dat zij de nationale dienstplicht gaan vervullen. Bovendien moeten de studenten voorafgaand aan niveau (*grade*) 12 in Sawa een militaire training volgen van drie maanden (juli tot en met september). Volgens de Eritrese regering was deze nieuwe opzet noodzakelijk om het onderwijs een nieuwe impuls te geven.

Volgens berichten zou de opzet van niveau (*grade*) 12 op nogal wat weerstand in de samenleving zijn gestuit. Ouders zouden geacht worden om in belangrijke mate financieel bij te dragen in deze nieuwe opzet. Bovendien zouden ouders er huiverig voor zijn om met name hun dochter naar Sawa te laten gaan. Slechts een klein deel van de studenten van niveau (*grade*) 12 zou dan ook van het vrouwelijk geslacht zijn. Ook internationaal (VN, NGO's) was er kritiek. De belangrijkste punten van kritiek waren: de gedwongen scheiding van ouders en kinderen, het effect op onderwijs aan meisjes en het feit dat Sawa een militair trainingskamp is.

¹⁸¹ Persbericht Reuters 07.09.2004 en Amnesty International MDE 19/014/2004. Volgens informatie van *Amnesty International* zouden minstens 130 Eritreeërs nog in Libië in detentie verblijven en ook vrezet voor gedwongen uitzetting.

¹⁸² Home Office UK, *Eritrea, Country Assessment, oktober 2003*

¹⁸³ IRIN d.d. 22.05.2003

Volgens de Eritrese autoriteiten zijn de militaire- en onderwijsfaciliteiten strikt gescheiden. De commandant van Sawa zou echter verklaard hebben dat de studenten als leden van de *Eritrean Defence Forces* worden beschouwd.¹⁸⁴ Volgens het Eritrese ministerie van Onderwijs is er geen verplichting voor de studenten om zich na niveau (*grade*) 11 aan te melden voor het 12e niveau (*grade*). Dit betekent wel dat men dan geen diploma krijgt.

Zomerwerkprogramma

In Eritrea kunnen middelbare scholieren in het kader van het zomerwerkprogramma worden ingezet bij de opbouw van het land.¹⁸⁵ In de zomer van 2002 werd een zomerwerkprogramma georganiseerd, waaraan ongeveer 28.000 middelbare scholieren in de leeftijd vanaf 16 jaar (niveau 8 tot 10) deelnamen. Niet bekend is of ook in de zomer van 2003 en 2004 een zomerwerkprogramma voor middelbare scholieren is georganiseerd. Indien dit het geval is geweest dan was dat vermoedelijk niet op grote schaal.

Traditioneel maken minderjarigen in Eritrea deel uit van het uitgebreide familienetwerk, dat de functie heeft van een sociaal vangnet. Het gewoonterecht omtrent minder- en meerderjarigheid verschilt per regio en per etnische groep. Zo wordt in één bepaalde traditie een jongen 'meerderjarig' als de gemeenschap hem als voldoende volwassen beschouwt, hetgeen tussen de 13 en 20 jaar kan zijn. De rituelen die ermee gepaard gaan, kunnen 40 dagen duren. Daarna wordt de jongen als meerderjarig beschouwd en kan hij ook als zodanig participeren in de gemeenschap.

Hoewel officieel het burgerlijk recht geldt, prevaleert in de praktijk het gewoonterecht, vooral in veel landelijke gebieden. Onder het Eritrese burgerlijk recht (de *Transitional Civil Code*) is 18 jaar de meerderjarigheidsleeftijd. Ook kan de meerderjarigheid worden bereikt door huwelijk. Officieel mogen minderjarigen in het huwelijk treden, mits het een vrijwillige overeenkomst is en de voogd toestemming heeft gegeven. In de praktijk komt het voor dat meisjes worden uitgehuwelijkt in de leeftijd tussen de 13 en 15 jaar. In bepaalde etnische groepen, zoals de Nara, is trouwen daarentegen pas toegestaan als de vrouw 18 en de man 20 jaar oud is.

Wat betreft arbeid in loondienst stelt de Eritrese wetgeving dat kinderen onder de 14 jaar niet mogen werken, terwijl in de leeftijd van 14-18 jaar bepaalde beperkingen gelden. In die leeftijd hebben kinderen het recht een inkomen te ontvangen. In de praktijk komt kinderarbeid op aanzienlijke schaal voor.

¹⁸⁴ Human Rights Watch, *World Report 2004 (betreffende 2003)*

¹⁸⁵ Voor een beschrijving van het zomerwerkprogramma wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Eritrea van 14 mei 2004 (paragraaf 4.3).

Kinderen vormen een kwetsbare groep in Eritrea. Vooral voor straatkinderen en kinderen van ontheemden zijn de levensomstandigheden slecht: zorgen om kleding, huisvesting en voedsel, weinig mogelijkheden voor onderwijs, geweld en seksueel misbruik.

Periodes van ontbering, zoals de lange bevrijdingsoorlog van Eritrea, droogten en laatstelijk de oorlog met Ethiopië hebben de traditionele familiestructuur onder druk gezet. Het grote aantal wezen is één van de belangrijkste sociale problemen. De Eritrese overheid spreekt van wezen indien één of beide ouders zijn overleden. Een onderzoek uit 1999/2000 wees uit dat er circa 51.000 wezen zijn, die dringend hulp nodig hebben. Het aantal wezen als gevolg van de oorlog met Ethiopië, boven op het eerder genoemde aantal, wordt geschat op 30.000. Momenteel is men bezig om deze laatste groep in kaart te brengen. Dit is beter mogelijk nadat recentelijk de namen van de in de oorlog gesneuvelden door de Eritrese autoriteiten bekend zijn gemaakt. Het grootste gedeelte van de wezen wordt spontaan door familie opgevangen. In samenwerking met UNICEF, de Wereldbank en de Italiaanse regering heeft de Eritrese overheid een infrastructuur opgezet om overige (oorlogs)wezen op te vangen. Het overheidsbeleid is ook hier gericht op hereniging met familie, alleen al vanwege het relatieve kostenvoordeel¹⁸⁶.

In eerste instantie wordt getracht betrokkene te herenigen met meer of minder directe familie. Deze familie wordt door de lokale kantoren van het ministerie van Arbeid en Welzijn opgespoord. Indien het kind bij familie geplaatst wordt, krijgt de ontvangende gemeenschap economische steun. Sinds 1992 zijn op deze wijze ruim 50.000 wezen met hun familie verenigd. Belangrijke doelgroepen zijn aidswezen, oorlogswezen, alleenstaande en ontheemde wezen. Bij selectie van de doelgroep wordt voorrang gegeven aan die kinderen die beide ouders hebben verloren en anderszins kwetsbare groepen (bijvoorbeeld kinderen met handicaps).

Indien hereniging met familie niet mogelijk blijkt, kunnen de kinderen worden geplaatst in groepstehuizen. Dit zijn huizen waar een groep van circa 12 kinderen door twee volwassenen ('huismoeders') wordt opgevoed.¹⁸⁷ Deze tehuizen ressorteren onder de regionale of sub-regionale kantoren van het ministerie van Arbeid en Welzijn.¹⁸⁸ Momenteel zijn er 20 van deze groepshuizen in verschillende zoba's en is een zevental nieuwe groepstehuizen in aanbouw. In een evaluatie uit 1998 werd vastgesteld dat deze tehuizen goed functioneren en dat de leefomstandigheden van de wezen niet onder doen voor die van niet-weeskinderen

¹⁸⁶ US\$ 1.350 per kind in een weeshuis tegen US\$ 305 per kind in het familieherenigingsprogramma, volgens cijfers van het ministerie van Arbeid en Welzijn.

¹⁸⁷ Volgens informatie van het *Ministry of Labour and Human Welfare, DG Orphanage*, is de doelgroep de leeftijd 6 tot 15 jaar. De kinderen kunnen tot uiterlijk hun 18e jaar in de groepshuizen verblijven.

¹⁸⁸ De bouw- en exploitatiekosten worden echter betaald door donororganisaties.

in Eritrea. UNICEF is van oordeel dat ze een adequate oplossing vormen voor de bescherming van kwetsbare kinderen.¹⁸⁹

Een derde mogelijkheid van opvang van wezen is plaatsing bij pleeg- of adoptieouders. Dit is niet erg gebruikelijk in Eritrea.

Tot slot is er nog de mogelijkheid van opvang in weeshuizen. Deze opvang is qua capaciteit beperkt. Er zijn thans elf weeshuizen in Eritrea, waarvan één (capaciteit 280 wezen) door de overheid en de overige tien (capaciteit 1200 wezen) door lokale non-gouvernementele (religieuze) organisaties worden beheerd. Deze weeshuizen zijn alle geheel bezet. Er is vrij veel verloop in de weeshuizen omdat de meeste kinderen in de weeshuizen na verloop van tijd alsnog met hun familie herenigd kunnen worden.

De *Eritrean Relief and Refugees Commission* (ERREC), verantwoordelijk voor hulp aan ontheemden en terugkerende vluchtelingen, heeft zich ook bezig gehouden met de onbegeleide kinderen onder de uit Ethiopië gedeporteerden, naar schatting zo'n 450 gevallen. Deze werden na een eerste opvang door ERREC onder de hoede gebracht van het ministerie van Arbeid en Welzijn. Naar verluidt zijn deze kinderen vervolgens ondergebracht bij families. Men heeft (nog) geen ervaring opgedaan met terugkerende minderjarige asielzoekers.

Ten tijde van de oorlog met Ethiopië zouden er minderjarigen in het leger zijn ingezet, gedeeltelijk als gevolg van het ontbreken van een systematische geboorteregistratie. Ook na de oorlog met Ethiopië bleven er berichten dat minderjarigen systematisch in het leger zouden worden ingezet. Deze berichten kunnen echter niet bevestigd worden.¹⁹⁰ De Eritrese regering ontkent de rekrutering van minderjarigen maar sluit niet uit dat er bij de rekrutering fouten kunnen worden gemaakt als gevolg van een gebrekkige geboorteregistratie. Het is dus mogelijk dat minderjarigen vanwege geen of onjuiste identiteitspapieren in het leger terecht komen. Er zijn berichten dat sommige ouders vergeefs hebben geprobeerd hun gerekruteerde, minderjarige kinderen uit dienst te krijgen.

4.4 Activiteiten van internationale organisaties

Een groot aantal VN-organisaties is vertegenwoordigd en operationeel in Eritrea. Het merendeel hiervan is onder andere actief op het terrein van noodhulp. De VN heeft in samenwerking met de Eritrese overheid een belangrijke rol gespeeld in de

¹⁸⁹ Info Unicef Asmara, november 2003

¹⁹⁰ Een speciale vertegenwoordiger van de VN rapporteerde in mei 2002 geen systematisch gebruik van kindsoldaten in Eritrea en Ethiopië gezien te hebben.

verbetering van de humanitaire noodsituatie die als gevolg van oorlog en droogte was ontstaan.

UNHCR in Eritrea houdt zich onder meer bezig met de repatriëring van de in Sudan verblijvende vluchtelingen. In april 2000 sloten de regeringen van Sudan en Eritrea en UNHCR een tripartiete overeenkomst, die het juridisch kader vormt van het programma voor terugkeer naar en reïntegratie in Eritrea. Op verzoek van de Eritrese regering faciliteert UNHCR de terugkeer van vluchtelingen naar Eritrea. Het repatriëringsprogramma is in mei 2001 daadwerkelijk van start gegaan. Sinds mei 2001 zijn ongeveer 120.000 Eritrese vluchtelingen op vrijwillige basis met behulp van de UNHCR vanuit Oost-Sudan naar Eritrea teruggekeerd, zowel 'oude' vluchtelingen (van de burgeroorlog in de jaren '70 en '80) als 'nieuwe' vluchtelingen van de oorlog met Ethiopië. Er zijn UNHCR geen gevallen bekend waarin teruggekeerde vluchtelingen vanwege hun vlucht problemen van de zijde van de autoriteiten ondervonden. Het gaat hier om mensen die groepsgewijs en vooral vanwege de oorlog gevlucht waren. De hulp van de UNHCR aan terugkerende vluchtelingen bestaat uit een pakket maandelijks voedselrantsoenen gedurende een periode van tien maanden, landbouwgereedschap, zaaizaden, dekens, keukenuitrusting, huisvestingsmateriaal, alsmede een gift in lokale valuta ter waarde van USD 200,- per gezin. Verder financiert UNHCR het transport inclusief de verhuizing van persoonlijke eigendommen. Ook worden deze terugkerende vluchtelingen geholpen bij reïntegratie in de Eritrese maatschappij.¹⁹¹ De meeste vluchtelingen keren terug naar Gash-Barka. De terugkerende vluchtelingen worden daarnaast door het WFP voor een jaar van voedsel voorzien. Ook krijgen zij van de Eritrese regering een stuk land (2 hectare) toegewezen en dienstplichtige vluchtelingen krijgen voor een jaar uitstel van nationale dienstplicht.¹⁹²

Eritrea is één van de vier pilotlanden voor een nieuw VN-initiatief, het 4Rs project (Repatriëring, Reïntegratie, Rehabilitatie en Reconstructie). Dit programma is bedoeld om de kloof tussen humanitaire en structurele hulp te overbruggen. In deze gedachtegang zou het proces van terugkeer en integratie van vluchtelingen duurzaam worden door de uitvoering van rehabilitatie- en reconstructieactiviteiten. In Eritrea heet dit programma het *Integrated Recovery Programme*.¹⁹³ Dit programma is echter nog niet van de grond gekomen.

In april 2002 nam de UNHCR het besluit om per 31 december 2002 over te gaan tot beëindiging van de (prima facie) vluchtelingenstatus van Eritrese

¹⁹¹ Home Office UK, *Eritrea, Country Assessment, oktober 2003*. UNHCR voert in gebieden waar vluchtelingen terugkeren reïntegratieprogramma's uit op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en watervoorziening. World Refugee Survey 2004

¹⁹² Persbericht IRIN d.d. 26.08.2004

¹⁹³ Reliefweb d.d. 14.11.2003 (OCHA)

vluchtelingen, die vóór 1991 of tijdens de recente grensoorlog naar Sudan zijn gevlucht. Dit betekent dat deze categorie Eritrese vluchtelingen in Sudan sindsdien een drietal mogelijkheden heeft:

1. Eritreeërs kunnen een aanvraag indienen voor voortzetting van de vluchtelingenstatus. Deze mogelijkheid is voor vluchtelingen die vrees hebben voor vervolging om politieke, religieuze of andere redenen bij terugkeer. Elke aanvraag zal op zijn individuele merites worden beoordeeld. Indien de vluchtelingenstatus (opnieuw) wordt toegekend kan de vluchteling in Sudan blijven of kan de UNHCR eventueel opname in een derde land voorstellen. Ongeveer 29.000 Eritrese gezinshoofden hebben (ten behoeve van bijna 100.000 Eritreërs) een aanvraag voor een voortgezette vluchtelingenstatus ingediend.¹⁹⁴ De meeste aanvragen zijn inmiddels beoordeeld met een veelal positief resultaat. Het is de vraag of de afgewezen Eritreeërs alsnog zullen kiezen voor vrijwillige terugkeer naar Eritrea, gelet op de huidige (mensenrechten)situatie in Eritrea, de vrij tolerante houding van de Sudanese autoriteiten tegenover vluchtelingen en de relatief goede voorzieningen voor deze groep Eritreeërs.
2. Eritreeërs, die reeds lang in Sudan wonen en daar zijn geregistreerd, kunnen hun verblijfsstatus legaliseren door een permanente verblijfsvergunning of het Sudanese staatsburgerschap aan te vragen. In de praktijk blijken weinigen het Sudanese staatsburgerschap aan te vragen.
3. Eritreeërs kunnen zich laten registreren voor vrijwillige terugkeer naar Eritrea. 35.000 Eritreeërs hebben zich inmiddels laten registreren om terug te keren naar Eritrea.¹⁹⁵ In 2003 faciliteerde de UNHCR de terugkeer van ruim 9.500 Eritrese vluchtelingen vanuit Sudan. In 2004 moesten volgens planning in totaal 35.000 Eritrese vluchtelingen terugkeren. Eind december waren ongeveer 12.000 vluchtelingen teruggekeerd.¹⁹⁶ De UNHCR heeft aangegeven op 31 december 2004 te stoppen met het faciliteren van deze georganiseerde vrijwillige terugkeeroperaties. Vanaf 1 januari 2005 zal slechts repatriëring op individuele basis plaatsvinden.¹⁹⁷

¹⁹⁴ Deze Eritreeërs geven uiteenlopende redenen voor hun aanvraag voor een voortgezette vluchtelingenstatus: vrees voor vervolging vanwege politieke of religieuze overtuiging, een huwelijk met een Ethiopiër, geen werk of familie in Eritrea of vanwege het ontlopen van de dienstplicht in Eritrea. Zie ook persbericht IRIN d.d. 26.08.2004

¹⁹⁵ Persbericht IRIN d.d. 26.08.2004

¹⁹⁶ Persbericht AFP d.d. 04.10.2004

¹⁹⁷ Persbericht IRIN d.d. 26.08.2004

De beëindiging van de vluchtelingenstatus door de UNHCR voor Eritrese vluchtelingen had uitsluitend betrekking op vluchtelingen die hun land waren ontvlucht als gevolg van de oorlog. Eritrese vluchtelingen die uit vrees voor vervolging hun land waren ontvlucht blijven in aanmerking komen voor een vluchtelingenstatus. Van de vluchtelingen die sinds 2000 zijn uitgeweken naar Sudan is 90% inmiddels erkend als vluchteling.

Het aantal naar Sudan uitgeweken Eritrese vluchtelingen is in 2004 sterk gestegen. Zo registreerde de UNHCR in Sudan de eerste negen maanden van 2004 ruim 2.200 Eritrese vluchtelingen, tegenover 165 in de laatste vier maanden van 2003.¹⁹⁸ Volgens statistieken van de UNHCR zijn er maandelijks 200 à 300 Eritreeërs die naar Sudan vluchtten en zich melden bij de UNHCR. Het totaal aantal Eritreeërs dat per maand naar Sudan vlucht, ligt in werkelijkheid waarschijnlijk aanzienlijk hoger.

Volgens de UNHCR pakken de Sudanese autoriteiten echter regelmatig vreemdelingen op teneinde illegale immigranten op te sporen en uit te zetten. Bevestigd kan worden dat met een zekere regelmaat razzia's in Sudan plaatsvinden en dat daarbij ook Eritreeërs (tijdelijk) gedetineerd kunnen worden. De afgelopen maanden lijkt sprake van een afname van dergelijke acties.

De UNHCR is in algemene zin van mening dat asielaanvragen van Eritrese asielzoekers zorgvuldig onderzocht dienen te worden. Daarbij beveelt de UNHCR landen aan om af te zien van gedwongen terugkeer van afgewezen asielzoekers en hen, gelet op de huidige (mensenrechten)situatie in Eritrea, voorlopig bescherming te bieden.¹⁹⁹

4.5 **Beleid andere landen**

België

Elke asielaanvraag wordt op een drietal aspecten beoordeeld: de herkomst van de aanvrager, de geloofwaardigheid van het asielrelaas, alsmede een toets aan de bepalingen van de Geneefse Conventie. Daarbij is er speciale aandacht voor deserteurs, Jehova's getuigen, leden van nieuwe religieuze groeperingen en personen die kritiek hebben op de regering.

België kent geen beleid waarbij het nemen van beslissingen op asielaanvragen van bepaalde categorieën asielzoekers is uitgesteld.

¹⁹⁸ De naar Sudan gevluchte personen zijn voor het overgrote deel alleenstaande jonge mannen in de dienstplichtige leeftijd. Recentelijk worden meer militairen in hogere rangen als vluchteling geregistreerd. Ook is er een toename in het aantal minderjarigen.

¹⁹⁹ UNHCR Position on return of rejected asylum seekers to Eritrea, januari 2004

België kent geen vorm van subsidiaire bescherming voor bepaalde categorieën asielzoekers uit Eritrea. Wel kan er bij de beslissing een niet-terugkeer clausule worden toegepast.

België beschouwt terugkeer van afgewezen asielzoekers naar Eritrea in het algemeen als verantwoord. Vanuit België vindt echter geen feitelijke terugkeer plaats omdat de Eritrese autoriteiten geen laissez-passer afgeven. Een afgewezen asielzoeker die via een zogenaamd veilig derde land heeft gereisd, wordt in principe naar dat betreffende land teruggezonden. Bovendien kunnen, conform het Verdrag van Chicago, asielzoekers die via een zogenaamd derde land hebben gereisd, aan de Belgische grens worden tegengehouden. Vervolgens worden zij bij een negatieve beslissing teruggestuurd naar dat derde land.

Denemarken

Denemarken maakt geen onderscheid tussen bepaalde groepen of categorieën asielzoekers, ieder asiolverzoek wordt op eigen merites beoordeeld.

Denemarken beschouwt terugkeer van afgewezen asielzoekers naar Eritrea in het algemeen als verantwoord. Denemarken heeft echter geen recente ervaring met terugkeer van afgewezen Eritrese asielzoekers.

Verenigd Koninkrijk

Elke asielaanvraag wordt individueel beoordeeld. Daarbij is er speciale aandacht voor Jehova's getuigen, leden van nieuwe religieuze groeperingen, alsmede leden van bepaalde politieke groeperingen.

Het is mogelijk dat aan een Eritrese vluchteling vanwege dienstplichtontduiking of desertie een vorm van subsidiaire bescherming wordt verleend. Ook alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's) krijgen een vorm van subsidiaire bescherming, evenals vluchtelingen waarbij terugzending vanwege het ontbreken van adequate medische voorzieningen in strijd zou zijn met artikel 3 van de EVRM.

Het Verenigd Koninkrijk beschouwt terugkeer van afgewezen asielzoekers naar Eritrea in het algemeen als verantwoord. De uitgeprocedeerde asielzoeker dient vrijwillig terug te keren naar het land van herkomst. Hoewel er praktische problemen zijn met betrekking tot gedwongen terugkeer, is een aantal uitgeprocedeerde asielzoekers daadwerkelijk teruggezonden.

Zwitserland

Elke asielaanvraag wordt individueel en op eigen merites beoordeeld.

Risicogroepen zijn:

- actieve leden van een oppositiepartij (bijvoorbeeld ELF);
- dissidente leden van de regeringspartij;
- journalisten die kritische artikelen tegen de regering publiceren;
- kritische personen in de studentenbeweging.

In individuele gevallen kunnen asielzoekers in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, bijvoorbeeld in het geval van gezondheidsproblemen of het ontbreken van een sociaal- of familienetwerk bij minderjarigen.

Zwitserland beschouwt terugkeer van afgewezen asielzoekers naar Eritrea in het algemeen als verantwoord. Aangezien de Eritrese autoriteiten weigeren mee te werken aan gedwongen terugkeer, vindt feitelijke terugkeer naar Eritrea alleen plaats op vrijwillige basis.

5 Samenvatting

In het grensconflict deden zich in de verslagperiode lange tijd geen nieuwe ontwikkelingen voor. Eritrea blijft weigeren om de speciale gezant van de SGVN, Lloyd Axworthy, te ontvangen.

In november 2004 presenteerde Ethiopië een nieuw vredesinitiatief. Ethiopië verklaarde in principe de uitspraak van de Grenscommissie te accepteren en een dialoog met Eritrea te willen aangaan om de beslissing van de Grenscommissie te implementeren. Mede gelet op het door Ethiopië gemaakte voorbehoud, is het de vraag of het Ethiopische initiatief een doorbraak betekent in het slepende conflict.

Het grondgebied van Eritrea is relatief veilig, al vinden soms incidenten plaats. UNMEE sprak tot eind 2004 over een 'militair stabiele situatie' in de TSZ en aangrenzende gebieden. De laatste maanden heeft echter met name aan Ethiopische zijde van de grens een aanzienlijke troepenopbouw plaatsgevonden. Hoewel er geen concrete aanwijzingen zijn dat één van beide partijen plannen heeft voor een offensieve actie, is de situatie gespannen.

De humanitaire situatie in Eritrea blijft zorgelijk: internationale voedselhulp blijft noodzakelijk. De economische prognoses zijn ronduit negatief, onder meer vanwege macro-economische instabiliteit en slecht economisch beleid, het grote aantal personen dat zich thans nog in het leger bevindt en het ontbreken van een goed investeringsklimaat.

De houding van de regering tegenover binnenlandse politieke oppositie is in de verslagperiode niet gewijzigd. De in september 2001 gearresteerde critici zitten nog steeds vast en in de verslagperiode zijn opnieuw arrestaties verricht. Onduidelijk blijft op welke termijn algemene verkiezingen zullen plaatsvinden en of de grondwet van 1997 daadwerkelijk zal worden geïmplementeerd. Gelet op het huidige politieke klimaat in Eritrea is het aannemelijk dat personen die ervan verdacht worden aanhanger van een oppositionele beweging te zijn, bij terugkeer de aandacht van de Eritrese autoriteiten zullen trekken en mogelijk problemen (arrestatie en detentie) zullen ondervinden.

Het verschijningsverbod van de onafhankelijke media is nog steeds van kracht en de sinds september 2001 gearresteerde journalisten zitten nog steeds om redenen van 'nationale veiligheid' gevangen.

Vanaf februari 2003 begonnen de Eritrese autoriteiten op grote schaal leden van de zogenaamde nieuwe religieuze groeperingen op te pakken en voor korte of langere tijd te detineren. Ook leden van vernieuwingsbewegingen binnen de vier gevestigde religies werden opgepakt. Jehova's getuigen die dienst weigeren kunnen ernstige problemen ondervinden.

Er zijn berichten dat de politie zich in de verslagperiode van tijd tot tijd schuldig maakte aan mishandeling en marteling van gevangenen. De (militaire) politie en veiligheidsdiensten maakten zich in de verslagperiode ook schuldig aan (soms ernstige) mishandeling van dienstplichtontduikers, deserteurs en leden van nieuwe religieuze groeperingen. Dienstplichtontduikers, dienstweigeraars en deserteurs werden bestraft met disciplinaire maatregelen als het langdurig blootstellen aan hoge temperaturen of het langdurig binden van handen en voeten, hetgeen in sommige gevallen leidde tot blijvend letsel. Het is onduidelijk in hoeverre mishandeling en marteling door de Eritrese autoriteiten getypeerd kan worden als een structureel verschijnsel.

Dienstplichtontduikers, dienstweigeraars en deserteurs worden in de praktijk zonder proces bestraft. Hierbij kan worden gedacht aan taakstraffen, gedwongen tewerkstelling, lijfstraffen en detentie alvorens zij alsnog/opnieuw in het leger worden ingelijfd. Het is aannemelijk dat de bestraffing van dienstplichtontduikers, dienstweigeraars en deserteurs sterk afhankelijk is van de specifieke omstandigheden van betrokkene, bijvoorbeeld was er sprake van dienstplichtontduiking, dienstweigerings of desertie, vond het in vredetijd of oorlogstijd plaats, was het destijds bekend bij de autoriteiten, wat was de achtergrond van betrokkene, etc.

De nationaliteitskwesitie is in Eritrea een complex onderwerp. De vigerende Eritrese nationaliteitsverordening is qua regelgeving onvolledig en biedt ruimte voor verschillende interpretaties.

Ethiopiërs in Eritrea hebben nog steeds te maken met hinder en discriminatie, met name op het gebied van werk en voorzieningen.

Naar schatting 89% van alle vrouwen in Eritrea ondergaat, hetzij als baby, hetzij later in hun jeugd, enigerlei vorm van genitale verminking. Genitale verminking komt overal in het land en in vrijwel alle gemeenschappen voor.

Er bestaat in Eritrea een systeem van opvang van alleenstaande minderjarigen. In samenwerking met internationale organisaties is een infrastructuur opgezet voor hereniging van wezen met meer of minder directe familie dan wel plaatsing in alternatieve opvang (groepstehuizen) en in laatste instantie weeshuizen.

UNHCR faciliteert de terugkeer van Eritrese vluchtelingen uit Sudan. Sinds mei 2001 zijn in totaal 120.000 vluchtelingen op vrijwillige basis met behulp van de UNHCR vanuit Oost-Sudan teruggekeerd naar Eritrea.

De ons omringende landen behandelen asiolverzoeken van Eritreeërs op individuele basis. Wel geven de meeste landen extra aandacht aan een aantal kwetsbare groepen. De ons omringende landen zien in het algemeen geen

beleidsmatige bezwaren tegen terugkeer van afgewezen asielzoekers naar Eritrea. Gedwongen verwijdering vanuit deze landen vindt echter voor zover bekend nauwelijks plaats.

UNHCR acht gedwongen terugkeer van afgewezen asielzoekers naar Eritrea niet verantwoord.

Bijlage(n)

I Literatuurlijst

Amnesty International: Report Eritrea 2003;

Amnesty International: Eritrea, continued detention of prisoners of conscience and new arrest of members of religious groups, 18 september 2003;

Amnesty International: Eritrea, Human Rights Appeal for 10th Independence Anniversary, AFR 64/002/2003 (19 mei 2003);

Amnesty International: Eritrea, Arbitrary detention of government critics and journalists, AFR 64/008/2002 (september 2002);

Amnesty International: Eritrea, 'You have no right to ask' – Government resists scrutiny on human rights, AFR 64/003/2004, mei 2004;

Amnesty International: Eritrea, diverse Urgent Actions;

CIA : The World Factbook 2003 – Eritrea;

Economist Intelligence Unit: Country Reports Eritrea; mei, augustus en november 2004 en februari 2005;

Eritrea Demographic and Health Survey 2002

Freedom in the World, Eritrea Report 2004 (betreffende 2003);

Home Office UK, Immigration and Nationality Directorate, Country Information and Policy Unit, Report of fact-finding mission to Eritrea 4-18 november 2002;

Home Office UK, Immigration and Nationality Directorate, Country Information and Policy Unit, Eritrea, Country Assesment, oktober 2003 en oktober 2004;

Human Rights Watch: World Reports 2003 (betreffende 2002), 2004 (betreffende 2003), 2005 (betreffende 2004);

ICRC News (www.icrc.org);

Ministry of Education Eritrea, diverse publicaties;

Ministry of Labour and Human Welfare, diverse publicaties;

Norwegian Church Aid, A study on Female Genital Mutilation in Eritrea, april 2003;

Norwegian Refugee Council, Profile of Internal Displacement: Eritrea, 7 augustus 2003;

OHCHR, Human rights component of UNMEE, Ethiopia/Eritrea, Quarterly reports; februari-april en mei-juli 2004;

Reporters Sans Frontieres: Annual Report 2004 (betreffende 2003), Eritrea;

UN Security Council: Ethiopia and Eritrea;

- Progress Report of the Secretary General on Ethiopia and Eritrea, 06/03/2003 S/2003/257
- Progress Report of the Secretary General on Ethiopia and Eritrea, 23/06/2003 S/2003/665
- Progress Report of the Secretary General on Ethiopia and Eritrea, 22/07/2003 S/2003/665/Add.1
- Progress Report of the Secretary General on Ethiopia and Eritrea, 04/09/2003 S/2003/858
- Progress Report of the Secretary General on Ethiopia and Eritrea, 19/12/2003 S/2003/1186
- Progress Report of the Secretary General on Ethiopia and Eritrea, 07/07/2004 S/2004/543
- Progress Report of the Secretary General on Ethiopia and Eritrea, 02/09/2004 S/2004/708
- Progress Report of the Secretary General on Ethiopia and Eritrea, 16/12/2004 S/2004/973

UNDP: Human Development report 2004;

UNHCR: Guidelines relating to the Eligibility of Asylum Seekers from Eritrea, november 2002;

UNHCR: Country Profile - Eritrea (www.unhcr.ch);

UNHCR: UNHCR's position on the treatment of rejected Ethiopian asylum seekers and those whose Ethiopian nationality is disputed, juni 2000;

UNHCR: Information sheet Ethiopia/Eritrea, Synthesis of Nationality Conflict Issues, 6 oktober 2000;

UNHCR: UNHCR position on return of rejected asylum seekers to Eritrea, januari 2004;

UNICEF: diverse publicaties over de positie van kinderen in Eritrea;

US Department of State: Human Rights Country Practices Report Eritrea, 2003 (februari 2004) en 2004 (februari 2005);

US Department of State: Consular Information Sheet, 19 augustus 2002;

US Department of State: International Religious Freedom Report 2003 en 2004;

USCR: World Refugee Survey 2004 (betreffende 2003);

Verschillende nieuwsberichten (IRIN, Reuters, BBC News, Gedab News, Compass Direct, e.a.);

II Landkaart

**III Eritrese Nationaliteitsverordening (*Eritrean Nationality Proclamation*)
nr. 21/1992**

IV Beschrijving van de relevante artikelen inzake dienstweigering en desertie in de *National Service Proclamation 82/1995* en de *Eritrean Transitional Penal Code (ETPC)*

V Documenten

Identiteitskaart

Een identiteitskaart kan vanaf de leeftijd van 18 jaar worden aangevraagd.

Een identiteitskaart dient in persoon te worden aangevraagd (en afgehaald) bij een van de (regionale) kantoren van de Immigratiedienst. Op het platteland zijn er regelmatig campagnes met ‘reizende’ immigratiekantoren.

Betrokkene dient voor het verkrijgen van een identiteitskaart een geboorteakte te overleggen. Bij het ontbreken hiervan kan eventueel worden volstaan met drie Eritrese getuigen van boven de 40 jaar. Ook dient een bewijs van residentie te worden overlegd, een goedkeurende verklaring van de Zoba alsmede kopieën van de identiteitskaarten van de ouders.

Identiteitskaarten worden niet afgegeven aan Jehova’s getuigen. Tot voor kort werden ook geen identiteitskaarten afgegeven aan personen die de nationale dienstplicht nog niet hadden vervuld, met uitzondering van studenten.

Paspoort

Een paspoort dient in persoon te worden aangevraagd (en afgehaald) bij de Centrale Immigratiedienst in Asmara of bij de Eritrese Ambassades in het buitenland.

Betrokkene dient voor het verkrijgen van een paspoort een geldige identiteitskaart te overleggen. Voor minderjarigen dient een ouder of voogd op te treden en moet een geboorteakte van het desbetreffende kind worden overgelegd. Bij de aanvraag dient men ook een bewijs van het vervullen van de dienstplicht te overleggen.

Paspoorten worden niet afgegeven aan Jehova’s getuigen en aan personen die de nationale dienstplicht nog niet hebben vervuld.²⁰⁰

Bij het aanvragen van een paspoort dient de aanvrager aan te geven tot welke kerkelijke gemeenschap hij of zij behoort. Voor zover bekend wordt de aanvraag alleen in behandeling genomen indien de aanvrager aangeeft tot één van de vier gevestigde kerkelijke gemeenschappen te behoren.

Geboorteakte

Een geboorteakte dient te worden aangevraagd bij de gemeentelijke administratie.

Een geboorteakte kan ook door middel van een machtiging worden verkregen.²⁰¹

Betrokkene dient voor het verkrijgen van een geboorteakte het kerkelijk familie registratieboek (*family registration book*), waarin de geboorte is ingeschreven, te overleggen. Indien de betreffende geboorte niet in een kerkelijk familie

²⁰⁰ Tot eind 2002/begin 2003 konden personen die de nationale dienstplicht nog niet hadden vervuld wel een paspoort krijgen.

²⁰¹ Voor Eritreeërs woonachtig in het buitenland kan een gemachtigde optreden. De machtiging dient te worden opgemaakt door tussenkomst van een Eritrese ambassade in het buitenland. De ambassades verlenen achter alleen diensten indien betrokkene aan de 2% belasting eis (zie noot 53) hebben voldaan. Voor personen woonachtig in Eritrea is verschijning in persoon noodzakelijk.

registratieboek is ingeschreven, kan via een rechterlijke uitspraak (op basis van drie getuigen) een geboortebewijs worden opgesteld. Vervolgens kan op basis van het geboortebewijs een geboorteakte worden afgegeven.

Huwelijksakte

Een huwelijksakte dient te worden aangevraagd bij de gemeentelijke administratie. Een huwelijksakte kan ook door middel van een machtiging worden verkregen.²⁰²

Betrokkene dient voor het verkrijgen van een huwelijksakte een huwelijksbewijs van de Zoba, van de kerkelijke inzegening of van de islamitische huwelijksvoltrekking te overleggen.

²⁰²

Idem.

VI Politieke organisaties

AENF (Alliance of Eritrean National Forces)

Oude naam (tot oktober 2002) van de ENA

DFLE (Democratic Front for the Liberation of Eritrea)

Oppositieele groep onder leiding van Tewelde Gebreselasse. De groep wordt ook wel SAGEM genoemd. Van deze groep hebben zich inmiddels een tweetal nieuwe groeperingen afgesplitst die beiden ook de naam SAGEM claimen.

DMFLE (Democratic Movement for the Liberation of Eritrea)

Oppositieele groep onder leiding van Hamid Turkey. Opereert in Sudan, waar de beweging steun tracht te verwerven onder de Eritrese vluchtelingenpopulatie.

DMLEK (Democratic Movement for the Liberation of Eritrea Kunama)

DMLEK is een gewapende oppositieve Kunamagroepering onder leiding van Kerneolos Osman. De beweging heeft een basis in Addis Abeba en streeft naar autonomie voor de Kunama etnische groep. De beweging heeft vooral steun van Kunama's in de diaspora.

ECP (Eritrean Cooperative Party)

Oppositieele groep onder leiding van Herui Teklu Bairu, opereert vanuit Scandinavië.

EDF (Eritrean Democratic Front)

EDF is een oppositieve groep, opgericht door dissidenten van de EPLF en ELF. Voorzitter is Abraham Negasi. De EDF wil samen met andere oppositieve groeperingen een gemeenschappelijk front tegen de Eritrese regering vormen. Er zijn berichten dat de EDF op korte termijn zal samengaan met de EPM.²⁰³

EDP (Eritrean Democratic Party) voorheen EPLF-DP

De Eritrean People's Liberation Front-Democratic Party (EPLF-DP) is in januari 2002 gevormd door PFDJ-dissidenten met als doelstelling 'de instelling van een constitutioneel systeem in overeenstemming met de democratische principes van de geratificeerde Eritrese grondwet'. De G-15 leden die destijds vanwege verblijf in het buitenland niet waren gearresteerd en andere critici van het regeringsbeleid zijn aan deze beweging gelieerd. Een aantal van hen geniet onder meer vanwege hun aandeel in de bevrijdingsstrijd populariteit onder de Eritrese bevolking. Tijdens het eerste partijcongres in februari 2004 werd de naam van de partij gewijzigd in *Eritrean Democratic Party* (EDP). Mesfin Hagos, voormalig minister

²⁰³

van Defensie, werd tot voorzitter gekozen en Mohammed Nur Ahmed (voormalig Eritrees ambassadeur in China) tot vice-voorzitter.²⁰⁴ De EDP is vooralsnog alleen actief in het buitenland en heeft haar hoofdkantoor in Khartoem. De EDP wijst gewapend verzet als middel af en wil een nationale dialoog. De EDP maakt geen onderdeel uit van de ENA. In mei 2003 zijn de EPLF-DP en Movement for Democracy and Change (MDC) overeengekomen op termijn volledig samen te gaan. Deze fusie is inmiddels voltooid.

EDRM-Gash Setit (Eritrean Democratic Resistance Movement)

EDRM-Gash Setit is een gewapende oppositionele Kunamagroepering onder leiding van Ismail Nada. De beweging opereert vanuit Ethiopië.

EFDM (Eritrean Federal Democratic Movement)

Oppositionele groep onder leiding van Beshir Isaac.

EIDM (Eritrean Independence Democratic Movement)

Oppositionele groep onder leiding van Dawit Ghebremeskel

EIJ (Eritrean Islamic Jihad)

Deze partij werd eind jaren 80 opgericht met steun van Sudan. Het is een radicale gewapende islamitische oppositiegroep, sinds 1993 gesplitst in een politieke en militaire vleugel. De leider van de politieke vleugel is Sheik Mohamed Arafa.

EIJM (Eritrean Islamic Jihad Movement)

De EIJM wijzigde haar naam in 1998 in *Eritrean Islamic Salvation Movement* (EISM). De beweging wil met geweld de Eritrese regering omverwerpen en vervangen door een islamitisch regime. De beweging heeft haar basis in Sudan en voert gewapende aanvallen uit in West-Eritrea. De secretaris-generaal van de EISM is Sheik Mohamed Amer.

EIRM (Eritrean Islamic Reform Movement)

EIRM is een gewapende islamitische oppositiegroep, die militair actief is. De EIRM zou de militaire vleugel zijn van de Eritrean People's Congress.

EISM (Eritrean Islamic Salvation Movement)

Zie EIJM

ELF (Eritrean Liberation Front)

Opvolger van de Eritrean Liberation Movement (ELM). Opgericht in 1958 of 1960. Aanhangers vooral onder de Tigre en Arabisch sprekende moslims van de kustgebieden en steden. Begon in 1961 een gewapende strijd tegen de Ethiopische

²⁰⁴ EIU, Country Report mei 2004

overheersing. Interne strijd leidde in de 70'er jaren tot de vorming van de rivaliserende EPLF. De rivaliserende facties vochten twee burgeroorlogen (1972-1974 en 1980-1981). In de laatste burgeroorlog werd de ELF verslagen en uit Eritrea verdreven. Na 1982 hebben zich opnieuw diverse facties afgesplitst, zoals ELF-CC, ELF-NC, ELF-RC en ELF-UO. Tijdens het tweede congres van de EPLF werd een groot aantal voormalige ELF-leden in de EPLF opgenomen. De leider van de ELF is Abdallah Idriss.

ELF-CC (Eritrean Liberation Front-Central Command)

ELF-CC is in 1982 van de ELF afgesplitst. Het is een marxistische georiënteerde partij. In 1987 stapte een groot aantal aanhangers over naar de EPLF.

ELF-NC (Eritrean Liberation Front-National Command)

ELF-NC is een afsplitsing van de ELF. De leider van de partij is Hassan Ali Assad.

ELF-RC (Eritrean Liberation Front-Revolutionary Council)

ELF-RC is de belangrijkste afsplitsing van de ELF. In de jaren 80 gevormd door voormalige ELF-leden die zich niet hadden aangesloten bij de EPLF. Haar leider is Seyoum Ogbamichael. Andere prominente leden zijn dr. Habte Tesfamariam en Ibrahim Mohammed Ali. Uit protest tegen vermeende buitenlandse invloed in het AENF verliet de ELF-RC van Seyoum Ogbamichael de AENF en is sindsdien geschorst. In juni 2003 splitste een kleine groep zich van de ELF-RC af uit onvrede met de gevoerde koers. Deze splintergroepering heeft zich eind 2003 weer aangesloten bij de ENA.

De ELF-RC opereert met behulp van een radiostation en een website via welke de huidige regering wordt bekritiseerd. Ze hebben vertegenwoordigingen in Ethiopië en Sudan.

ELF-UO (Eritrean Liberation Front-Unified Organisation)

ELF-UO is een afsplitsing van de ELF. In 1992 is de partij ontbonden en veel leden keerden naar Eritrea terug en werden lid van de EPLF/PFDJ. Sommigen werden benoemd op belangrijke regeringsposities.

ENA (Eritrean National Alliance) voorheen AENF

In 1999 vormden een tiental oppositionele organisaties, w.o. ELF, ELF-RC en EISM een alliantie in Sudan, de *Alliance of Eritrean National Forces* (AENF). Haar doelstelling was om het Eritrese regime met alle mogelijke middelen, inclusief het gebruik van gewapende middelen, omver te werpen. Tijdens de vijfde conferentie van de AENF in oktober 2002 in Addis Abeba hebben zich een aantal nieuwe oppositionele groeperingen aangesloten. Er zijn nu 13 aangesloten leden. Uit protest tegen vermeende buitenlandse invloed in het AENF verliet de ELF-RC van Seyoum Ogbamichael de conferentie en is sindsdien

geschorst. De nieuwe naam van de AENF is *Eritrean National Alliance* (ENA) De leider is de voorman van de ELF, Abdallah Idriss. Hirui Tedla Bairu werd gekozen tot secretaris-generaal.

Volgens berichten in mei 2003 zou de ENA een militaire vleugel hebben gevormd. De militaire dreiging van de ENA voor de Eritrese regering wordt echter niet erg groot geacht.

EPC (Eritrean People's Congress)

EPC is een islamitische oppositiegroepering, aangesloten bij de ENA. De EPC zou de politieke vleugel zijn van de EIRM.

EPLF (Eritrean People's Liberation Front)

EPLF werd in 1968/1969 gevormd uit de Popular Liberation Forces (PLF), die zich van de ELF had afgesplitst. EPLF vocht een tweetal burgeroorlogen (1972-1974 en 1980-1981) met de ELF en vocht tegen Ethiopië. EPLF vormde na de onafhankelijkheid in 1993 de regering van Eritrea. Het EPLF werd in 1994 omgevormd tot een politieke organisatie, de People's Front for Democracy and Justice (PFDJ). De leider is Isaias Afwerki, president van Eritrea.

EPLF-DP (Eritrean People's Liberation Front-Democratic Party)

Oude naam (tot februari 2004) van de EDP.

EPM (Eritrean Peoples Movement)

De EPM is in mei 2004 opgericht door voormalige EPLF leider, Adhanom Gebremariam en voormalig ELF leider, Mohammed Ibrahim. Er zijn berichten dat de EPM op korte termijn zal samengaan met de EDF.²⁰⁵

MDC (Movement for Democracy and Change)

Oppositieele groep onder leiding van Semere Kesete. In mei 2003 zijn de EPLF-DP en Movement for Democracy and Change (MDC) overeengekomen op termijn volledig samen te gaan. Deze fusie is inmiddels voltooid.

PFDJ (People's Front for Democracy and Justice)

PFDJ werd in 1994 gevormd uit de EPLF. De leider is Isaias Afwerki, president van Eritrea.

PLF (Popular Liberation Forces)

PLF is een afsplitsing van de ELF, die in 1968/1969 werd omgevormd in de EPLF.

RSADO (Red Sea Afar Democratic Organization)

²⁰⁵

Australian Online d.d. 22.11.2004

Deze oppositionele Afar beweging wordt geleid door Ibrahim Haroun. Secretaris-generaal is generaal Amin Ahmmad.